

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ

แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน

โดยชุมชนมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนองหว้า
หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

เสนอ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

โดย

โรงเรียนบ้านหนองหว้า

ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

รายงานการวิจัย โครงการ “แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน
โดยชุมชนมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนองหว้า หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งยาว
อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ”

ชื่อผู้วิจัย โรงเรียนบ้านหนองหว้า

ปีที่ทำการวิจัย ปีการศึกษา 2555 – 2556

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนา
คุณภาพนักเรียน โดยชุมชนมีส่วนร่วม 2) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูด้วย
กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น 3) เพื่อศึกษาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีผลต่อการเรียนรู้ของ
นักเรียน 4) เพื่อศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของชาวชุมชนหนองหว้ามีผลต่อการดำรงชีวิตการศึกษาของ
ผู้เรียน

1. หัวข้อย่อยใจทวิวิจัย จำนวน 8 หัวข้อ ประกอบด้วย

- 1.1 “ ต้นไม้ไผ่กล้วย ”อนุบาล 1
- 1.2 “ ดอกไม้บ้านฉัน ”อนุบาล 2
- 1.3 “ ลูกอมตัวร้ายทำลายฟันหนู ” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
- 1.4 “ ปลาถักเงินหมื่น ” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
- 1.5 “ ละมดกัดจิตใจ ” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
- 1.6 “ใบไม้ใบหญ้าคุณค่าอันนั้ ” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
- 1.7 “ ยางสร้างชีวิต ” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
- 1.8 “ ดิติดาก่อนเดบโต ” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

โดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินการ 6 ขั้นตอนคือ 1) ประชุมทีมวิจัยความพร้อมและวิเคราะห์แนว
ทางการปฏิบัติตามการปฏิรูปการศึกษา 2) ประชุมชี้แจงผู้ปกครองและชุมชน 3) ศึกษาบริบทในและ
นอกโรงเรียนเพื่อจัดทำแผนที่แหล่งเรียนรู้ 4) ปรับตารางเวลาเรียนและจัดการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการ
พัฒนาผู้เรียนตามจุดเน้น 5) ดำเนิน รายงานการประชุม การถอดประสบการณ์การเรียนรู้แบบวิจัย
6) ดำเนินงานตามแผนงานหรือขั้นตอนของโครงการย่อยของแต่ละโครงการ

ผลการวิจัยพบว่า

จากการดำเนินการวิจัยโครงการแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน
โดยชุมชนมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนองหว้า หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ทำ
ให้ผู้ปกครองและครูเห็นความสำคัญ ในการปรับเปลี่ยนกระบวนการ การเรียนการสอนที่สอดคล้องกับ
ความต้องการเหมาะสมกับผู้เรียน ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจว่าตนเองมีบทบาทสูงในกาสนับสนุน

กระบวนการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาพร้อมกับโรงเรียนมากขึ้น มีผลกระทบที่นักเรียน ครู โรงเรียน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับรู้และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเมื่อเทียบกับบทบาทเดิม ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ที่ไม่ค่อยได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนก็เข้ามามีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลือสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียนด้วยความเต็มใจ ห่วงแหนโรงเรียนของตนเอง

นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการฟัง การอ่าน การพูด และการเขียน ได้อย่างเต็มศักยภาพ มีทักษะการนำเสนอและ การคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ รู้จักการแสวงหาองค์ความรู้ด้วยตนเอง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข นักเรียนมีความรับผิดชอบมากขึ้น กล้าแสดงออก กล้าในการตัดสินใจและมีความมั่นใจที่จะแสดงความคิดเห็น ส่งผลให้นักเรียนโรงเรียนบ้านหนองหว้า

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 -6 มีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผ่านร้อยละ 100 และผ่านในระดับดี และดีเยี่ยม ร้อยละ 95.07 ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ผ่านร้อยละ 100 และผ่านในระดับดี และดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 88.56 ผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพผู้เรียนจำนวน 6 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาพที่ดี และมีสุนทรียภาพ มีคุณภาพระดับ ดี

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มีระดับคุณภาพ ดี

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่าง

ต่อเนื่อง มีคุณภาพระดับ ดี

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมี

มีสติสมเหตุผล มีระดับคุณภาพ ดี

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มีระดับคุณภาพ ดีมาก

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดี

ต่ออาชีพสุจริต มีระดับคุณภาพ ดีมาก

ครูและบุคลากรในโรงเรียนทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการท้องถิ่นมากขึ้น สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนมีส่วนร่วม ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นกระบวนการ เป็นขั้นตอนมีการลงมือปฏิบัติจริงแบบร่วมคิดร่วมทำ ทำให้ครูผู้สอนมีนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้ปกครอง มีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันก่อให้เกิดความรัก ความผูกพัน เข้าใจเจตนาของครูและได้รับทราบกระบวนการวิธีการสอนผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับผู้เรียน

โรงเรียน ได้รูปแบบวิธีการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน สามารถนำองค์ความรู้ในเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา วิธิดำเนินการและ

เป้าหมายของการบริหารจัดการและการจัดการศึกษาต้องยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น ภายใต้งานใจ ความรู้และคุณธรรม การดำเนินการตามกลยุทธ์ต่าง ต้องอยู่บนพื้นฐานการรู้จักตนเอง การช่วยเหลือตนเอง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการสร้างเครือข่ายที่ต้องสอดคล้องกับภูมิสังคม ได้แก่ สภาพทางภูมิศาสตร์ สภาพสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน อีกทั้งโรงเรียนต้องเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) พร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดี มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ และมีความสุข คุณธรรม จริยธรรมยั่งยืน สามารถนำหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนมาประยุกต์ใช้ในการกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย แผนปฏิบัติการของสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดแนวนโยบายและการวางแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา

ชุมชน ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน ผู้บริหาร และบุคลากรในสถานศึกษามีความศรัทธาและความเชื่อมั่นต่อโรงเรียนมากขึ้น ชุมชนมีจิตสาธารณะตระหนักในความรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาและลูกหลาน สร้างความสามัคคีในชุมชนเพื่อนร่วมงานได้ตลอดเวลา หลีกเลี่ยงการขัดแย้งที่ไร้เหตุผล ต้อนรับชุมชนอื่นด้วยบรรยากาศแห่งความเป็นมิตร ร่วมสร้างและร่วมพัฒนาสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับโรงเรียน ผู้ปกครอง ทำให้ชุมชนน่าอยู่ เป็นการบูรณาการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สู่ความพึงพอใจของชุมชน ก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

คำนำ

งานวิจัยตามโครงการ “แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน โดยชุมชนมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนองหว้า หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ได้ดำเนินการตามนโยบายปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยนำกระบวนการวิจัยมีบูรณาการกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยชุมชนมีส่วนร่วม ดำเนินการระหว่าง วันที่ 1 เดือน กันยายน พ.ศ. 2555 ถึงวันที่ 31 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2556 ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

โรงเรียนบ้านหนองหว้า ต้องขอขอบคุณ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และผู้ประสานงานวิจัยจังหวัดตรัง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองของนักเรียน ปราชญ์ชุมชน และผู้นำชุมชน รวมถึงบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ที่ช่วยกันขับเคลื่อนให้การทำวิจัยบรรลุผล

โรงเรียนบ้านหนองหว้า

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ

ก

คำนำ

ข

สารบัญ

ค

บทที่

1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

1

คำถามหลักของการวิจัย

4

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

4

ผลที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

5

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

5

งบประมาณที่ใช้ในการวิจัย

5

กรอบความคิดในการทำวิจัย

5

นิยามศัพท์เฉพาะในการทำวิจัย

6

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6

การปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561)

8

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

10

การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม

17

ขอบข่ายของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

19

หลักการบริหารสถานศึกษา

22

3 บริบทที่เกี่ยวข้อง

บริบทของชุมชน

26

บริบทของโรงเรียน

27

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

28

4 สรุปผลการวิจัย

ผลการดำเนินงาน

33

ขั้นตอนและวิธีดำเนินการ

41

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5. บทวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ	
บทวิเคราะห์	78
ข้อเสนอแนะ	90
ภาคผนวก	91

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา ความสำคัญ และปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของประชากรของประเทศ ดังนั้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ดีย่อมนำไปสู่การพัฒนาประชากรอย่างมีคุณภาพ ส่งผลให้การดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสม สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้ ดำรงชีวิตอย่างมีเหตุผลไม่ว่าจะอยู่ในสภาวะใดก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม สมดังเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 6 ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้นจึงถือได้ว่าการจัดการศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างความมั่นคงและความก้าวหน้าให้แก่ประเทศชาติ แต่เนื่องจากการศึกษามีความสัมพันธ์กับสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม ถึงแวดล้อมและเทคโนโลยี ซึ่งปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเสมอ จึงทำให้การจัดการศึกษาเป็นงานที่ละเอียดซับซ้อน จำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพสอดคล้องกับเหตุการณ์

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) มีวิสัยทัศน์ คือ คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ และมีเป้าหมาย คือ ภายในปี 2561 มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยเน้นประเด็นหลัก 3 ประการ คือ

1. คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาการเรียนรู้ของคนไทย โอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาแหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม หลักสูตรและเนื้อหาพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า สามารถดึงดูดคนเก่งดี และมีใจรักมาเป็นครูคณาจารย์ได้อย่างยั่งยืน ภายใต้ระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

2. เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ เพื่อให้ประชาชนทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

3. ส่งเสริมให้มีส่วนร่วมทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารจัดการศึกษา โดยเพิ่มบทบาทของผู้ที่อยู่ภายนอกกระบวนการศึกษา

จากจุดเน้นคุณภาพผู้เรียน จุดเปลี่ยนการปฏิรูปการศึกษาไทยด้านความสามารถและทักษะระดับประถมศึกษาปีที่ 1-3 เน้นให้ผู้เรียนอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น มีทักษะการคิด ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เน้นให้ผู้เรียนอ่านคล่อง เขียนคล่อง ทักษะการคิดคล่อง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ได้กำหนดกลยุทธ์จุดเน้นปีงบประมาณ 2555-2556 เป็นวาระวิชาการ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ได้รับบริการ

ทางการศึกษาอย่างเสมอภาค มีประสิทธิภาพ พัฒนาการจัดการและคุณภาพการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนให้เป็นคนที่ดี เก่ง และมีความสุข เพื่อการพึ่งพาตนเองและเพิ่มสมรรถนะการแข่งขันระดับนานาชาติ

โรงเรียนบ้านหนองหว้า จัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 ในเขตบริการตำบลทุ่งยาว เขตพื้นที่บริการประกอบด้วย หมู่ที่ 4 บ้านหนองหว้า และหมู่ที่ 7 บ้านเขาล้อม เป็นโรงเรียนเดียวที่อยู่ในชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรังเขต 1 และมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองหว้า อยู่ในการดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหนองหว้า สถานที่สำคัญ อาทิ สถานีอนามัย มัสยิด วัด ศาลเจ้า เด็กที่ศูนย์เด็กเล็กบางส่วนเรียนต่อระดับประถมที่โรงเรียนบ้านหนองหว้า บางส่วนออกไปเรียนนอกหมู่บ้าน

ชุมชนมีลักษณะเป็นชนบท ห่างจากตัวเมืองประมาณ 60 กิโลเมตร ถนนในหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีต สภาพพื้นที่เป็นที่ราบสลับที่ลุ่ม ใกล้เคียงเขา คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา รับจ้าง ค้าขาย ฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์ต่ำถึงปานกลาง ประชากรร้อยละ 72.27 นับถือศาสนาอิสลาม การสร้างบ้านเรือนส่วนใหญ่เป็นบ้านชั้นเดียว อยู่เป็นหย่อมบ้าน การรวมกลุ่มของคนในชุมชนยังไม่เข้มแข็งนัก มีปัญหาครอบครัวแตกแยกหลายครอบครัว คนในชุมชนใช้เวลาสำหรับการผ่อนคลาย เช่น ปลูกผัก ปลูกผลไม้ ถักนวม หักไม้ มีการรวมกลุ่มกันบ้าง พูดคุยตามร้านค้า แพยามเช้า ส่วนใหญ่ต่างคนต่างอยู่

ในอดีต โรงเรียนบ้านหนองหว้าเคยเป็นโรงเรียนขนาดกลาง แต่ในปี 2555 เด็กลดน้อยลงเหลือ 119 คน และปีการศึกษา 2556 มีจำนวนนักเรียน 107 คน ทำให้กลายเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก และด้วยโรงเรียนบ้านหนองหว้า อยู่ห่างไกล ผู้บริหารเปลี่ยนบ่อย ผู้ปกครองมีค่านิยมส่งบุตรไปเรียนโรงเรียนเอกชน มีการย้ายถิ่น เนื่องจากผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง จึงต้องหางานทำให้เหมาะกับภาวะเศรษฐกิจอย่างเช่นปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้จำนวนนักเรียนจึงไม่แน่นอน แต่โชคดีที่ครูบางคนอยู่ในพื้นที่ และสอนที่นี่มานานนับ 10 ปี จึงเห็นการเปลี่ยนแปลงของเด็ก และชุมชน และการที่ต้องมาเป็นโรงเรียนขนาดเล็กทำให้ต้องมีการปรับตัวพอสมควร ครูอาจจะต้องลดจำนวนลง ผู้บริหารก็ต้องหาวิธีการที่จะเรียกศรัทธาคืนมา เพราะคนในชุมชนส่วนหนึ่งส่งลูกหลานไปเรียนนอกหมู่บ้าน แต่การปรับวิธีเรียนต้องค่อยเป็นค่อยไป การนำกระบวนการวิจัยเข้าไปจัดการเรียนการสอนควบคู่กับหลักสูตรทุกสาระ ผ่านการเลือกเรื่องราวในชุมชนท้องถิ่น จึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะทดลองนำเข้าสู่ห้องเรียน และสร้างการเรียนรู้ให้กับคนในชุมชนไปด้วย

สภาพของเด็กในปัจจุบันกับในอดีตเปลี่ยนแปลง ไปตามยุคสมัย ผู้เรียนสอนยากขึ้น มีพฤติกรรมก้าวร้าว ไม่ค่อยเคารพผู้ใหญ่ ไม่อยากเรียน พุดหยาบ ชอบรังแกคนอื่น ทะเลาะกัน เสียงดัง ทำให้ครูสอนยากขึ้นมาก ในขณะเดียวกันครูก็ไม่รู้จะหาวิธีการอย่างไรที่จะจัดการกับผู้เรียน ในแต่ละวันเวลาส่วนหนึ่งจึงหมดไปกับการอบรมนิสัยและพฤติกรรม วิธีการเรียนการสอนมีมากมาย แต่ครูซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียน ให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ทำอย่างไรให้เด็กได้เรียนรู้วิธีที่จะเรียน เรียนรู้กระบวนการของการเรียน ที่จะช่วยให้เขานำไปใช้ได้ตลอดชีวิต

รู้จักคิดวิเคราะห์ ประสบการณ์การสอนคิด การเรียนรู้ที่จะเรียน เปรียบเหมือนการกระตุ้นให้เกิดการอยากรู้มากกว่าที่คอยเป็นแค่ผู้รับความรู้

ครูมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีกิจกรรมเกี่ยวกับการใช้ความคิด แต่ขาดการวางกรอบแนวทางในการสอนเรื่องนี้อย่างจริงจัง เป็นระบบ เป็นกระบวนการ และขาดความต่อเนื่อง ทำให้ครูขาดเครื่องมือที่จะนำไปใช้อย่างได้ผล การเรียนการสอนในระบบโรงเรียนส่วนใหญ่เน้นที่การเรียนรู้ที่ที่อยู่ในหนังสือเป็นหลัก ฟังฟังครู จึงอยากให้ครูได้มีเทคนิคการสอนที่จะทำให้เด็กคิดเป็นวิเคราะห์เป็น เรียนรู้ได้ ผลสัมฤทธิ์ และคุณลักษณะพึงประสงค์อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

เป้าหมายสูงสุดของการศึกษาคือการสอนให้คนรู้จักคิด คิดเป็น และคิดดี คิดอย่างมีปัญญา การสอนการคิดเป็นกระบวนการ คือ ต้องมีการวางแผน ขั้นตอนงาน/ลงมือปฏิบัติ ขั้นสรุป/รายงานผล ขั้นติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล พัฒนารูปแบบ วิธีการ เทคนิคของตัวเอง แล้วนำกระบวนการเหล่านี้เข้าสู่หลักสูตรปกติ ซึ่งจะสอดคล้องกับลำดับขั้นของการเรียนรู้สัมพันธ์กับการคิด คือ ขั้นเรียนรู้จากประสบการณ์ ขั้นของการมีความเข้าใจ ขั้นของการพัฒนาสูงสุดคือ การคิด ซึ่งเป็นกระบวนการขั้นสูงของการจัดระบบระเบียบข้อมูล จากประสบการณ์เดิมหรือความรู้เดิม กับประสบการณ์ใหม่หรือความรู้ใหม่ ในลักษณะของการบูรณาการนั่นเอง การเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการของสมอง ที่เริ่มจากการมีข้อมูล และจากที่สะสมมา นำข้อมูลต่างๆ มาเชื่อมโยงและวิเคราะห์ นำไปแก้ปัญหาต่างๆ

ยุคสมัยที่เปลี่ยนไป การศึกษาไทยยิ่งแย่ลง โดยเฉพาะในชนบทยิ่งขาดโอกาสหลายอย่าง ดังนั้นจึงต้องการปรับการเรียนการสอนหรือการทำกิจกรรมต่างๆ ครูจะต้องฝึกให้นักเรียนคิดสม่ำเสมอเด็กถึงจะคิดได้ และจะคิดเก่งขึ้นเรื่อยๆ แต่ที่ผ่านมาครูก็ไม่ค่อยตั้งคำถามให้เด็กตอบ หรือถ้าถามก็ถามความรู้ในบทเรียน ซึ่งเด็กก็แทบจะไม่มีโอกาสตอบ เพราะครูใจร้อน ถ้าครูใช้คำถามที่ชวนเด็กคิดบ่อยๆ สมองเด็กจะทำงานเสมอ และเมื่อเด็กเจออะไรก็จะฝึกคิดโดยอัตโนมัติ และเป็นการคิดเชิงตรรกะ นักเรียนบ้านหนองหว้า อยากได้โอกาสหรือทางเลือกในการจัดการเรียนการสอนที่จะนำไปสู่การพัฒนาให้เด็กคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น ได้มีโอกาสเรียนรู้โลกที่กว้างกว่าในแบบเรียน และต้องการปรับพฤติกรรมนักเรียนให้รู้จักวินัย มีความรับผิดชอบ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ซึ่งนั่นหมายถึงตัวครู เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการปรับเปลี่ยนสิ่งเหล่านี้ จึงต้องการนำกระบวนการวิจัยเข้าสู่การเรียนการสอน เพื่อเป็นสื่อกลางในการปรับการเรียนการสอนของทั้งครูและนักเรียน ให้สามารถพัฒนาให้เต็มศักยภาพ

1.2 คำถามหลัก

แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน โดยชุมชนมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนองหว้า ควรเป็นอย่างไร

คำถามรอง

1. แนวทางการบริหารจัดการพัฒนาการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน โดยชุมชนมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนองหว้า
2. การจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ทำให้ครูเปลี่ยนแปลง พัฒนาการ การจัดการเรียนรู้ได้อย่างไร
3. แหล่งเรียนรู้ในชุมชนมีอะไรบ้าง ประชาชนชุมชนคือใคร และสามารถสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างไร
4. สภาพความเป็นอยู่ของชุมชนบ้านหนองหว้ามีผลต่อการดำรงชีวิต การศึกษาของผู้เรียนหรือไม่

1.3 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน โดยชุมชนมีส่วนร่วม
2. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น
3. เพื่อศึกษาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน
4. เพื่อศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของชาวชุมชนหนองหว้ามีผลต่อการดำรงชีวิต การศึกษาของผู้เรียน

กลุ่มเป้าหมายหลัก

1. คณะครูและบุคลากร โรงเรียนบ้านหนองหว้า
2. นักเรียนบ้านหนองหว้า
3. ผู้ปกครองของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองหว้า

กลุ่มเป้าหมายรอง

1. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ผู้นำชุมชน ภูมิปัญญา ประชาชนท้องถิ่น
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งยาว เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตรัง เขต1

พื้นที่การศึกษา

แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ในชุมชน สถานที่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

1.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ โดยชุมชนมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนองหว้า
2. เกิดรูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะกระบวนการ ฟัง พูด อ่าน และเขียน นำเสนอและมีทักษะในการคิด วิเคราะห์ คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
3. ทราบผลของการศึกษา แหล่งเรียนรู้ มัสยิด แหล่งพักผ่อนหย่อนใจ แหล่งท่องเที่ยว และแหล่งประกอบอาชีพสร้างรายได้ของชุมชนบ้านหนองหว้า ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
4. ทราบผลของการศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของชาวชุมชนหนองหว้า ที่มีผลต่อการดำรงชีวิต การศึกษาของผู้เรียน

1.5 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ตั้งแต่ วันที่ 1 เดือน กันยายน พ.ศ. 2555 ถึงวันที่ 31 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2556 ขยายเวลาโครงการระยะที่ 1 (1 มกราคม พ.ศ. 2557 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2557)

1.6 งบประมาณที่ใช้ในการวิจัย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) มอบทุนในการทำวิจัย จำนวนเงิน 200,235.00 บาท (สองแสนสองร้อยสามสิบห้าบาท)

1.7 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการทำวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ เป็นการเปลี่ยนแนวคิด วิธีการในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูผู้สอน ให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน และเป็นการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอย่างมีส่วนร่วม มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่เรียนรู้แบบปกติ มีพฤติกรรมที่ดีในการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกัน รวมทั้งพัฒนาทางด้านสังคมที่ดี ของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ภายใต้โครงการวิจัยย่อย ดังนี้คือ

- 1 “ต้นไม้ใกล้ตัว” ชั้นอนุบาล 1
- 2 “ดอกไม้บ้านฉัน” อนุบาล 2
- 3 “ลูกอมตัวร้ายทำลายฟันหนู” ประถมศึกษาปีที่ 1
- 4 “ปลากัดเงินหมื่น” ประถมศึกษาปีที่ 2
- 5 “ละหมาดจิตใจ” ประถมศึกษาปีที่ 3
- 6 “ใบไม้ใบหญ้าคุณค่าอนันต์” ประถมศึกษาปีที่ 4
- 7 “ยางสร้างชีวิต” ประถมศึกษาปีที่ 5
- 8 “ติดต่อก่อนเดิบบโต” ประถมศึกษาปีที่ 6

1.8 นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย

กระบวนการเรียนรู้ หมายถึง วิธีการและขั้นตอน การดำเนินงานเพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

นักเรียน หมายถึง เด็กนักเรียนที่เรียนอยู่ ระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษา โรงเรียนบ้านหนองหว้า

ผู้เรียน หมายถึง ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องและรับรู้ ขั้นตอน วิธีการ และมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้

ชุมชน หมายถึง บุคลากรทุกฝ่ายที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหนองหว้าและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน

ผู้ปกครอง หมายถึง บิดา มารดา หรือ ญาติ ที่นักเรียนโรงเรียนบ้านหนองหว้าอาศัยอยู่ด้วย

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง บุคคลซึ่งมีภูมิปัญญา หรือ ประกอบอาชีพ อยู่ในหมู่บ้านหนองหว้า ขณะที่กำลังดำเนินการวิจัย

ผู้นำชุมชน หมายถึง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งยาว สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งยาว เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองหว้า ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 4

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งยาว

การมีส่วนร่วม หมายถึง การทำงานหรือการกระทำใดๆเปิด โอกาสให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวิเคราะห์ ร่วมสรุป การดำเนินงานทุกขั้นตอน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาวิจัย โครงการ แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน โดยชุมชนมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนองหว้า หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1 การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561)
 - 2.1.1 กรอบแนวทางการปฏิรูป
 - 2.1.2 เป้าหมายยุทธศาสตร์และตัวบ่งชี้
- 2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร
 - 2.2.1 ความหมายของการบริหาร
 - 2.2.2 ทฤษฎีการบริหารการศึกษา
 - 2.2.3 กระบวนการบริหารการศึกษา
- 2.3 การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม
 - 2.3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม
 - 2.3.2 ขั้นตอนการมีส่วนร่วม
- 2.4 ขอบข่ายของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
 - 2.4.1 แนวคิดที่เกี่ยวกับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
 - 2.4.2 หลักการสำคัญในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
 - 2.4.3 รูปแบบของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
 - 2.4.4 รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการบริหารสถานศึกษา
- 2.5 หลักการบริหารสถานศึกษา
 - 2.5.1 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม
 - 2.5.2 ความต้องการของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน
ประถมศึกษา
 - 2.5.3 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2.1 การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561)

วิสัยทัศน์ คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ

เป้าหมาย ภายในปี 2561 มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยเน้นประเด็นหลักสามประการ คือ

1) คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย โอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาแหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม หลักสูตรและเนื้อหา พัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า สามารถดึงดูดคนเก่งดีและมีใจรักมาเป็นครูคณาจารย์ได้อย่างยั่งยืน ภายใต้ระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

2) เพิ่มโอกาสการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ เพื่อให้ประชาชนทุกคน ทุกเพศ ทุกวัยมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม ในการบริหารและจัดการศึกษา โดยเพิ่มบทบาทของผู้ที่อยู่ภายนอกกระบวนการศึกษาด้วย

2.1.1 กรอบแนวทางการปฏิรูป

กรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา มีการปฏิรูปการศึกษาและเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดย

- 1) พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ที่มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
- 2) พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า สามารถดึงดูดคนเก่ง คนดี มีใจรักในวิชาชีพครูมาเป็นครู
- 3) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกระดับ/ประเภทให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่นๆ สำหรับการศึกษาและเรียนรู้ทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย
- 4) พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและทุกภาคส่วน มีระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

2.2.2 เป้าหมายยุทธศาสตร์และตัวบ่งชี้

ได้กำหนดค่าเป้าหมายและตัวบ่งชี้การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองจนถึงสิ้นสุด พ.ศ. 2561 จำนวน 4 เป้าหมาย 20 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

เป้าหมายที่ 1 คนไทยและการศึกษาไทยมีคุณภาพและได้มาตรฐานระดับสากล

ตัวบ่งชี้และค่าเป้าหมาย

- 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักจากการทดสอบระดับชาติมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 50

2) ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้นเป็นไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ (ผลทดสอบ PISA)

3) ความสามารถด้านภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ต่อปี

4) ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ต่อปี

5) สัดส่วนผู้เรียนมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทอาชีวศึกษา : สามัญศึกษาเป็น 60 : 40

6) ผู้สำเร็จอาชีวศึกษาและอุดมศึกษามีคุณภาพระดับสากลและเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ

7) จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทย (อายุ 15-59 ปี) เพิ่มขึ้นเป็น 12 ปี

เป้าหมายที่ 2 คนไทยใฝ่รู้ : สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่าน และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง
ตัวบ่งชี้และค่าเป้าหมาย

1) ผู้เรียนทุกระดับการศึกษาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 มีทักษะในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2) อัตราการรู้หนังสือของประชากร (อายุ 15-60 ปี) เป็นร้อยละ 100

3) ผู้เข้ารับบริการในแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้นปีละอย่างน้อยร้อยละ 10

4) คนไทยใช้เวลาอ่านหนังสือนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน โดยเฉลี่ยอย่างน้อยวันละ 60 นาที

5) สัดส่วนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ต่อประชากรอายุ 10 ปีขึ้นไปเป็นร้อยละ 50

เป้าหมายที่ 3 คนไทยใฝ่ดี : มีคุณธรรมพื้นฐาน มีจิตสำนึกและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีจิตสาธารณะ มีวัฒนธรรมประชาธิปไตย

ตัวบ่งชี้และค่าเป้าหมาย

1) ผู้เรียนทุกระดับการศึกษาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 มีคุณธรรม จริยธรรมและมีความเป็นพลเมือง

2) จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนลดลงร้อยละ 10 ต่อปี

3) จำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ที่ตั้งครรภ์ลดลงร้อยละ 10 ต่อปี

4) จำนวนเด็กเข้ารับการบำบัดยาเสพติดลดลงร้อยละ 10 ต่อปี

5) สัดส่วนคนไทยที่ประกอบกิจกรรมทางศาสนา และกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคมอย่างสม่ำเสมอเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี

เป้าหมายที่ 4 คนไทยคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น : มีทักษะในการคิดและปฏิบัติ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสื่อสาร

ตัวบ่งชี้และค่าเป้าหมาย

1) ผู้เรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์

2) ผู้สำเร็จการอาชีวศึกษาและการอุดมศึกษา มีสมรรถนะเป็นที่พึงพอใจของผู้ใช้ และมีงานทำภายใน 2 ปี รวมทั้งประกอบอาชีพอิสระเพิ่มขึ้น

3) กำลังแรงงานที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 65 และมีสมรรถนะทางวิชาชีพตามมาตรฐาน

2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

ในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีหลักและกระบวนการบริหาร การบริหารการศึกษา หลักการแนวคิดในการบริหาร ภาพรวมของการบริหาร ทั้งนี้ให้เพื่อการจัดการบริหารสถานศึกษามีความเหมาะสม

2.2.1 ความหมายของการบริหาร

คำว่า “การบริหาร” (Administration) ใช้ในความหมายกว้างๆ เช่น การบริหารราชการ อีกคำหนึ่งคือ “การจัดการ” (Management) ใช้แทนกันได้กับคำว่า การบริหาร ส่วนมากหมายถึง การจัดการทางธุรกิจมากกว่า โดยมีหลายท่านได้ระบุ ดังนี้

ดริคเกอร์ (Drucker, 1998, p.256; อ้างถึงใน ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตวณะบุตร 2542, หน้า 2) กล่าวว่า คือ ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น

ไซมอน (Simon, 1996,p.204;อ้างถึงใน ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตวณะบุตร, 2542หน้า 2) กล่าวว่า คือ กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน

สมพงษ์ เกษมสิน (2541, หน้า 13 - 14) กล่าวว่า การบริหารหมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรบริหาร (Administrative Resource) เช่น คน เงิน วัสดุสิ่งของและการจัดการมาประกอบการตามกระบวนการบริหาร (process of administration) เช่น POSDCoRB Model ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมศักดิ์ ขาวถาก (2543, หน้า 3) กล่าวว่า การบริหาร คือศิลปะในการทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยความร่วมมือจากบุคคลอื่น หรือเป็นการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการนำเอาทรัพยากรมาประกอบตามกระบวนการบริหาร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

ธงชัย สันติวงษ์ (2543, หน้า 21-22) กล่าวถึงลักษณะของงานบริหารจัดการไว้ 3 ด้าน คือ

1) ในด้านที่เป็นผู้นำหรือหัวหน้างาน งานบริหารจัดการ หมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ปฏิบัติตนเป็นผู้นำภายในองค์กร

2) ในด้านของภารกิจหรือสิ่งที่ต้องทำ งานบริหารจัดการ หมายถึง การจัดระเบียบทรัพยากรต่างๆในองค์กร และการประสานกิจกรรมต่างๆ เข้าด้วยกัน

3) ในด้านของความรับผิดชอบ งานบริหารจัดการ หมายถึง การต้องทำให้งานต่างๆสำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดีด้วยการอาศัยบุคคลต่างๆเข้าด้วยกัน

ศิริอร ชันธหัตถ์ (2541,หน้า 2) การบริหาร หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ร่วมกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้

การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ที่บุคคลร่วมกันกำหนดโดยใช้กระบวนการอย่างมีระบบและใช้ทรัพยากรตลอดจนเกิดเทคนิคต่างๆอย่างเหมาะสม (สมศักดิ์ คงเที่ยง ,2542,หน้า 1)

กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน (ภาวิดา ชาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตวณะบุตร,2542 หน้า 2)

ส่วนคำว่า “การบริหารการศึกษา” หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆด้าน นับแต่บุคลิกลักษณะ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่างๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินอยู่ (ภาวิดา ชาราศรีสุทธิและ วิบูลย์ ไตวณะบุตร ,2542, หน้า 6)

คำว่า “สถานศึกษา” หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียนวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ ศูนย์การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย วิทยาลัยชุมชน สถาบันหรือสถานศึกษาที่เรียนชื่ออย่างอื่นของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและตามประกาศกระทรวง (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2547, หน้า 23)

สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง การบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ร่วมกันกระทำการกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยใช้กระบวนการอย่างมีระบบและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์

การบริหารเป็นสาขาที่มีการจัดการระเบียบอย่างเป็นระบบ คือ มีหลักเกณฑ์และทฤษฎีที่พึงเชื่อถือได้ อันเกิดจากการค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในการบริหาร โดยลักษณะนี้การบริหารจึงเป็นศาสตร์ (Science) เป็นศาสตร์สังคม ซึ่งอยู่กลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยาและรัฐศาสตร์แต่ถ้าพิจารณาการบริหารในลักษณะของการปฏิบัติที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถประสบการณ์และทักษะของผู้บริหารแต่ละคน ที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งเป็นการประยุกต์เอาความรู้ หลักการและทฤษฎีไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม การบริหารก็จะมีลักษณะเป็นศิลป์ (Art) (ศิริพงษ์ เสงายน, 2548, หน้า 16)

2.2.2 ทฤษฎีการบริหารการศึกษา

ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ผู้บริหารศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด จึงได้ยึดหลักการและทฤษฎี ดังนี้

1. มาสโลว์ (Maslow) เป็นผู้วางรากฐานจิตวิทยามนุษยนิยม เขาได้พัฒนาทฤษฎีแรงจูงใจ ซึ่งมีอิทธิพลต่อระบบการศึกษาของอเมริกันเป็นอันมาก ทฤษฎีของเขามีพื้นฐานอยู่บนความคิดที่ว่า การตอบสนองแรงจูงใจเป็นหลักการเพียงอันเดียวที่มีความสำคัญที่สุดซึ่งอยู่เบื้องหลังพฤติกรรมของมนุษย์ เขามีความเชื่อว่า มนุษย์มีแนวโน้มที่จะมีความต้องการอันใหม่ที่สูงขึ้น แรงจูงใจของคนเรามาจากความต้องการพฤติกรรมของคนเรามุ่งไปสู่การตอบสนองความพอใจ มาสโลว์ แบ่งความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ออกเป็น 5 ระดับด้วยกัน ได้แก่

1.ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Needs) หมายถึงความต้องการพื้นฐานของร่างกายซึ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต ได้แก่ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ เสื้อผ้า

2.ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) หมายถึง ความต้องการมั่นคงปลอดภัยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

3. ความต้องการทางสังคม (Social Needs) หมายถึง ความต้องการที่จะเป็นที่รักของผู้อื่น และต้องการมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น

4.ความต้องการยกย่องชื่อเสียง (Esteem Needs) หมายถึง ความปรารถนาที่จะมองตนเองว่ามีคุณค่าสูง เป็นที่น่านับถือยกย่องจากทั้งตนเองและผู้อื่น ต้องการที่จะให้ผู้อื่นเห็นตนมีความสามารถ มีคุณค่า มีเกียรติ มีตำแหน่งฐานะ บุคคลที่มีความต้องการประเภทนี้จะเป็นผู้ที่มีความมั่นใจในตนเอง

5.ความต้องการที่จะรู้จักตนเองตามสภาพที่แท้จริงและความสำเร็จของชีวิต(Self-ActualizationNeeds)หมายถึง ความต้องการที่จะรู้จักและเข้าใจตนเองตามสภาพที่แท้จริงเพื่อพัฒนาชีวิตของตนเองให้สมบูรณ์(Self-fulfillment) รู้จักคำนิยาม มาสโลว์ตั้งสมมุติฐานเกี่ยวกับความต้องการมนุษย์ไว้ดังนี้

1. มนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอ

2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรมนั้น ๆ อีกต่อไป

3. ความต้องการของมนุษย์จะเรียงกันเป็นลำดับขั้น ตามความสำคัญ

2. แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) เป็นนักสังคมวิทยา ชาวเยอรมัน ได้นำเสนอแนวคิดการจัดองค์การที่เรียกว่า bureaucracy เขาเห็นว่าเป็นลักษณะองค์การที่เป็นอุดมคติที่องค์การทั้งหลายควรจะเป็นหากได้รับการพัฒนาในระดับที่เหมาะสม โดยสรุปแล้วแนวคิดการจัดองค์การของเวเบอร์มี 6 ประการมีดังนี้ คือ

1. องค์การต้องมีการจัดแบ่งงานออกเป็นส่วนๆ เพื่อให้แต่ละส่วนงานได้มีโอกาสทำงานในส่วนที่ง่ายพอ และมีการกำหนดงานนั้นๆ ให้ชัดเจนและไม่สับสน (Division of labor)

2. องค์การนั้นต้องมีสายบังคับบัญชาตามลำดับชั้น (Authority Hierarchy) โดยสำนักงานหรือตำแหน่ง

ต่างๆถูกจัดให้เป็นลำดับชั้น โดยสำนักงานและตำแหน่งงานที่อยู่ใต้หน่วยงาน หรือตำแหน่งงานนั้นจะอยู่ภายใต้การดูแลในระดับสูงขึ้นไป

3. ระบบการคัดเลือกคนนั้นต้องกระทำอย่างเป็นทางการ (Formal Selection) ทุกคนที่เข้าร่วมในหน่วยงานนั้นจะถูกคัดเลือกมาตาม ความสามารถและคุณสมบัติซึ่งแสดงให้เห็นได้ด้วยการฝึกอบรม การศึกษาที่ได้รับ และการจัดให้มีระบบการคัดเลือกหรือสอบคัดเลือกอย่างเป็นทางการ

4. องค์การต้องมีระเบียบ และกฎเกณฑ์ (Formal Rules and Regulations) ทั้งนี้เพื่อให้สามารถประกันความเป็นเอกภาพในการดำเนินการ และการกำกับการทำงานของพนักงาน ผู้ทำหน้าที่ด้านการจัดการจึงต้องมีกฎเกณฑ์เอาไว้เพื่อเป็นการกำกับพฤติกรรมของทั้งสองฝ่าย

5. ความไม่เลือกที่รักมักที่ชัง (Impersonality) ความจริงคำว่า impersonality หมายถึง การไม่มีอะไรเป็นพิเศษเป็นการส่วนตัว ไม่มีการถือเอาสายสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นใหญ่ ไม่มีการให้สิทธิพิเศษแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง ถ้าจะทำอะไรก็ต้องให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่ได้มีการกำหนดเอาไว้

6. การแยกระบบการทำงานออกเป็นสายอาชีพ (Career Orientation) โดยฝ่ายบริหารเองก็ไม่ใช่ว่าเจ้าขององค์การ แต่เป็นนักบริหารหรือนักจัดการที่เข้าสู่ตำแหน่งตามความสามารถของตน โดยแยกความผูกพันและความเป็นเจ้าของออกจากกัน คนทำงานแต่ละระดับก็ได้รับอัตราค่าตอบแทนอย่างเป็นระบบ มีเลื่อนขั้น และการเติบโตภายในหน่วยงานได้ตามลำดับ

3. เฟรเดอริก เฮอร์ซเบิร์ก (Frederick Herzberg)

เฮอร์ซเบิร์กได้ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับแรงจูงใจของคน เขาได้ศึกษา โดยการสัมภาษณ์พนักงานในเรื่องของความพึงพอใจจากการทำงาน และทำให้เขาได้ผลสรุปว่าแรงจูงใจของมนุษย์จะประกอบด้วย 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยภายนอกหรือเรียกว่า Hygiene Factors

2. ปัจจัยภายใน หรือ Motivation Factors

ปัจจัยภายนอก(Hygiene Factors) ได้แก่

* นโยบายขององค์กร

* การบังคับบัญชา

* ความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน

* สภาพแวดล้อม/เงื่อนไขในการทำงาน

* ค่าจ้าง/เงินเดือน/สวัสดิการ

* ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน

ปัจจัยภายใน(Motivation Factors) ได้แก่

* การทำงานบรรลุผลสำเร็จ

* การได้รับการยอมรับ

* ทำงานได้ด้วยตนเอง

* ความรับผิดชอบ

* ความก้าวหน้าในงาน

* การเจริญเติบโต

ปัจจัยภายนอกนั้นจะเป็นแรงจูงใจที่สนองตอบต่อความต้องการภายนอกของคน ส่วนปัจจัยภายในจะเป็นแรงจูงใจที่สำคัญต่อคนมากกว่าปัจจัยภายนอก

หรือพูดให้ง่าย ๆ ก็ต้องบอกว่าปัจจัยภายนอกจะทำให้คนพึงพอใจได้ในเบื้องต้นและจะมีผลต่อคนอยู่ไม่นานนัก ส่วนปัจจัยภายในจะก่อให้เกิดแรงจูงใจกับคนอยู่ได้นานกว่าปัจจัยภายนอก

ปัจจัยภายในที่ประกอบด้วย การที่คนทำงานจนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้, การได้รับการยอมรับจากหัวหน้างานหรือคนรอบข้าง, การที่ได้ทำงานอย่างเป็นตัวของตัวเอง, การที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่องานที่ตนเองทำอยู่, การได้รับการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง หรือการเจริญเติบโตในวุฒิภาวะส่วนตัวขึ้นไปเรื่อย ๆ นั้นจะทำให้คนเกิดแรงจูงใจที่จะทำงานให้ดียิ่งขึ้นไปเรื่อย ๆ เพราะสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะตอบสนองความต้องการจิตใจของคน และเป็นแรงจูงใจคนให้ทำงานได้ดีกว่าปัจจัยภายนอก

นอกจากนี้เฮิร์ชเบอร์กยังบอกอีกว่า

- 1.องค์กรควรจะให้คนทำงานที่ท้าทายอย่างเต็มความสามารถ
- 2.พนักงานที่ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเต็มความสามารถจะต้องได้รับการเพิ่มความรับผิดชอบให้สูงขึ้น
- 3.หากงานไม่มีความท้าทาย และไม่ทำให้คนทำงานได้อย่างเต็มความสามารถแล้วจะเกิดปัญหาในเรื่องของแรงจูงใจในการทำงาน

4. เฟรดเดอริก เทย์เลอร์ (Frederick Taylor) จัดการบริหารธุรกิจหรือโรงงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด เทย์เลอร์ มองคนงานแต่ละคนเปรียบเสมือนเครื่องจักรที่สามารถปรับปรุงเพื่อเพิ่มผลผลิตขององค์กรได้ เจ้าของคำรับ “ The one best way” คือประสิทธิภาพของการทำงานสูงสุดจะเกิดขึ้นได้ต้องขึ้นอยู่กับสิ่งสำคัญ 3 อย่างคือ

- 1.1 เลือกคนที่มีความสามารถสูง (Selection)
- 1.2 ฝึกอบรมคนงานให้ถูกวิธี (Training)
- 1.3 หาสิ่งจูงใจให้เกิดกำลังใจในการทำงาน (Motivation)

เทเลอร์ เชื่อว่า มีวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่จะบรรลุวัตถุประสงค์เพียงวิธีเดียวที่ดีที่สุด เขาเชื่อในวิธีการแบ่งงานกันทำ ผู้ปฏิบัติระดับล่างต้องรับผิดชอบต่อระบบบน เทเลอร์ เสนอระบบการจ้างงาน (จ่ายเงิน)บนพื้นฐานการสร้างแรงจูงใจสรุปหลักวิทยาศาสตร์ของเทเลอร์ ประกอบด้วย 3 ประการ ดังนี้

- 1) การแบ่งงาน (Division of Labors)
- 2) การควบคุมดูแลบังคับบัญชาตามสายงาน (Hierarchy)
- 3) การจ่ายค่าจ้างเพื่อสร้างแรงจูงใจ (Incentive paymet)

2.2.3 กระบวนการบริหารการศึกษา

จากทฤษฎีการจัดการของฟาโยล (Fayol'Principles of Management) 14 ข้อ (เกลิมชัย หาญกล้า, 2546, หน้า 154-157) ได้แก่

1) ผู้บริหารต้องดำเนินการจัดแบ่งงาน สำหรับแนวทางนี้ถือเป็นอันดับแรกที่ผู้บริหารต้องปฏิบัติ เพื่อที่จะให้ผู้ร่วมงานสามารถทำงานร่วมกันอย่างถูกต้อง ลองนึกดูว่าหากไม่มีการแบ่งงานการปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละบุคคลก็จะไม่เกิดขึ้น เมื่อไม่มีการทำงาน โครงการก็อาจไม่มีขึ้นมาได้ ด้วยเหตุนี้การจัดแบ่งงาน ถือเป็นหน้าที่สำคัญที่ผู้บริหาร โครงการจะต้องยึดถือเป็นงานสำคัญอันดับต้นๆ วิธีการหรือรูปแบบในการจัดแบ่งงานนั้นสามารถที่จะเลือกได้หลากหลายไม่ว่าจะเป็นการแบ่งงานตามความสามารถ การแบ่งงานตามความเชี่ยวชาญ การแบ่งงานตามความเหมาะสม ฯลฯ

2) ผู้บริหารต้องมีอำนาจหน้าที่ การมีอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารนั้น หมายถึง การใช้อำนาจหน้าที่ ถูกต้องตามที่ได้รับมอบหมาย เช่น มีหน้าที่ในการสั่งการ มีหน้าที่ในการลงโทษ มีหน้าที่ในการควบคุม ฯลฯ แต่เหนืออื่นใดการมีอำนาจหน้าที่ของผู้บริหาร จะต้องมาพร้อมกับความรับผิดชอบในอำนาจหน้าที่ที่ได้กระทำไปด้วยจึงจะถือเป็นการจัดการที่ถูกต้อง

3) ผู้บริหารต้องมีวินัย ผู้บริหารที่ดีจะต้องมีความเคารพในระเบียบวินัยที่องค์กรได้กำหนด กฎเกณฑ์ไว้ การที่ผู้บริหารมีวินัยในตนเองจะเป็นแบบอย่างให้กับผู้ร่วมงานและลูกน้อง เคารพและปฏิบัติตาม นอกจากนี้หากมีผู้ที่ผิดวินัยก็สามารถที่จะอบรม ลงโทษได้โดยที่ลูกน้องไม่มีข้อแฉงใจ ตรงข้ามกับผู้บริหารที่ขาดระเบียบวินัยหากใช้อำนาจหน้าที่ลงโทษลูกน้องที่ขาดระเบียบวินัยก็จะเกิดความคลางแคลงในระเบียบปฏิบัติอย่างแน่นอน

4) ผู้บริหารจะต้องสร้างเอกภาพของสายบังคับบัญชา คือ การสร้างอำนาจให้เกิดแก่ผู้บริหาร เพื่อที่จะให้มีสิทธิ์สั่งการ มอบหมายงานต่างๆ ได้อย่างเต็มที่ แต่การสร้างเอกภาพไม่ได้หมายถึงการสร้างอำนาจหรืออิทธิฤทธิ์ เพราะจะต้องมีความรับผิดชอบต่อการสั่งการนั้นๆ เสมอหากมีข้อผิดพลาดหรือแก้ไข หากเกิดปัญหานั้นๆ ขึ้นมา

5) ผู้บริหารจะต้องสร้างเอกภาพในทิศทาง เอกภาพในทิศทางก็คือ จุดมุ่งหมายที่เป็นหนึ่งเดียวซึ่งถือเป็นหลักการสำคัญของการดำเนิน โครงการ

6) ผู้บริหารจะต้องให้คนในองค์กรเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนร่วม ในความเป็นจริงนั้นต้องยอมรับว่าบุคคลนั้นมีพื้นฐานที่แตกต่างกัน การเข้ามาทำงานก็มีทั้งแสวงหาประโยชน์มากบ้างน้อยบ้าง แต่ผู้บริหารจะต้องมีวิธีการจัดการให้กลุ่มคนเหล่านี้คล้อยตามสู่ระบบการทำงานขององค์กรเป็นหลัก มีหลากหลายวิธีการนับตั้งแต่ให้คนในองค์กรเห็นความสำคัญของการปฏิบัติงาน การชักจูงด้วยรางวัล หรือแม้กระทั่งการกำหนดบทลงโทษหากมีการประพฤติมิชอบต่อองค์กร

7) ผู้บริหารจะต้องจัดกระบบตอบแทน ระบบตอบแทนโดยพื้นฐานขององค์กรก็คือเงินซึ่งเป็นค่าจ้างที่องค์กรกำหนดให้กลุ่มคน ลูกจ้าง การจัดการในส่วนนี้จะต้องเป็นไปอย่างยุติธรรม โดยยึดถือเอาข้อกำหนดขององค์กร ประสิทธิภาพ ความเชี่ยวชาญ หรืออัตราจ้างของกรมแรงงานเป็นหลัก ระบบตอบแทน

แทนนี้ถือเป็นเรื่องสำคัญเพราะหากมีการตอบแทนด้วยความเหมาะสมก็จะได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย แต่ถ้านายจ้างโกงลูกจ้างถึงแม้ลูกจ้างจะทำงานให้ก็ทำให้ด้วยความไม่พอใจพลอยจะทำให้ผลผลิตนั้นเสียหายองค์กรก็สูญรายได้เนื่องจากต้องลงทุนในด้านการผลิตมากขึ้นหรืออาจจะขาดผู้ที่มาทำงานในงานส่วนนี้เพราะไม่เกิดความประทับใจในระบบตอบแทน

8) ผู้บริหารจะต้องรู้จักการสร้างศูนย์รวม การสร้างศูนย์รวมในที่นี้คือการสร้างอำนาจให้อยู่ในจุดๆเดียว หรือหลายๆจุด สามารถที่จะสั่งการในทุกๆหน่วยงานขององค์กรได้โดยง่าย แต่ข้อเสียคือทำให้องค์กรย่อยๆขาดเอกภาพที่พึงจะมี ดังนั้นในการสร้างศูนย์รวมนั้นจะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมเป็นกรณีไป

9) ผู้บริหารจะต้องสร้างสายบังคับบัญชา สายบังคับบัญชา คือ ระดับของแบ่งอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเพื่อไม่ให้เกิดความซ้อนทับในการรับคำสั่งและเกิดแบบแผนในการปฏิบัติงานเพียงผู้บริหารสั่งหัวหน้าทีม หัวหน้าทีมก็จะสั่งการกับลูกน้องภายในทีมเป็นระดับไปแต่ในบางกรณี อาจมีการข้ามจากผู้บริหารสู่ลูกน้องเลยก็ทำได้หากต้องการความรวดเร็วหรือต้องการทราบจากแหล่งปฏิบัติงานโดยตรง

10) ผู้บริหารจะต้องสร้างระเบียบ การสร้างระเบียบอาจนับได้ว่าเป็นข้อปฏิบัติของทุกคนในองค์กร ไม่เว้นแม้แต่ผู้ออกกฎเอง การสร้างระเบียบ จะทำให้เกิดความเป็นระบบในการทำงานในทุกๆด้าน เพราะทุกคนต่างรู้จักระเบียบในการปฏิบัติ เช่น การจัดเก็บ / การยืมสิ่งของ การลาป่วย การรายงาน การเข้าพบผู้บริหาร ฯลฯ ซึ่งการสร้างระเบียบนี้ไม่ได้หมายความว่าถึงบุคคลแต่หมายถึง วัสดุอุปกรณ์ เครื่องสำนักงานต่างๆในองค์กร

11) ผู้บริหารจะต้องยึดในความเท่าเทียมกัน ถึงแม้ว่าผู้บริหารจะเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการดำเนินกิจการหรือการออกคำสั่งในทุกๆด้าน แต่การยึดในหลักการของความเท่าเทียมกันจะสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นแก่องค์กรได้เป็นอย่างดี การแสดงความเท่าเทียมกันนี้ก็ต้องอยู่ในขอบเขตที่สมควร เช่น การยึดถือหลักปฏิบัติขององค์กร เช่นเดียวกับพนักงานในทุกๆคน มีบทลงโทษ มีการกำหนดการตอบแทนทุกอย่างจะต้องเป็นไปตามหลักการขององค์กร

12) ผู้บริหารจะต้องสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคง การสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงในที่นี้ อันดับแรกจะต้องสร้างให้เกิดแก่นบุคลากรภายในองค์กรเป็นหลัก เพราะหากบุคลากรไม่เกิดความเชื่อมั่นหรือมีความรู้สึกไม่มั่นคงในองค์กร การเปลี่ยนงานก็เป็นเรื่องธรรมดาแต่ความเสียหายจะเกิดกับองค์กรทันที โดยเฉพาะในองค์กรที่ต้องอาศัยความเชื่อมั่นเกี่ยวกับบุคลากร เช่น สถาบันการเงิน สถาบันการศึกษา บุคลากรนอกที่เข้ามาติดต่อก็จะเกิดความไม่เชื่อมั่นต่อองค์กร เนื่องด้วยมองว่าองค์กรที่ขาดประสิทธิภาพ แม้เจ้าหน้าที่หรือพนักงานก็ยังไม่ทำงาน แต่หากผู้บริหารมรแผนการรองรับ เช่น การจัดเตรียมบุคลากรทดแทนก็ถือเป็นการสร้างเชื่อมั่นให้เกิดแก่องค์กรได้

13) ผู้บริหารจะต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นั้นอาจไม่ได้มาจากผู้บริหารเป็นหลัก แต่จะใช้วิธีการประชุมพร้อมรับฟังความคิดเห็นจากผู้ร่วมงานหรือหัวหน้าฝ่ายต่างๆ ซึ่ง

เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการหรือสภาพเป็นจริงจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์เพื่อการตัดสินใจดำเนินการ

14) ผู้บริหารจะต้องสร้างความรักในหมู่คณะ การสร้างความรักในหมู่คณะคือ การสร้างความสามัคคี การสร้างขวัญและกำลังใจให้เกิดขึ้นในการทำงาน เมื่อแต่ละฝ่ายนั้นมีการทำงานที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ถึงจะขัดแย้งกันแต่ก็เพื่อให้งานนั้นออกมาดีที่สุดในที่สุดก็จะส่งผลดีต่อองค์กร ในข้อนี้ผู้บริหารนั้นจะต้องใช้ความสามารถและความจริงใจ มีจิตใจที่เมตตากรุณาต่อผู้เป็นลูกน้องจึงจะทำให้เกิดความรักในหมู่คณะ

ต่อมา ลูเทอร์ กุลิก (Luther Gulick) ได้นำมาปรับต่อยอดเป็นที่รู้จักกันดีในอักษรย่อที่ว่า “POSD CoRB” กลายเป็นศาสตร์การบริหาร อักษรย่อแต่ละตัวมีความหมาย ดังนี้

P – Planning หมายถึง การวางแผน

O- Organizing หมายถึง การจัดการองค์กร

S-Staffing หมายถึง การจัดคนเข้าทำงาน

D- Directing หมายถึง การสั่งการ

Co- Coordinating หมายถึง ความร่วมมือ

R- Reporting หมายถึง การรายงาน

B- Budgeting หมายถึง งบประมาณ

สรุปได้ว่า ผู้บริหาร ต้องเป็นผู้ที่มีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ เป็นผู้มีวินัย ทิศทางในการนำพาองค์กรอย่างชัดเจน ใฝ่หาใจมอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถของบุคลากร เห็นประโยชน์ส่วนรวมมีการสร้างขวัญกำลังใจอย่างต่อเนื่องสนับสนุนการทำงานอย่างจริงจัง

2.3 การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม

2.3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

การจัดทำงบประมาณนั้นมีหลายขั้นตอน ฉะนั้นจึงต้องมีการมีส่วนร่วมในการ ทำงานของเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งบประมาณของสำนักงานงบประมาณ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับเปลี่ยนงบประมาณ วิธีการทำงานและบทบาทของเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งบประมาณ อันจะส่งผลให้ถึงประสิทธิผลและความสำเร็จในการปฏิบัติงานของสำนักงานงบประมาณ

การมีส่วนร่วม (participation) คือ เป็นผลมาจากการเห็นพ้องกันในเรื่องของความ ต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลงและความเห็นพ้องต้องกัน จะต้องมีการเกิด ความคิดริเริ่ม โครงการเพื่อการปฏิบัติ เหตุผลเบื้องต้นแรก ของการที่มีคนมาร่วมกันใดควร จะต้องมีการตระหนักว่าปฏิบัติการทั้งหมดหรือการกระทำทั้งหมด ที่ทำโดยกลุ่มหรือใน นามกลุ่มนั้น กระทำผ่านองค์กร (organization) ดังนั้นองค์กร จะต้องเป็นเสมือนตัวนำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงได้ (ยุพาพร รูปงาม, 2545, หน้า 5)

Erwin (อ้างอิงใน ยุพาพร รูปงาม 2545, หน้า 6) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ว่า คือ กระบวนการให้บุคคลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจ แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของ บุคคล แก้ไขปัญหาร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุน ติดตามการ ปฏิบัติงานขององค์การและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

2.3.2 ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

โกวิท พงงาม (2545, หน้า 8) ได้สรุปถึงการมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชน ในการพัฒนา ควรจะมี 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น กล่าวคือ ถ้าหากชาวชนบทยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหา ในท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดีแล้ว การดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นย่อม ไร้ประโยชน์ เพราะชาวชนบทจะไม่เข้าใจและมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการ ดำเนินงานเหล่านั้น

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพราะการวางแผนดำเนินงาน เป็น ขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวชนบทรู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการ นำเอาปัจจัยข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน แม้ชาวชนบทส่วนใหญ่จะมี ฐานะยากจน แต่ก็มีความสามารถที่สามารถใช้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงาน จะทำให้ชาวชนบทสามารถคิดค้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนิน กิจกรรมอย่างใกล้ชิด

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ถ้าหากการติดตามงานและ ประเมินผลงาน ขาดการมีส่วนร่วมแล้วชาวชนบทย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำ ไปนั้นได้รับผลดี ได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันใน โอกาสต่อไป จึงอาจจะประสบความยากลำบาก นอกจากนี้สำนักงานมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานสภาพัฒนาการศรัทธา, กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา และทบวงมหาวิทยาลัย (2545, หน้า 116) ยังได้ กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในขั้นตอนของการพัฒนา 5 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในชุมชนตลอดจน กำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความ ต้องการ

2. ขั้นมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนด นโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่ใช้

3. ขั้นมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วม ในการสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วม บริหารงาน ประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

4. ขั้นการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนาหรือยอมรับ ผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

5. ขั้นการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้าร่วม ประเมินว่าการพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด

2.4 ขอบข่ายการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2.4.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2546,หน้า 9-11) การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานได้รับอิทธิพลมาจากวงการธุรกิจและอุตสาหกรรมที่ประสบผลสำเร็จจากหลักการ วิธีการ และกลยุทธ์ ในการทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพในการทำงาน ทำให้ผลการปฏิบัติงาน มีคุณภาพสร้างกำไร และสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้าและผู้ที่เกี่ยวข้องมากขึ้น ในระหว่างปี ค.ศ. 1960 – 29792 ในวงการศึกษามองสหรัฐอเมริกาและประเทศต่างๆ แต่ผลที่ได้ยังไม่พอนัก จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1980 เป็นต้นทางการศึกษาพบว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้นนั้น ต้องปรับปรุงกระบวนการและวิธีการจัดการศึกษาที่เคยแต่เน้นเรื่องการจัดการเรียนการสอน ไปสู่การปรับปรุงกระบวนการและพัฒนาระบบบริหารโรงเรียน โดยมุ่งปรับระบบโครงสร้างการบริหาร โรงเรียนเสียใหม่ มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังโรงเรียนให้มากขึ้น

เดวิด (David,1989.pp.45-53) กล่าวว่า การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นแนวทางหนึ่งในการปฏิรูปการศึกษา โดยการกระจายอำนาจจัดการศึกษาไปยังโรงเรียนให้มากขึ้น โดยมีสมมติฐานว่า การให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่มากขึ้นและมีผลผลิตดีขึ้น

เอ็ดลีย์ (Edley,1993,p.184) กล่าวว่า การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจในโรงเรียน ไม่ใช่มีเพียงแต่ผู้บริหารเท่านั้น แต่ยังมีตัวแทนคณะครูและผู้ปกครองร่วมอยู่ด้วย คณะบุคคลเหล่านี้มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนกำหนดการสอนและตารางเวลาต่างๆ การควบคุมวินัยนักเรียน งานบุคลากรและงบประมาณ

กล่าวโดยสรุป การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง การบริหารที่เน้นหลักการกระจายอำนาจจากส่วนกลางให้โรงเรียนมีอิสระในการบริหารจัดการด้วยตนเอง โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู ร่วมกันบริหารจัดการร่วมคิด ตัดสินใจ มีส่วนร่วม ทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคลากรและการบริหารทั่วไป ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อการศึกษาและเป็นไปตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

2.4.2 หลักการสำคัญในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

จากแนวคิดของนักวิชาการด้านการศึกษาได้ให้ความเห็นถึงหลักการในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ไว้หลายแนวคิดดังนี้

กลุ่มวิจัยและประเมินคุณภาพการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 8) เห็นว่า หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ

1) การกระจายอำนาจ (Decentralization) ในการตัดสินใจด้านวิชาการ (หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน) งานบุคลากร งบประมาณ และการบริหารทั่วไป

2) การพัฒนาระบบสารสนเทศ โดยการกระจายสารสนเทศจากส่วนกลางสู่เขตพื้นที่และสถานศึกษา รวมทั้งจากผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียน

3) การพัฒนาความรู้และทักษะ ความรู้และทักษะในการวางแผน ภาวะผู้นำ และเทคนิควิธีการทำงานอื่นๆ

4) ก่อสร้างแรงจูงใจ ให้สถานศึกษามองอิสระในการสร้างแรงจูงใจให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้อง

5) การมีส่วนร่วม (Participation) สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (เขตพื้นที่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียน) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารและการจัดการศึกษา

6) การตรวจสอบและความโปร่งใส (Accountability and Transparency) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารและการจัดการศึกษา

นอกนี้ ดิเรก วรรณเสียร (2545, หน้า 1) เห็นว่า หลักการสำคัญของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ได้แก่ หลักการกระจายอำนาจเป็นการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังโรงเรียนและโรงเรียนกระจายอำนาจไปยังทีมงานต่างๆ ในโรงเรียนอย่างทั่วถึง

2.4.3 รูปแบบของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในภาคปฏิบัติจริงนั้น เป็นการบริหารงานโดยคณะกรรมการโรงเรียน (School Council) โดยคณะกรรมการโรงเรียนจะมีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องการค้าเงินเป้าหมายของโรงเรียน วิชาการ งบประมาณและบุคลากร ซึ่งคณะกรรมการโรงเรียนจะประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนครู ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนจากเขตการศึกษา ตัวแทนจากสหภาพครู และตัวแทนนักเรียน จากรูปแบบของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่ามีแบบที่สำคัญอย่างน้อย 4 รูปแบบ ดังนี้ (อุทัย บุญประเสริฐ , 2543 , หน้า 65-71)

1) รูปแบบที่มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (Administrative Control) เกิดจากแนวคิดในการกระจายอำนาจด้านการบริหารทั่วไป ด้านการเงิน ด้านบุคลากร และด้านวิชาการ ให้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน เพื่อให้การบริหารโรงเรียนนั้นมีประสิทธิภาพมากที่สุดนั้นในระยะแรก ผู้บริหารจะใช้วิธีขอคำปรึกษาอย่างไม่เป็นทางการจากครู ผู้ปกครอง นักเรียนหรือผู้แทนชุมชน ดังนั้น คณะกรรมการโรงเรียนที่สร้างขึ้นมักจะมีบทบาทสำคัญ อยู่ต่อการเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาของผู้บริหารโรงเรียนนั่นเอง ผู้บริหาร

โรงเรียนจะเป็นประธานและเจ้าหน้าที่เขตการศึกษาเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง ส่วนคณะกรรมการอื่นๆ มาจากการเลือกตั้งของกลุ่มบุคคลแต่ละประเภทในการกำหนดนโยบาย การวางแผนการหาแนวทางแก้ปัญหาและการดำเนินงานของโรงเรียนคณะกรรมการจะมีบทบาทในการร่วมเสนอความคิดเห็นแต่อำนาจในการตัดสินใจขั้นสุดท้ายยังคงอยู่ที่ผู้บริหาร โรงเรียน

2) รูปแบบที่มีครูเป็นหลัก (Professional Control) การบริหารตามแนวนี้นี้ตัวแทนคณะครู จะมีสัดส่วนมากที่สุดในการคณะกรรมการโรงเรียน การจัดคณะกรรมการแบบนี้เกิดจาก แนวคิดที่ว่า ครูเป็นผู้ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดครูเป็นผู้ปฏิบัติจึงย่อมจะรับรู้ปัญหาทุกอย่างทุกอย่างได้ดีกว่าและถ้ามีโอกาสตัดสินใจก็จะสามารถแก้ปัญหาได้ตรงตามจุดมากที่สุด

3) รูปแบบที่ชุมชนมีบทบาทหลัก (community Control) จุดประสงค์ของແລງการบริหารที่ควบคุมโดยชุมชน คือการเพิ่มความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่ชุมชน และปกครอง เพื่อให้ผู้รับบริการศึกษาความพึงพอใจในการศึกษาที่จัดให้มากที่สุด แนวคิดสำคัญก็คือก็คือหลักสูตรของโรงเรียน ควรตอบสนองความต้องการ ค่านิยม ของผู้ปกครองและชุมชนท้องถิ่นมากที่สุด คณะกรรมการโรงเรียนจึงมีส่วนจำนวนตัวแทนผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด

4) รูปแบบที่ครูและชุมชนมีบทบาท (Professional Community Control) แนวคิดของรูปแบบการบริหารลักษณะนี้มีความเชื่อว่าทั้งครูผู้ปกครอง ต่างมีความสำคัญในการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก ครูจะได้รับความนิยมนและความต้องการของผู้ปกครอง ในขณะที่เดียวกันผู้ปกครองก็มีโอกาสช่วยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยสัดส่วนของผู้แทนครู และผู้แทนจากผู้ปกครอง / ชุมชนจะมีเท่า ๆ กัน ในคณะกรรมการโรงเรียน

2.4.4 รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการบริหารสถานศึกษา

อุทัย บุญประเสริฐ (2543, หน้า 191-193) ได้กล่าวถึง การประยุกต์ใช้แนวคิดการบริหารสถานศึกษาแบบที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน จากการศึกษาถึงรูปแบบการดำเนินงานที่คาดว่าจะเป็นไปได้และเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนไทยและสังคมไทย พบว่า ไม่มีรูปแบบใดที่เป็นแบบเดียวที่ตายตัว สถานศึกษาต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนให้สอดคล้องกับความพร้อมของโรงเรียนให้รับกับขั้นตอนและระดับการพัฒนาในการบริหารจัดการของแต่ละ โรงเรียนหรือในแต่ละสถานศึกษา ซึ่งมีถึง 5 รูปแบบ ดังนี้

- 1) รูปแบบที่มีการบริหารจัดการโดยมีชุมชนเป็นหลัก
- 2) รูปแบบที่มีการบริหารจัดการ โดยมีผู้บริหารเป็นหลัก
- 3) รูปแบบที่เป็นโรงเรียนในกำกับของรัฐ
- 4) รูปแบบที่บริหาร โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 5) รูปแบบที่ให้เอกชนดำเนินการหรือดำเนินการแบบเอกชน

แต่รูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทกฎหมายการศึกษาของไทยที่กำหนดไว้ในมาตรา 40 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในปัจจุบัน

คือ รูปแบบที่มีการบริหารจัดการ โดยมีชุมชนเป็นหลักหรือควบคุมโดยชุมชนนั้นคือการคืนอำนาจการบริหารจัดการสถานศึกษาให้แก่ชุมชนในทางปฏิบัติจะเป็นการเพิ่มความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้ชุมชน และผู้ปกครอง โดยมีความเชื่อว่าแนวทางดังกล่าวจะทำให้ผู้บริหารบริการการศึกษามีความพึงพอใจในการจัดการศึกษาที่จัดให้มากที่สุด หลักสูตรของโรงเรียนจะตอบสนองความต้องการและค่านิยมของผู้ปกครอง ตอบสนองชุมชนและท้องถิ่นมากที่สุดในคณะกรรมการโรงเรียนจะมีสัดส่วนจำนวนตัวแทนผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด คณะกรรมการโรงเรียนประกอบด้วย กรรมการซึ่งเป็นตัวแทนจากกลุ่มต่างๆ ในชุมชนเป็นหลัก ได้แก่ ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรในชุมชน ผู้แทนองค์กรอิสระเพื่อพัฒนาชุมชน (NGO) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต.) ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม กลุ่มละไม่น้อยกว่า 2 คน และควรให้มีจำนวนเท่ากันในกลุ่ม โดยให้เลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธาน และอีกคนหนึ่งเป็นรองประธาน โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง

2.5 หลักการบริหารสถานศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , 2545, หน้า 17-28) ในหมวดนี้แบ่งการบริหารและการจัดการศึกษาเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนของรัฐ ส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และส่วนเอกชน โดยการให้ทุกหน่วยงานของสังคม มีส่วนร่วมและเน้นการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา บริหารในรูปคณะกรรมการระดับต่างๆ โดยการกระจายอำนาจ 4 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านวิชาการ
- 2) ด้านงบประมาณ
- 3) ด้านบริหารงานบุคคล
- 4) ด้านการบริหารทั่วไป

ไพรัช เตชะรินทร์ (2542, หน้า 62-63) ได้อธิบายหลักการบริหารโรงเรียน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นงานด้านต่าง ๆ คือ

- 1) งานด้านวิชาการ งานเกี่ยวกับครู งานเกี่ยวกับตัวนักเรียน งานด้านการจัดโปรแกรมการสอน งานด้านการจัดหาอุปกรณ์การสอน งานด้านเกี่ยวกับบุคคล ด้านการสอน
- 2) งานด้านธุรการ งานด้านการเงิน งานด้านการติดต่อกับองค์กรภายนอก งานด้านอาคารสถานที่ งานด้านบริการต่างๆ งานด้านการปกครอง และควบคุมบุคลากรที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานสอน
- 3) งานด้านกิจการนักเรียน งานด้านควบคุมดูแลความประพฤติและระเบียบวินัยของนักเรียน งานด้านการแนะแนวและการจัดหาทุน งานด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน งานบริการอาหารกลางวัน งานบริการด้านต่างๆ งานบริการด้านรักษาความปลอดภัย

อุทัย บุญประเสริฐ (2546,หน้า,15) กล่าวถึง แนวการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) โดยให้คณะกรรมการโรงเรียน (School Council หรือ School Board) ซึ่งประกอบด้วยผู้ปกครอง ครู สมาชิกในชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ ศิษย์เก่า และผู้บริหารโรงเรียน (บางโรงเรียนมีตัวแทนนักเรียนเป็นกรรมด้วย) ได้มีอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน มีหน้าที่ และความรับผิดชอบในการตัดสินใจเกี่ยวข้องกับงบประมาณ บุคลากร และวิชาการ โดยให้เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

หลักการสำคัญในการบริหารแบบ School-Based Management โดยทั่วไป ได้แก่

- 1) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด
- 2) หลักการมีส่วนร่วม (Participation of Collaboration or Involvement) เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษา
- 3) หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน (Return Power to People) การจัดการศึกษาโดยส่วนกลางเกิดความล่าช้า และไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องมีการคืนอำนาจให้ท้องถิ่น และประชาชนได้มีการจัดการศึกษาเองอีกครั้ง
- 4) หลักการบริหารตนเอง (Self-Management) ส่วนกลางทำหน้าที่เพียงกำหนดนโยบายและเป้าหมายแล้วปล่อยให้โรงเรียนมีระบบการบริหารด้วยตนเอง โดยให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ
- 5) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance)

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เหมาะสมกับประเทศไทย ได้แก่ รูปแบบที่มีการบริหารโดยชุมชนเป็นหลัก (Community Control SBM) โดยมีจุดประสงค์ของรูปแบบการบริหารที่ควบคุมโดยชุมชน คือ การเพิ่มความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่ชุมชนและผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้รับบริการทางการศึกษาพึงพอใจในการศึกษาที่จัดให้มากที่สุด โดยมีแนวคิดหลักก็คือหลักสูตรของโรงเรียนควรตอบสนองความต้องการและค่านิยมของผู้ปกครองและชุมชนในท้องถิ่นมากที่สุด คณะกรรมการโรงเรียนจึงควรมีสัดส่วนจำนวนตัวแทน ผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด

2.5.1 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) (ประไพพรรณ บุญคง, 2541) ได้สรุปผลการวิจัยไว้ดังนี้

1. นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยรูปแบบเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ
2. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในสังคมของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมก่อนการเรียน ระหว่างเรียน และหลังการเรียนมีการพัฒนาขึ้นตามลำดับ
3. นักเรียนมีเจตคติต่อรูปแบบการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมอยู่ในระดับดีมากทุกรายการ

2.5.2 ความต้องการของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนประถมศึกษา

ความต้องการของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนประถมศึกษา (พิมพา คามี , 2540) ได้สรุปผลการดำเนินงานวิจัย ได้ดังนี้

1. ผู้ปกครองต้องการให้โรงเรียนวางแผนปรับปรุงเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนการสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง การปรับปรุงอาคารเรียนเรียน การเอาใจใส่ของครูและอาจารย์ วัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน การจัดกิจกรรมกีฬา การจัดสภาพแวดล้อมและต้องการมีส่วนร่วมแสดง ความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน ร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียน ร่วมกำหนดนโยบายและวางแผนปฏิบัติงาน ประจำปีของโรงเรียน และร่วมประเมินผลการทำงานของโรงเรียน

2. ผู้ปกครองต้องการร่วมเป็นวิทยากรพิเศษ สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การสอนแหล่งเรียนรู้ สถาน ประกอบการ กิจกรรมแข่งขันทักษะทางวิชาการ และต้องการเยี่ยมชมการแสดงผลงานของนักเรียน ต้องการให้ครูแนะนำการเรียนการสอนบ้าน การสอนอ่าน การสอนเขียน การสอนเลขคณิตและชี้แจงเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลให้ผู้ปกครองเข้าใจ

3. ผู้ปกครองต้องการให้โรงเรียนปรับปรุงห้องน้ำ ก๊อกน้ำ การกำจัดขยะ การปลูกไม้ดอกไม้ ประดับ ปรับปรุงสนามกีฬา สนามเด็กเล่นและถนนในโรงเรียน โดยผู้ปกครองสนับสนุนด้านแรงงาน แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะ ประสานงานผู้อื่นมาช่วย ร่วมบริจาคเงิน วัสดุ

4. ผู้ปกครองต้องการให้ครูเยี่ยมบ้านนักเรียน ติดต่อโดยตรง ต้องการร่วมประชุม ปรึกษาหารือ เกี่ยวกับความประพฤติของนักเรียน การปรับปรุงระเบียบข้อปฏิบัติของโรงเรียน การลงโทษ การยกย่อง นักเรียน

5. ผู้ปกครองต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรม เกี่ยวกับอาหารกลางวัน งานประเพณี กิจกรรมกีฬา การ ดูแลสุขภาพของนักเรียน และต้องการได้รับการเกี่ยวกับ การพัฒนาชุมชน การจัดกิจกรรมสร้างความ สามัคคี

2.5.3 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กล่าวไว้ว่า การนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ใน ชุมชนให้เป็น ประโยชน์ต่อการศึกษาเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนโดยเป็น การให้ความสำคัญต่อทรัพยากรท้องถิ่น ซึ่งสามารถแยกประเภทของทรัพยากรในชุมชนได้ ดังนี้

1. ประเภทบุคคล ทั้งบุคคลในโรงเรียนและบุคคลนอกโรงเรียน
2. สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นหรือจัดทำขึ้น เช่น อาคารสถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้ บ้านเรือนที่อยู่อาศัย ตลอดจนสถานที่ราชการต่างๆ

3. สิ่งที่เป็นระเบียบแบบแผน ได้แก่ ประเพณี วัฒนธรรม การปกครอง การเมือง ระบบเศรษฐกิจ ตลอดจนอาชีพ ความเป็นอยู่ของประชาชน

4. ทรัพยากรที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ มนุษย์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตทั้งส่วนบุคคล และส่วนรวม การดำรงชีวิตของบุคคลแต่ละคนในชุมชนแต่ละแห่งจะต้องเป็นไปตามระเบียบ แบบแผน

ประเพณี วัฒนธรรม ของชุมชนนั้น ๆ ทรัพยากรของชุมชนไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรชุมชนหรือ ทรัพยากรธรรมชาติ ล้วนเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของบุคคลในชุมชนนั้น การที่นำ ทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษานั้นเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นมากในการจัดการศึกษา ในยุคปัจจุบันเพราะคนส่วนใหญ่ต้องสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสิ่งเหล่านั้นตลอดชีวิต

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและผลจากการดำเนินงานวิจัย ทำให้ผู้วิจัยมีความ สนใจและลงมือทำการวิจัยในครั้งนี้

บทที่ 3

บริบทที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัย โครงการแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน โดยชุมชนมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนองหว้า หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน โดยชุมชนมีส่วนร่วม โดยกำหนดโจทย์ปัญหาของแต่ละชั้นเป็นตัวเดินเรื่อง โดยผู้วิจัยได้ดำเนินถึงบริบท เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. บริบทของชุมชน
2. บริบทของโรงเรียน
3. องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

1.บริบทของชุมชน

ข้อมูลทั่วไปและสภาพบริบทของโรงเรียนบ้านหนองหว้า ตั้งอยู่เลขที่ 100 หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง รหัสไปรษณีย์ 92180 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ขนาดพื้นที่ 7 ไร่ 21 ตารางวา เปิดทำการสอนครั้งแรกเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2515 โรงเรียนจัดตั้งขึ้นโดยราษฎร หมู่ที่ 4 ที่เห็นว่าบุตรหลานไม่ได้รับความสะดวกและไม่ปลอดภัยในการเดินทางไปโรงเรียนซึ่งอยู่ไกลหมู่บ้านออกไป เมื่อต้นปี พ.ศ. 2515 ผู้ใหญ่หลี่ จิตรหลั่ง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4 ตำบลทุ่งยาว ได้เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงร่วมกับประชาชนบ้านหนองหว้า ขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนประชาบาลขึ้นหลังหนึ่ง ให้ชื่อว่า “ โรงเรียนบ้านหนองหว้า ” โดยร่วมมือกันจัดตั้งเงินทุนที่หามาได้ซื้อที่ดินเนื้อที่ 7 ไร่ ราคาประมาณ 7,000 บาท สำหรับตัวอาคารนั้น นอกจากตัวสังกะสีที่นำมามุงหลังคา เป็นเงินหนึ่งพันกว่าบาท อุปกรณ์นอกจากนั้นก็ได้รับมือจัดหาวัสดุในท้องถิ่นนั้นทำ โดยร่วมมือร่วมใจทำกันเอง มีต้องออกหรือจ่ายเงินจ้างแต่ประการใด การก่อสร้างอาคารได้สำเร็จเมื่อเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2515 ตัวอาคารกว้างทั้งระเบียง 7 เมตร ยาว 10.50 เมตร ใช้ไม้แปรรูปทั้งหมด ฝาห้องเรียนใช้ไม้ไผ่สานมีประตูหน้าต่างเรียบร้อย ประมาณเป็นเงิน 7,000 บาท ซึ่งมีได้ใช้งบประมาณของทางราชการแต่อย่างใด ได้เปิดเรียนในปีการศึกษา 2515 เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2515 ทางราชการได้ส่ง นายสังเวียน ศรีไตรรัตน์ มาครูใหญ่ ครุน้อยไม่มี ในปีแรกเปิดสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีนักเรียนในบัญชีทั้งสิ้น 54 คน

สภาพชุมชนโดยภาพรวม

ชุมชนในเขตบริการโรงเรียนบ้านหนองหว้า สภาพชุมชนกระจายตัวกันอยู่ทั่วไป อาจมีประชากรอาศัยอยู่เป็นกระจุกบ้างในบางพื้นที่ เช่น บริเวณบ้านของผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 4 บริเวณมัสยิดบ้านหนองหว้า นอกนั้นส่วนใหญ่กระจาย คนในชุมชนประกอบอาชีพทำสวนยางพารา คิดเป็นร้อยละ 70 รับจ้างร้อยละ

20 ค้าขาย ร้อยละ 5 และอื่นๆอีกร้อยละ 5 ฐานะทางเศรษฐกิจต่ำถึงปานกลาง ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ส่วนน้อยนับถือศาสนาพุทธ การอาศัยอยู่ร่วมกันในชุมชนมีการประสานกันอย่างลงตัว มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันตลอดเวลา สังเกตได้จากการมีเทศกาลต่าง คนในชุมชนมิได้คำนึงถึงศาสนาที่ตัวเองนับถือมากนัก แต่จะคอยดูแลช่วยเหลือกันตลอดเวลา ประเพณีและวัฒนธรรมที่โดดเด่น เช่น งานทำบุญมัสยิด วันสารทเดือนสิบ การทอดกฐิน การจัดกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา

ด้านการศึกษา ร้อยละ 49.40 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 30.35 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 11.38 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 3.38 จบการศึกษาระดับอุดมศึกษา และร้อยละ 5.49 ไม่จบการศึกษาระดับประถม

โรงเรียนตั้งอยู่ใกล้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองหว้า โรงรถแปรรูปน้ำยางพารา สถานที่รับซื้อน้ำยางสด มัสยิด ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน ดำหนักพระอิสรถูกเทพ แปลงเพาะพันธุ์ยางพารา แปลงคัดคายางพารา สำนักสงฆ์บ้านหนองหว้า แหล่งน้ำธรรมชาติสำหรับอนุรักษ์สัตว์น้ำ

2.บริบทของโรงเรียน

โรงเรียนบ้านหนองหว้า การจัดการเรียนการสอนเปิดสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนทั้งหมด 107 คน ข้าราชการครูและบุคลากร จำนวน 11 คน ผู้บริหาร 1 คน โอกาสและข้อจำกัดของสถานศึกษา โรงเรียนตั้งอยู่ในหมู่บ้าน ระยะทางค่อนข้างไกล การคมนาคมสะดวกฤดูฝนมักมีน้ำท่วมเนื่องจากบริเวณโรงเรียนเป็นที่ลุ่ม ระบบสาธารณูปโภคไฟฟ้า มีปัญหาอยู่บ่อยๆ เนื่องจากไฟฟ้าดับบ่อยครั้งจึงส่งผลให้เครื่องใช้ไฟฟ้าเสียหาย ระบบน้ำประปาใช้น้ำเชื่อมตามธรรมชาติหน้าฝนน้ำจึงมีตกตะกอนมาก หน้าแล้งก็ขาดน้ำต้องอาศัยน้ำฝนที่เก็บไว้ ชุมชนเห็นความสำคัญของการศึกษา องค์กรต่างๆให้ความร่วมมือดี มีแหล่งเรียนรู้ใกล้กับสถานศึกษา ปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัด มัสยิด ศาลเจ้า โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองหว้า เป็นต้น คณะครูและโรงเรียนได้รับความร่วมมืออย่างดีจากชุมชนและผู้ปกครอง แต่โรงเรียนขาดแคลนบุคลากร บุคลากรมีการย้ายบ่อยครั้ง จึงทำให้การทำงานต้องปรับกระบวนกันบ่อยครั้ง ขาดห้องเรียนที่พัฒนาทักษะเฉพาะ เช่น ห้องภาษาอังกฤษ ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องคอมพิวเตอร์ นักเรียนมีฐานะยากจน ผู้ปกครองส่วนมากต้องทำงานรับจ้าง นักเรียนมีปัญหาเรื่องครอบครัวแตกแยก ครอบครัวหย่าร้าง นักเรียนต้องอาศัยอยู่กับปู่ ย่า ตา ยาย หรือ ป้า อา

โรงเรียนมีโครงสร้างการบริหารงานเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านบริหารงานทั่วไป ผู้บริหารยึดหลักการบริหารหลักธรรมมาภิบาล และเทคนิคการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีการพัฒนางานอย่างเป็นระบบด้วยวงจรคุณภาพ ของเดมมิ่ง (PDCA) ได้กำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย อัตลักษณ์ ของโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

ปรัชญาการศึกษา

“คุณธรรม นำ ความรู้”

วิสัยทัศน์

“โรงเรียนบ้านหนองหว้า มุ่งเน้นวิชาการ อาเซียนประสาน สืบสานภูมิปัญญา พัฒนาคุณธรรม นำประชาธิปไตย สุขภาพจิตสดใส พละน่ายสมบุรณ์ เพิ่มพูนเศรษฐกิจพอเพียง”

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา และตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. ประชากรวัยเรียนได้รับ โอกาสและ ได้รับบริการอย่างเสมอภาค
3. พัฒนาคู่มืออาชีพในการจัดการศึกษาด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย
4. จัดการศึกษาบำรุงรักษาสีลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยชุมชนมีส่วนร่วม
5. จัดการศึกษาด้วยงบประมาณอย่างคุ้มค่าเพียงพอ

ค่านิยม

“องค์กรแห่งการเรียนรู้ สู่ความพอเพียง”

คำขวัญของโรงเรียน

“มารยาทดี มีวิชา พัฒนาสังคม”

เป้าประสงค์

1. นักเรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. ประชากรวัยเรียนได้รับ โอกาสและ ได้รับบริการศึกษาอย่างเสมอภาค
3. คู่มืออาชีพจัดการศึกษาด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย
4. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บำรุงรักษาสีลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
5. โรงเรียนจัดการศึกษาด้วยงบประมาณอย่างคุ้มค่าเพียงพอ

3.องค์ความรู้ที่ได้รับจากการทำวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย หมายถึง ความรู้ที่เกิดจากการลงมือปฏิบัติตั้งแต่เริ่มต้นจนจบ ซึ่งเป็นความรู้ที่ได้จากการค้นพบระหว่างดำเนินการ และเป็นความรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติจริงหรือสามารถถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้ เป็นความรู้ที่ตกผลึก ซึ่งอาจมีทั้งองค์ความรู้ในการเกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ และเกิดทักษะที่เหมาะสมในการพัฒนากับการเรียน องค์ความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

ดังนั้นองค์ความรู้จากการทำวิจัยที่เกิดกับครูผู้สอนและผู้เรียนระหว่างดำเนินตามกระบวนการวิจัยถือว่าเป็นผลลัพธ์ที่สำคัญ ซึ่งบางอย่างปรากฏชัดเป็นรูปธรรม และบางอย่างเป็นความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวคนเป็นนามธรรม

นักเรียนทุกคนได้ร่วมคิดร่วมจัดกระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างเหมาะสมด้านการฝึกทักษะ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียนและการคิด โดยการนำเรื่องราวประสบการณ์ ภูมิรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การเรียนรู้และปฏิบัติจริง โดยวิธีการสัมภาษณ์ สอบถาม สังเกต ลงมือปฏิบัติ เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอน ตู้ความรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

-ทักษะการฟัง นักเรียนต้องฟังกติกาข้อตกลงของกลุ่ม เพื่อนำไปปฏิบัติ นักเรียนต้องเล่าประวัติตนเอง ประวัติภูมิปัญญา และสิ่งที่ตนเองได้ไปเรียนรู้มาเพื่อบอกต่อสิ่งที่ตนเองรู้ให้เพื่อนรู้

-ทักษะการพูด นักเรียนได้มีโอกาสฝึกพูดตั้งแต่ได้เริ่มกิจกรรม อาจโดยการสนทนาพูดคุย แลกเปลี่ยนกับเพื่อนเพื่อเตรียมการปฏิบัติกิจกรรม มีการวางแผนร่วมกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ทั้งกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่

-ทักษะการคิด คิดวางแผนในการทำงาน คิดข้อตกลง การเขียนแผนผังความคิดในการเสนอเรื่องราวต่างๆ คิดวางแผนในการแสดง คอตอบที่จะนำมาพูดเพื่อให้เหมาะสมกับบทบาทของตนเอง คิดออกแบบชิ้นงาน

-ทักษะการเขียน นักเรียนได้เขียนประสบการณ์ในสิ่งที่ตนเองได้ไปเรียนรู้ ฝึกทักษะการเขียนเรียงความ เขียนสื่อความ

3.1 โจทย์วิจัย “ต้นไม้ ไกลตัว” ชั้นอนุบาล 1

นักเรียนชั้นอนุบาล 1 ฝึกให้นักเรียนพัฒนาทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคมที่ต้องอาศัยความรัก ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นักเรียนได้ฝึกการพูด กล่าวแสดงออก วาดภาพระบายสี สามารถทบทวนความรู้ที่ได้รับจากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยที่ครูได้ออกแบบวิธีการเรียนรู้ให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นระบบอาศัยแหล่งเรียนรู้จากภายนอกห้องเรียน

3.2 โจทย์วิจัย “ดอกไม้บ้านฉัน” ชั้นอนุบาล 2

-นักเรียนชั้นอนุบาล 2 ได้ฝึกฝนในเรื่องของภาษา โดยการพูดค่อยทำความเข้าใจข้อตกลง เพื่อการปฏิบัติที่ถูกต้องในการลงพื้นที่ รวมถึงการฝึกนำเสนอในเรื่องราวที่ได้ไปเรียนรู้สู่เพื่อน รวมถึงสื่อความหมายโดยการวาดภาพประกอบ

3.3 โจทย์วิจัย “ลูกอมตัวร้ายทำลายฟันหนู” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

-นักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมการพัฒนาที่เหมาะสมในทุกด้าน เช่น ทักษะด้านการอ่าน ทักษะการพูด ทักษะการฟัง ทักษะการเขียนและทักษะด้านการคิด ผ่านการกิจกรรมที่ออกแบบร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน เรียนรู้อย่างเป็นระบบ การใช้หลักการเคมมิ่ง PDCA มาใช้ในกระบวนการวิจัย เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและภูมิปัญญา หน่วยงานต่างๆ กาจัดการเรียนการสอนจากสิ่งที่ใกล้ตัว ตามสภาพจริงโดยวิธีวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล ส่งผลให้การเรียนของนักเรียนดีขึ้น นักเรียนกล้าพูด กล้าทำ กล้าคิด กล้าแสดงออก อย่างมีเหตุผลบนความถูกต้อง

3.4 โจทย์วิจัย “ปลากัดเงินหมื่น” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

-นักเรียนได้สนุกผ่านกิจกรรมที่ตนเองชื่นชอบเนื่องจากในชุมชนมีปลากัดมากมายหลายชนิด มีผู้รู้ในชุมชนหลายท่านที่มีประสบการณ์เลี้ยงปลากัดด้วยชอบในสีส้ม ดังนั้นบ่อยครั้งที่ได้เห็นนักเรียนมาชวนหาปลากัดที่ตนเองสนใจ ส่งผลเกิดกระบวนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงที่มุ่งสู่มาตรฐานตามกลุ่มสาระตามการเรียนรู้แบบบูรณาการ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมสนับสนุน ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า ทดลอง ปฏิบัติ คิดวิเคราะห์ มีจินตนาการ คุรมีบทบาทช่วยกระตุ้น ให้แรงเสริมแก่นักเรียน จัดบรรยากาศเชิงบวก ให้นักเรียนค้นพบปัญหา และรู้จักการแก้ปัญหาบางอย่างด้วยตัวเอง การทำงานเป็นกลุ่ม กิจกรรมที่จัดปลูกฝังคุณธรรม ความมีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบ

3.5 โจทย์วิจัย “ละหมาดจิตใจ” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

-นักเรียนได้มีโอกาสไปมัสยิดเพื่อทำกิจกรรมตามกระบวนการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้โดยครูที่พาไปด้วยความศรัทธาต่อศาสนา ต่อการทำความดี ได้นั่งสนทนา สัมภาษณ์ ผู้นำทางศาสนา มองเห็นสายสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน ก่อเกิดความรู้ผ่านการเล่าสู่กันฟัง โดยอาศัยประสบการณ์และหลักการปฏิบัติของศาสนา ส่งผลให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองทั้งด้านความรู้และการประพฤติ ส่งผลให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างน่าทึ่ง

3.6 โจทย์วิจัย “ใบไม้ใบหญ้าคุณค่าอนันต์” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

-นักวิจัยน้อย ได้เรียนรู้จากภูมิปัญญาผู้สูงอายุที่ชอบกับการปลูกผักเป็นนิจ ในอดีตเป็นเพียงคนที่ปลูกผักเพื่อเพิ่มรายได้ แต่เมื่อมีนักเรียนแวะเวียนเข้าไปหาเพื่อหาความรู้ เป็นความรู้ลึกถึงความภาคภูมิใจในตนเอง นักเรียนเล็งถึงความตั้งใจของผู้สูงอายุว่าจะคอยนักเรียนทุกครั้งที่มีการลงพื้นที่ อีกทั้งยังเตรียมการไว้อย่างดีที่นักเรียนได้เรียนรู้ นักเรียนจึงเกิดทักษะการตั้งคำถาม การสัมภาษณ์ การบันทึกความรู้ อีกทั้งการรวบรวมความรู้ อีกทั้งมีการนำเสนอจากสิ่งที่ได้เรียนรู้ ก่อให้เกิดการพัฒนาด้านความรู้ การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างยั่งยืน

3.7 โจทย์วิจัย “ช่างสร้างชีวิต” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

-นักวิจัยได้ประสบการณ์จากการเรียนรู้อย่างเต็มที่ ได้พัฒนาตนเอง โดยที่ครูผู้ออกแบบมีความรอบรู้ รอบคอบ ในการออกแบบมีกิจกรรมที่หลากหลาย นักเรียนรู้สึกตื่นเต้นทุกครั้งที่มีการลงพื้นที่ เหตุด้วยว่า เป็นสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคยแต่ไม่เคยรู้ถึงกระบวนการ เมื่อได้รับ โอกาสที่คือนักเรียนจึงสนุกที่จะเรียนรู้ ผ่านประสบการณ์จริง ส่งผลให้เกิดทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนและการคิด นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

3.8 โจทย์วิจัย “คิดตาก่อนเติบโต” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

-นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้พัฒนาการเรียนรู้อย่างเป็นกระบวนการ ด้วยเป็นอาชีพที่ผู้ปกครองของตน หรือแม้แต่กระทั่งนักเรียนบางคนมีประสบการณ์ตรงที่สามารถสร้างรายได้ให้ตนเองในวันหยุด ดังนั้นเขาารู้สึกภาคภูมิใจที่มีโอกาสได้แนะนำ และสอนเพื่อนในการคิดตาข่าย ทั้งนี้เป็นการเรียนรู้

อย่างเป็นทางการที่ได้รับจากกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น โดยมีครูผู้สอนออกแบบการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ฝึกทักษะของการทำงานอย่างต่อเนื่อง มีวางแผนจัดลำดับในแต่ละขั้นตอนและชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึงมีการเชื่อมโยงโจทย์ที่ใช้ในการทำวิจัยมาบูรณาการกับการเรียนการสอนในทุกกลุ่มสาระหลักในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นที่ทราบเป้าหมายในกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นมุ่งที่จะพัฒนากระบวนการคิดนักเรียน เพื่อให้นักเรียนใช้เหตุผล วิเคราะห์ วิจารณ์ สังเคราะห์ เพื่อความรู้ที่คงทนค่อนักเรียนในการนำไปปรับใช้ในการชีวิตประจำวันได้

โรงเรียนบ้านหนองหว้าได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อตอบสนองการปฏิรูปการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้นักเรียนรู้จักการพัฒนากระบวนการคิดของตนเองนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

นักเรียนที่มีทักษะความรู้พื้นฐานตามพัฒนาการตามวัย มีพัฒนาการด้านอารมณ์ สังคม และจิตใจ มีสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ สามารถปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับเพื่อนได้อย่างมีความสุข ปลอดภัย ปัญหาเสพติด สิ่งมอมเมา รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง พิจารณาและเลือกใช้สื่อที่เกิดคุณค่าในการพัฒนาตนเอง มีจิตสาธารณะรู้จักการแบ่งปัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เข้าใจกัน อันนำไปสู่การทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

ครู มีความรู้และเข้าใจเป้าหมายของการจัดการศึกษาอย่างแท้จริงสามารถกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน มีการวิเคราะห์ข้อมูลรายบุคคล เพื่อนำมาวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีการนำผลการประเมินมาใช้ในการสอนซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน พร้อมทั้งปรับปรุงการสอนของครู ครูได้รับการอบรม พัฒนาในวิชาที่สอน มีการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้และประเมินการจัดการเรียนการสอนสม่ำเสมอทุกคน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ทั้งยังมีประสิทธิภาพในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน เช่น ด้านร่างกาย ให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ด้านอารมณ์และจิตใจ จัดให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัด ชื่นชมศิลปะดนตรี กีฬา ปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ

ด้านสังคม ครูปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ส่งเสริมให้ผู้เรียน มีคุณธรรมมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทยและหลักศาสนาที่ตนเองนับถือ ด้านสติปัญญา จัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนได้สืบค้น สืบหาตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบตัว ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ความสัมพันธ์ทางบวกกับผู้เรียนและครอบครัว ยอมรับในความเป็นตัวตนของผู้เรียนแต่ละคน มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนเกี่ยวกับผู้เรียนส่งเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของสังคม

การใช้หลักการบริหารจัดการศึกษา และจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สามารถพัฒนาระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนได้ทุกด้าน อีกทั้ง

มีองค์กรที่เห็นความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จึงมีโครงการสนับสนุนให้โรงเรียนได้จัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ช่วยเสริมให้การดำเนินงานโครงการ แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน โดยชุมชนมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนองหว้า บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

จากการวิจัยโครงการ แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน โดยชุมชนมีส่วนร่วมของ โรงเรียนบ้านหนองหว้า หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ผลการดำเนินงาน สามารถสรุปได้ ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วและสภาพบริบทของโรงเรียนบ้านหนองหว้า หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

โรงเรียนบ้านหนองหว้า ตั้งอยู่เลขที่ 100 หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง รหัสไปรษณีย์ 92180 ขนาดพื้นที่ 7 ไร่ 21 ตารางวา การจัดการเรียนการสอนเปิดสอนตั้งแต่อนุบาล – ประถมศึกษาปีที่ 6 มีข้าราชการครู 9 คน ครูจ้างสอน 1 คน ลูกจ้างประจำ 1 คน ปัจจุบันปีการศึกษา 2555 มีนักเรียนจำนวน 119 คน (จากเดิม ปีการศึกษา 139 คน) และปีการศึกษา 2556 นักเรียน จำนวน 107 คน จัดเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก อยู่ในการดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

โรงเรียนได้จัดตั้งขึ้นโดยราษฎร หมู่ที่ 4 ที่เห็นว่าบุตรหลาน ไม่ได้รับความสะดวกและไม่ปลอดภัยในการเดินทางไปโรงเรียนซึ่งอยู่ไกลหมู่บ้านออกไป เมื่อต้นปี พ.ศ. 2515 ผู้ใหญ่หลี จิตรหลัง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4 ตำบลทุ่งยาว ได้เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงร่วมกับประชาชนบ้านหนองหว้า ขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนประชาบาลขึ้นหลังหนึ่ง ให้ชื่อว่า “ โรงเรียนบ้านหนองหว้า ” โดยร่วมมือกันจัดตั้งเงินทุนที่หามาได้ซื้อที่ดินเนื้อที่ 7 ไร่ ราคาประมาณ 7,000 บาท สำหรับตัวอาคารนั้น นอกจากตัวตึกกะสีก่อนนำมาถมหลังคาเป็นเงินหนึ่งพันกว่าบาท อุปกรณ์นอกจากนั้นก็ได้รับมือจัดหาวัสดุในท้องถิ่นนั้นทำ โดยร่วมมือร่วมใจทำกันเอง มิต้องออกหรือจ่ายเงินจ้างแต่ประการใด การก่อสร้างอาคารได้สำเร็จเมื่อเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2515 ตัวอาคาร กว้างทั้งระเบียง 7 เมตร ยาว 10.50 เมตร ใช้ไม้แปรรูปทั้งหมด ฝาห้องเรียนใช้ไม้ไผ่สาน มีประตูหน้าต่างเรียบร้อย ประมาณเป็นเงิน 7,000 บาท ซึ่งมีได้ใช้งบประมาณของทางราชการแต่อย่างใด ได้เปิดเรียนในปีการศึกษา 2515 เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2515 ทางราชการได้ส่ง นายสังเวียน ศรีไตรรัตน์ มาครูใหญ่ ครูน้อยไม่มี ในปีแรกเปิดสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีนักเรียนในบัญชีทั้งสิ้น 54 คน

2. ผลการดำเนินงาน

การดำเนินการวิจัย โครงการ แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน โดยชุมชนมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนองหว้า หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ตามขั้นตอน 6 ขั้น มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

1. ประชุมทีมวิจัยเตรียมความพร้อม

ผู้บริหารสถานศึกษาได้สร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นกับคณะครูโรงเรียนบ้านหนองหว้า โดยใช้วิธีการนำเสนอความคิดเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการสร้างศักยภาพการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้ทฤษฎี หลักการต่างๆ ในการจูงใจ กระตุ้น ปลุกจิตสำนึกและวิญญานความเป็นครู โดยมีกิจกรรมที่กระทำ คือ

1.1 ทำความเข้าใจกับคณะครูโรงเรียนบ้านหนองหว้า ถึงปัญหาและความจำเป็นที่ต้องปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553

1.2 นำเสนอแนวทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยใช้กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น

1.3 ร่วมกำหนดวิธีการในการดำเนินการจากโจทย์ของแต่ละชั้น คือ

1.3.1 “ต้นไม้โกสั่ว” ชั้นอนุบาล 1

1.3.2 “ ดอกไม้บ้านฉัน ” อนุบาล 2

1.3.3 “ ลูกอมตัวร้ายทำลายฟันหนู ” ประถมศึกษาปีที่ 1

1.3.4 “ ปลากัดเงินหมื่น ” ประถมศึกษาปีที่ 2

1.3.5 “ ละหมาดขจัดใจ ” ประถมศึกษาปีที่ 3

1.3.6 “ ใบไม้ใบหญ้าคุณค่าอันนั้ ” ประถมศึกษาปีที่ 4

1.3.7 “ ย่างสร้างชีวิต ” ประถมศึกษาปีที่ 5

1.3.8 “ ดิดตาก่อนเติบโต ” ประถมศึกษาปีที่ 6

2. ประชุมชี้แจงผู้ปกครองและชุมชน โรงเรียนได้ดำเนินการประชุมชี้แจงผู้ปกครองและชุมชน แจ้งวัตถุประสงค์และรายละเอียดของโครงการ โดยการจัดประชุมรวม ปีการศึกษา 2555 เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2555 และ วันที่ 10 เดือนพฤศจิกายน ประจำปี 2555, วันที่ 30 พฤษภาคม 2556 และ วันที่ 5 พฤศจิกายน ประจำปี 2556

3. ศึกษาบริบทในและนอกโรงเรียนเพื่อจัดทำแผนที่แหล่งเรียนรู้ โรงเรียนจัดทำแผนที่แหล่งเรียนรู้โดยคำนึงถึงความจำเป็นและความสอดคล้อง ดังนี้

3.1 ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชุมชน ที่เหมาะสมในท้องถิ่น

3.2 เป็นเรื่องใกล้ตัว

3.3 สนองความต้องการของนักเรียน

3.4 สนองความต้องการของชุมชน

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้กำหนดแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาตามโจทย์วิจัยย่อย ดังนี้ แหล่งเรียนรู้ในการวิจัย

โจทย์การวิจัย ต้นไม้ใกล้ตัว ชั้น อนุบาล 1

วิทยากรประจำโจทย์

1. ชื่อ – สกุล นางขวัญใจ โชติรัตน์

ที่อยู่ 119 หมู่ 4 ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

อาชีพ รับจ้าง

ความรู้ที่ให้นักเรียน

- ชื่อและชนิดของต้นไม้

2. ชื่อ – สกุล นายเพียร ยงค์หนู

ที่อยู่ 95 หมู่ 4 ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

อาชีพ ทำสวน

ความรู้ที่ให้นักเรียน

- ชื่อและชนิดของต้นไม้

3. ชื่อ – สกุล นางโคะ ประจ๊ะ

ที่อยู่ 45 หมู่ 4 ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

อาชีพ ปลุกผัก

ความรู้ที่ให้นักเรียน

- ชื่อชนิดและวิธีการปลูกต้นไม้

- ประโยชน์ของต้นไม้

โจทย์การวิจัย ดอกไม้บ้านฉัน ชั้นอนุบาล 2

วิทยากรประจำโจทย์

1. ชื่อ – สกุล นางโสภิตา จิตรหลัง

ที่อยู่ 74 หมู่ 4 ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

อาชีพ รับจ้าง

ความรู้ที่ให้นักเรียน

- เมนูดอกไม้ (ดอกไม้ชุบแป้งทอด)

- ชื่อดอกไม้

โจทย์การวิจัย ถูกลมตัวร้ายทำลายพื้นหนู ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

วิทยากรประจำโจทย์

1. ชื่อ – สกุล นายสนิท หูเขียว

ที่อยู่ 90 หมู่ 4 ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

อาชีพ ค้าขาย

ความรู้ที่ให้นักเรียน

- การขายลูกอม

2. ชื่อ - สกุล นายจรัส ใจสมุทร

ที่อยู่ 74/2 หมู่ 4 ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

อาชีพ ค้าขาย

ความรู้ที่ให้นักเรียน

- การขายลูกอม

3. ชื่อ - สกุล นายนิคม อุดมโชคไพศาล

ที่อยู่ 85/2 หมู่ 4 ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

อาชีพ ค้าขาย

ความรู้ที่ให้นักเรียน

- การขายลูกอมและการดูแลรักษาฟันหลังจากการอมลูกอม

โจทย์การวิจัย ปลากัดเงินหมื่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

วิทยากรประจำโจทย์

1. ชื่อ - สกุล นายอมร เสียมไหม

ที่อยู่ 56 หมู่ 4 ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

อาชีพ ทำสวน

ความสามารถพิเศษ การเลี้ยงปลากัด

ความรู้ที่ให้นักเรียน

- ลักษณะของปลากัด

2. ชื่อ - สกุล นายสมพร ชายห่วย

ที่อยู่ 11/2 หมู่ 4 ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

อาชีพ รับจ้าง

ความสามารถพิเศษ การเลี้ยงปลากัด

ความรู้ที่ให้นักเรียน การเลี้ยงปลากัด

โจทย์การวิจัย ละเอียดชัดใจ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

วิทยาการประจำโจทย์

1. ชื่อ - สกุล นายสะอาด นครศรี

ที่อยู่ หมู่ 4 ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

อาชีพ ทำสวน

ความสามารถพิเศษ มีความรู้ทางศาสนาอิสลาม

ความรู้ที่ให้นักเรียน

- การละหมาด

- เวลาในการละหมาด

- การอาบน้ำละหมาด

- การแต่งกายมาละหมาด

- กฎการละหมาด

โจทย์การวิจัย ใบไม้ใบหญ้าคุณค่าอันนั้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

วิทยาการประจำโจทย์

1. ชื่อ - สกุล นางโคะ นครศรี

ที่อยู่ หมู่ 4 ตำบล ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

อาชีพ รับจ้าง

ความสามารถพิเศษ มีความรู้ด้านสมุนไพรไทย

ความรู้ที่ให้นักเรียน

- ประโยชน์และสรรพคุณของสมุนไพร

- ภัยกับสมุนไพรไทย

2. ชื่อ - สกุล นางโสภิตา จิตรหลัง

ที่อยู่ 74 หมู่ 4 ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

อาชีพ รับจ้าง

ความสามารถพิเศษ การทำอาหาร

ความรู้ที่ให้นักเรียน การทำข้าวยาสมุนไพร

3. ชื่อ - สกุล นางขวัญใจ โชติรัตน์

ที่อยู่ 119 หมู่ 4 ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

อาชีพ รับจ้าง

ความสามารถพิเศษ การทำน้ำสมุนไพร (น้ำตะไคร้)

โจทย์การวิจัย อยางสร้างชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

วิทยาการประจำโจทย์

1.ชื่อ – สกุล นายบุญเลิศ จิตรหลัง (ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 4)

ที่อยู่ 74 หมู่ 4 ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

อาชีพ ทำสวน

ความสามารถพิเศษ มีความรู้เกี่ยวกับประวัตินุชนบ้านหนองหว้า , วิธีการคัดเลือกพันธุ์ยางพารา , วิธีปลูก และวิธีการบำรุงรักษา

2.ชื่อ – สกุล นางจัต แซ่อึ้ง

ที่อยู่ 10/1 หมู่ 4 ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

อาชีพ ทำสวน

ความสามารถพิเศษ การทำสวนยางพารา

ความรู้ที่ให้นักเรียน วิธีการปลูกและดูแลยางพารา

3.ชื่อ – สกุล นายอดิสร โกลเขา (ส.อบต.ทุ่งยาว)

ที่อยู่ 111 หมู่ 4 ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

อาชีพ ทำสวน

ความสามารถพิเศษ การทำสวนยางพารา

ความรู้ที่ให้นักเรียน

- วิธีการคยงที่ถูกต้อง

- การลับมีดกรีดคยงที่ถูกต้อง

4.ชื่อ – สกุล นายบุญสม นิลละอ

ที่อยู่ 145/5 หมู่ 4 ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

อาชีพ ทำสวน

ความสามารถพิเศษ การทำสวนยางพารา

ความรู้ที่ให้นักเรียน

- การเปรียบเทียบความคุ้มค่าระหว่างการขายน้ำยางกับการทำแผ่นดิบ

- การดูแลรักษาต้นยางพารา เพื่อให้ขายไม้ยางได้ราคาดี

- การแปรรูปไม้ยางเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ

5.ชื่อ – สกุล นางเลขา ทศนศิลป์

ที่อยู่ 80/51 หมู่ 4 ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

อาชีพ รับซื้อน้ำยาง

ความสามารถพิเศษ การซื้อขาย

ความรู้ที่ให้นักเรียน วิธีการรับซื้อน้ำยาง

โจทย์การวิจัย คิดตาก่อนเติบโต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วิทยากรประจำโจทย์

1. ชื่อ – สกุล นายเพียร บงศ์หนู

ที่อยู่ 95/4 หมู่ 4 ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

อาชีพ ทำสวน

ความสามารถพิเศษ การทำสวนยางพารา

ความรู้ที่ให้นักเรียน

- การปลูกกิ่งตายาง การดูแลรักษา
- การเลือกกิ่งตายาง
- การตัดกิ่งตา
- อุปกรณ์ที่ใช้ในการคิดตายาง
- การปลูกต้นกล้าตาย และ การดูแลรักษาระยะเวลาที่สามารถคิดตายางได้
- การเลือกต้นกล้าตาย
- ขั้นตอนการคิดตา
- ข้อควรระวังในการคิดตา
- ระยะเวลาที่สามารถถอนต้นกล้าตาย
- อุปกรณ์ที่ใช้ในการถอนต้นกล้าตาย
- วิธีการถอนต้นกล้าตาย
- การชำยางตาเขียว การจำหน่าย
- การเลือกเมล็ดยางพาราที่จะไปปลูก
- การเตรียมดินปลูกต้นยาง
- การปลูกต้นยาง การเตรียมดิน

2. ชื่อ – สกุล นางจำเรียง ช้างขาว

ที่อยู่ 18/3 หมู่ 4 ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

อาชีพ ทำสวน

ความสามารถพิเศษ การทำสวนยางพารา

ความรู้ที่ให้นักเรียน อุปกรณ์ที่ใช้ในการคิดตายาง

3. ชื่อ – สกุล นายบรรจง เจ๊ะหลัง

ที่อยู่ 81/1 หมู่ 4 ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

อาชีพ ทำสวน

ความสามารถพิเศษ การทำสวนยางพารา

ความรู้ที่ให้นักเรียน

- การเลือกกิ่งตายาง
- การปลูกกิ่งตา การดูแลรักษา / ระยะเวลาที่ปลูก
- การตัดกิ่งตา / การจำหน่ายกิ่งตา
- อุปกรณ์ที่ใช้ในการติดตายาง
- การปลูกต้นกล้ายาง / การดูแลรักษาระยะเวลาที่สามารถติดตายางได้
- วิธีการ / ขั้นตอนการติดตายาง
- ข้อควรระวังในการติดตายาง
- ระยะเวลาที่สามารถถอนต้นยางได้
- อุปกรณ์ที่ใช้ในการถอนต้นกล้ายาง
- วิธีการถอนต้นกล้ายาง
- การขัวยางตาเขียว / การจำหน่าย
- การเลือกเมล็ดคยงพาราที่จะปลูก
- การเตรียมดินปลูกต้นกล้ายาง
- การปลูกยาง / การเตรียมดิน / การดูแลรักษา

4. ปรับตารางเวลาเรียนและจัดการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนตามจุดเน้น

โรงเรียนและคณะวิจัยได้ปรับเวลาเรียนให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทุกวันศุกร์ เวลา 13.30 – 15.30 น. ทุกสัปดาห์ จากการดำเนินงานเนื่องจากเวลาไม่เพียงพอ จึงปรับเป็นวันศุกร์ ตั้งแต่ เวลา 12.30 – 15.30 น. และปรับอีกทีเป็นวันพุธ เพราะนักเรียนแต่งชุดพละ เวลา 12.30 – 15.30 น. ยกเว้นในกรณีที่ลงพื้นที่อาจอาจใช้เวลาเพิ่มได้ เพราะเป็นการเรียนรู้และการสอนแบบบูรณาการ

5. การดำเนินการรายงานการประชุม / ทบทวนกระบวนการวิจัย

ลำดับที่	วัน เดือน ปี	กิจกรรม	สถานที่
1.	13 พฤษภาคม 2556	ประชุมครู เตรียมการดำเนินงาน ปีการศึกษา 2556	ห้องประชุม ร.ร.บ้านหนองหว้า
2.	30 พฤษภาคม 2556	-ประชุมชี้แจงผู้ปกครอง	อาคารอเนกประสงค์ ร.ร.บ้านหนองหว้า
3.	18 กรกฎาคม 2556	ประชุมครู	ร้านบ้านสัมพันธ์
4.	7 สิงหาคม 2556	ประชุมครู	ห้องประชุม ร.ร.บ้านหนองหว้า
5.	28 สิงหาคม 2556	เวทีนำเสนองานวิจัย ครั้งที่ 1	อาคารอเนกประสงค์
6.	13 พฤศจิกายน 2556	ประชุมครู	อาคารเรียน ร.ร.บ้านหนองหว้า

ลำดับที่	วัน เดือน ปี	กิจกรรม	สถานที่
7.	14 ธันวาคม 2556	ประชุมครู	ห้องประชุม โรงเรียนบ้านหนองหว้า
8.	28 มกราคม 2557	เวทีนำเสนอผลงานวิจัย ครั้งที่ 2	อาคารเรียน โรงเรียนบ้านหนองหว้า
9.	15 กุมภาพันธ์ 2557	ถอดบทเรียน “หนูน้อยนักวิจัย”	ห้องประชุม โรงเรียนบ้านหนองหว้า
10.	7 มีนาคม 2557	ประชุมครู	ห้องประชุม โรงเรียนบ้านหนองหว้า
11.	10 มีนาคม 2557	ประชุมครู	ห้องประชุม โรงเรียนบ้านหนองหว้า
12.	28 มีนาคม 2557	ปิดเวที	อาคารอเนกประสงค์ โรงเรียนบ้านหนองหว้า

ขั้นตอนและวิธีดำเนินการ

รายงานการประชุม การชี้แจงเอกสารโครงการ / ติดตามการดำเนินงาน

วันที่ 29 กันยายน 2555 เริ่มประชุม เวลา 13.00 – 17.30 น

เจ้าหน้าที่ ประสานงาน สกว. ให้ครูทำกิจกรรม โดยเขียนคำที่มี “ฟ้า” ในคำนั้น จากนั้นจับเวลา แล้วให้ครูเขียนตามเวลาที่กำหนด

จากกิจกรรม สามารถกระตุ้นความคิดและความสนใจของครู รวมทั้งเกิดความสนุกสนานและการมีส่วนร่วมของครู จากนั้นได้สอบถามและให้ครูเล่าสิ่งที่ได้กระทำกับนักเรียน ทำอย่างไร ผล ปัญหา?

ครูญา : เสนอความคิดของตนเองหลังจากได้ทำงานวิจัยมาระยะหนึ่ง ทศนคติของครูญา มีแนวคิด ว่า “ลูกเขาเหมือนลูกเรา ” นำเสนอความคิดว่า

ตนเอง : อาจจะไม่ใช่ตัวอย่างที่ดี แต่มีความตั้งใจที่ทำงานให้ดีที่สุด

เพื่อนร่วมงาน : น้องๆมีความกระตือรือร้น การทำงานส่วนใหญ่มุ่งผลงาน

นักเรียน : มีความกล้าแสดงออก

ชุมชน,ชาวบ้าน,ผู้ปกครอง : มีความร่วมมือ

นโยบาย : มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง แต่คิดว่าน่าจะบูรณาการ โดยยึดนักเรียนเป็นหลัก

อื่นๆ : ครูมีงานภาระที่นอกเหนือจากงานสอนมากขึ้น

เป้าหมายนักเรียน → โดยผ่านครู → ครูเป็นผู้ปลูกฝังสิ่งดีงาม

น้องเขียนถาม : อะไรเป็นสิ่งที่ดีงาม น่าภาคภูมิใจ ชื่นใจ ประทับใจอยากบอกคนอื่น

ครูเอ้ม : ภูมิใจนักเรียนได้ความรู้ มีความรับผิดชอบ ในระยะแรก ไม่รับผิดชอบ หลังจากนั้นนักเรียนมีความรับผิดชอบมากขึ้น คณิตศาสตร์ โจทย์ปัญหานักเรียนบอกไม่ได้ หลังจากได้เรียนกระบวนการวิจัยนักเรียนทำได้ มีการพัฒนา (นร.เข้าใจ ทำได้) ภูมิใจมากที่สุด นักเรียนเรียบร้อย
 นื่องนิคตาม : วิธีการทำให้นักเรียนมีความเรียบร้อย

เอ้ม : พูดบ่อยๆ แล้ว มีเกณฑ์ กติกา

ครูหมู : หนักใจที่สุด นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ไม่เท่าระดับชั้น ขาดความกระตือรือร้น เบื่อที่จะพูดถ้าไม่พูดก็หนัก

ตนเอง : บางครั้งอดทนมากเกิดไปในสิ่งที่ไม่ควรอดทน

ผู้ปกครอง : รับข่าวสารจากนักเรียนแล้วพูดต่อ ควรมาถามครูก่อน

ความภูมิใจ : การแข่งขันทักษะทางวิชาการนักเรียนอาสาสมัครแข่งขัน ผลการแข่งขันนักเรียนมีความพยายามอย่าเต็มที่

ครูพิท :

นักเรียน : ทำอย่างไรนักเรียนอ่านออกเขียนได้ มีนักเรียนอยู่ 1 คน เขียนไม่ได้ ไม่มีมนุษยสัมพันธ์

ผู้ปกครอง : ตอนประชุมแจ้งแล้ว มีเรื่องการบ้านผู้ปกครองบ่น

ตนเอง : ทำงานในบางครั้ง เสร็จบ้าง ไม่เสร็จบ้าง

ภูมิใจ : นักเรียนได้ตามเป้าหมาย

ครูเจ็ก : ปัญหาส่วนตัว เกี่ยวกับการสอน นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ 2 คน ยังไม่ยอมให้เป็นเด็กพิเศษ แต่หลังจากทำวิจัย พบว่า มีการพัฒนาดี มีน้องชายมีพฤติกรรมคือถ้าไม่ยอมทำอะไรจะไม่ทำงานเลย สำหรับเด็กนักเรียนชั้น ป. 2 ต้องมีระบบงาน เอาใจใส่

ผู้ปกครอง : ไม่เกรงใจ ไม่ไว้ว่างใจ การสื่อสารไม่ตรงกัน

น้องวี เรียนดนตรีได้ดี ดีใจมาก

ครูญา : อนุบาล 2 มีนักเรียน 8 คน ครูมีปัญหาสุข ไม่สะดวกในเรื่องเอกสารภาพ ดาไม่ดี

ปัญหา : นักเรียนไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง ไม่เก็บของเข้าที่

ประทับใจ : นักเรียนชอบการแข่งขัน กล้าพูดกล้าแสดงออก

ครูแหม่ม : หนักใจการเรียนการสอนนักเรียนไม่ชอบทำการบ้าน นักเรียนส่วนใหญ่ในโรงเรียนเป็นพี่กับน้อง เมื่อพี่บอกผู้ปกครอง ผู้ปกครองทำโทษนักเรียนรู้สึกไม่สบายใจ นักเรียนคนเล็กมักมีความรับผิดชอบน้อยกว่าคนโต

ภูมิใจ : กับการทำงานของตนเอง

ครูเหริยม : อนุบาล 2 นักเรียนคือ เวลาครูไปอบรม ครูคนอื่นมาบอก ไม่เชื่อ ค.ช. ราชพฤกษ์ เห็นกระทำผิดบ่อย แต่ไม่รับ นักเรียนขาดความรับผิดชอบ การจัดกิจกรรมไม่ได้ตามประสงค์ แก้ปัญหาด้วยการพูดคุยกับผู้ปกครอง

ภูมิใจ / ประทับใจ : นักเรียนคู่แฝดพัฒนาการดีขึ้น มีความสุขกับการทำกิจกรรม

ครูลักษณะ : หนักใจนักเรียนไม่ค่อยส่งงานต้องบังคับผู้ปกครองไม่เข้าใจ ไม่มีเวลา

ประทับใจ : เห็นครูย้ายไป-มา แต่ละคนมีลักษณะแตกต่างกัน ประทับใจทุกคน นักเรียนทุกคน ผอ.ทุกคน มีความสามารถต่างกัน “ไม่ได้เป็นครู จะไม่เจอแบบนี้”

ครูผู้ย (วิทยากรสอนอิสลามศึกษา) : แนะนำตัวเอง นักเรียนชน นักเรียนก็คล้ายๆกัน ครูเจ็กไปไหน อายุไปด้วย

ครูรุ่ง (ครูธุรการ) : ปัญหา ระบบการทำงาน ทำ 2 โรง ทำงานได้ไม่เต็มที่ ไม่ต่อเนื่อง

ครูเล่าสิ่งที่ทำกับนักเรียน ทำ ? อย่างไร ผล ปัญหา

ครูสมญา อนุบาล 1

ทำกิจกรรม – นักเรียนศึกษาค้นไม้ดอกห้อย , ร้องเพลง ,ท่องคำคล้องจอง , สนทนาประโยชน์ของต้นไม้ , ส่วนประกอบต้นไม้ ,

วิธีการ : ใช้เวลาบ่ายหลังคืนตอน 15-20 นาที ครูตั้งคำถาม กระตุ้น นักเรียนตอบ

สิ่งที่ได้ : ความร่วมมือจากนักเรียน , การตอบคำถาม , การสังเกต ใบ ดอก ชนิด

ครูเหิรม อนุบาล 2

กิจกรรม : นักเรียนออกซื้อดอกไม้ที่นักเรียนรู้จัก, วาดรูป

วิธีการ : บูรณาการกับหน่วยการเรียนรู้ วาดรูปส่วนประกอบ

สิ่งที่ได้ : นักเรียนถามไม่ค่อยตอบ แต่จะหาวิธีการ ประมาณ 3 คน

ครูพิท ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ทำกิจกรรม : ถามความรู้พื้นฐานนักเรียนเกี่ยวกับลูกอม , นักเรียนเคยอมลูกอมหรือไม่ ,พาลูกอมมาให้ นักเรียนดู (ตั้งคำถาม)

วิธีการ : ยกตัวอย่าง , ตั้งคำถามกระตุ้นเด็ก

สิ่งที่ได้ : เด็กตื่นเต้นอยากเรียน , รักเรียนกลัวตั้งคำถาม

ปัญหา : นักเรียนไม่ตั้งคำถาม ถ้าไม่กระตุ้น , มีกิจกรรมอื่นแทรกไม่ต่อเนื่อง

ครูเจ็ก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ทำกิจกรรม : สืบประวัติบ้านหนองหว้า , ศึกษาคนเลี้ยงปลา , ตามแหล่งน้ำ , ภูมิปัญญาปลาปักเป้าแล้ววาดภาพ

วิธีการ : ใบความรู้ (แบบสอบถาม) ,นักเรียนสอบถามความรู้จากคนใกล้ตัว , ประมวลความรู้ (เด็กคุย)

สิ่งที่ได้ : เด็กมีความสุข อยู่ในเรื่องใกล้ตัว , เด็กบางคนรู้ปลาปักเป้าเยอะ , นักเรียนมีชื่อปลานำหน้า

ครูเอ็ม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ทำกิจกรรม : ทำข้อตกลง ร่วมกับนักเรียน , ตั้งคำถามจากการละหมาด , ครูศึกษาความรู้จากอินเทอร์เน็ต

สิ่งที่ได้ : ครูต้องหาข้อมูลเพิ่ม นักเรียนอิสลามชอบ

ปัญหา : ครูไม่รู้พิธีการละหมาด , ขาดการบันทึก

ครูหนู ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ทำกิจกรรม : ชี้แจงนักเรียน อธิบายลักษณะของใบไม้ / ประโยชน์ , สอบถามรายชื่อยักที่นักเรียนรู้จัก / ที่นักเรียนไม่ชอบ , ทำอย่างไรให้นักเรียนชอบกินผัก

สิ่งที่ได้ : บทบาทหน้าที่ของนักวิจัย

ปัญหา : ไม่ได้ลงพื้นที่

ครูลักษณ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ยางสร้างชีวิต

ทำกิจกรรม : ชี้แจงนักเรียนเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการทำ

ครูตั้งคำถามเกี่ยวกับยางพารา นักเรียนนำรายงาน / ค้นความรู้ทางอินเทอร์เน็ต

แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มเพื่อหาจำนวนผู้กรีดยางแล้วคิดเป็นร้อยละ

ลงพื้นที่เพื่อไปหาคนที่มืออาชีพกรีดยาง กลุ่มเป้าหมาย หมู่ที่ 4

สิ่งที่ได้ : นักเรียนอยากลงพื้นที่

ปัญหา : กิจกรรมเยอะ อาจต้องปรับกิจกรรม

ครูแหม่ม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดิดดาก่อนเดิบโต

ทำกิจกรรม : ชี้แจงนักเรียนเกี่ยวกับการทำวิจัยกับ สกว. ,

ครูถามเกี่ยวกับอาชีพของคนในชุมชน ส่วนใหญ่กรีดยาง

ครูถามอาชีพเสริม ดิดดาขาย

สิ่งที่ได้ : อยากลงพื้นที่

ปัญหา : ขณะนี้ยังไม่พบ

ที่ประชุมได้ช่วยกันสรุปข้อควรปฏิบัติของครู ดังนี้

1. ห้ามใจร้อน
2. ให้เด็กคิดเอง อย่าบอก
3. อย่ารู้ทันคำถามเด็ก
4. เรียนรู้พร้อมเด็ก / อย่าต่อว่า / ให้กำลังใจ
5. ครูกระตุ้นเด็ก
6. การพร้อมใจพร้อม
7. ผู้นำและตามที่ดี
8. ความอดทน ต่อเด็ก พยายาม ทำงานตามแผนที่วางไว้
9. มีความคิดสร้างสรรค์ / ยืดหยุ่น
10. แก้ปัญหาเฉพาะหน้า
11. มุ่งมั่นตั้งใจ เสียสละ
12. มีเงิน
13. ไม่เครียด สนุกกับสิ่งที่ (ต้อง) ทำ

จากดำเนินการตามกิจกรรมพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครู ชุมชน ผู้ปกครอง และนักเรียน ได้นำกระบวนการวิจัยไปใช้ต้องปรับบทบาท ดังนี้

บทบาทของผู้บริหาร : มีบทบาทในการดูแล / ติดตาม กำหนดเป้าหมาย ทิศทางช่วยเหลือ เป็นกำลังใจในการทำงาน เข้าใจครู เปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น

บทบาทครู : ครู ได้เรียนรู้ / แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน มีพัฒนาการในเรื่องการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน อย่างเป็นระบบ โดยใช้วงจรคุณภาพ ของเคมมิ่ง

บทบาทของนักเรียน : จากการเป็นเพียงผู้รับคำสั่ง เปลี่ยนเป็นผู้ปฏิบัติ / ผู้แสดงบทบาท เป็นผู้กำหนดกิจกรรมที่ตนเองต้องการเรียนรู้ พัฒนาการเรียนอย่างบูรณาการ

บทบาทของผู้ปกครอง : รับรู้ / เข้าใจ วิธีการเรียนในรูปแบบการมีส่วนร่วม เข้าใจบทบาทที่ตนเองได้ให้ความรู้กับนักเรียนที่ตนเองรอบรู้

การบริหารภายใน : ยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม สร้างความตระหนักในความจำเป็นที่ต้องปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน โดยใช้วงจรคุณภาพ ของเคมมิ่ง

การมีส่วนร่วม : จากการสอบถามผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 4 นายบุญเลิศ จิตรหลัง พบว่า การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดี กับชุมชน สร้างความภาคภูมิใจให้กับบุคคลที่ได้เป็นผู้ให้ความรู้กับนักเรียนโดยไม่เรียกร้องสิ่งใด

รายงานการประชุม ครั้งที่ 2

วันที่ 29 ตุลาคม 2555

เริ่มประชุม เวลา 09.00 - 16.00 น.

.....

การประชุมในครั้งนี้เพื่อเตรียมการในภาคเรียนที่ 2 จะดำเนินการอย่างไร

ครูพัท : โครงการเริ่มภาคเรียนที่ 2 แต่โครงการ มีเวลา โดยประมาณ 1 ปีการศึกษา จะดำเนินการอย่างไร

เจียบ : อาจเดินต่อด้วยในปีการศึกษาหน้า

นิค : นักเรียนเปลี่ยนชั้น แต่โครงการยังเหมือนเดิม ยังตอบไม่ชัด ขึ้นอยู่กับการคุยกัน

ผอ. : เรื่องวันทำวิจัย เหมือนเดิม/ เปลี่ยน

ที่ประชุม ยังทำวันศุกร์ เวลา 13.30 - 15.30 น.

การเริ่มพัฒนา

ครูมีการศรัทธา – ว่าเด็กมีการเปลี่ยนแปลงได้

เจียบ : วัดทักษะการอ่าน คิด เขียน (วัดความสามารถ) ของนักเรียนรายบุคคล อาจจะเป็นการสัมภาษณ์ / มีกิจกรรม / โจทย์ เพื่อประเมินศักยภาพเด็ก

- การตั้งคำถาม
- การจับประเด็น / การฟัง
- การคิดวิเคราะห์
- การทำงานเป็นทีม
- การนำเสนอ/การพูด
- จิตอาสา
- ความสามารถ / ความสนใจ

ต้องการให้ สกว. ช่วยอะไรบ้าง?

- เอ็ม อยากได้เทคนิคการทำวิจัยที่เข้าใจง่าย
- พัทท์ อยากได้พี่เลี้ยงตัวต่อตัว
- ญา ตัวอย่างงานวิจัย
- เหมรัมย์ ลดภาระงานลงบ้าง
- รูปแบบ / ตัวอย่างกิจกรรมดึงดูดความสนใจนักเรียน
- อยากได้วิธีเติมพลังให้กับตัวเอง
-

ประชุม/ แลกเปลี่ยนผู้บริหารโรงเรียนวิจัย

29 ตุลาคม 2555

เริ่มประชุมเวลา 17.00 น.

.....

โรงเรียนที่เข้าร่วมในประชุมในครั้งนี้ ได้แก่

- โรงเรียนวัดแจ้ง
- โรงเรียนไทรงาม
- โรงเรียนบ้านท่าคลอง
- โรงเรียนเทศบาลวัดมณีชลขุมา
- โรงเรียนบ้านหนองหว้า
- โรงเรียนหาดทรายทอง
- โรงเรียนบ้านตะเคียนหลบฟ้า

การประชุมสรุปได้ว่า โรงเรียนแต่ละโรงเรียนได้ดำเนินการตามโครงการของตนเอง ซึ่งมีบริบทที่ต่างกัน

สภาพปัญหา / อุปสรรค ก็ต่างกันในการส่วนการดำเนินการของโรงเรียนบ้านหนองหว้าได้ศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม ครูชวนนักเรียนเรียนรู้ด้วยการฝึกการตั้งคำถาม เป็นเบื้องต้น

เวทีนำเสนอครั้งที่ 1
วันที่ 7 ธันวาคม 2555
เริ่มเวลา 12.30 น.

.....

นักเรียนที่ได้มอบหมายให้เป็นพิธีกรดำเนินการเข้าสู่การนำเสนองานวิจัยเป็นครั้งแรก บรรยายภาพ
เป็นไปด้วยความตื่นเต้นตื้นตันของนักเรียน

ชั้นอนุบาล 1 คั่นไม้รอบตัว

ในชั้นนี้นักเรียนพูดได้น้อยเนื่องจากไม่มีโอกาสได้แสดงออกมากนัก แต่คิดว่าเป็นความน่ารักและ
เปิดเวทีให้นักเรียนได้ออกมาแสดงความสามารถ

ชั้นอนุบาล 2 ดอกไม้บ้านฉัน

การนำเสนอของนักเรียนส่วนใหญ่จะแสดงออกด้วยการวาดภาพ เพื่อบอกเล่าสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้
มา ทั้งนี้ก็สามารถสื่อความให้ผู้สนใจในสิ่งที่ได้เรียนรู้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ลูกอมตัวร้ายทำลายฟันหนู

นักเรียนเริ่มโตขึ้น มีการแนะนำตนเอง ร้องเพลง ฟัน บอกข้อตกลงของกลุ่ม บอกกล่าวถึงความ
อยากให้นักเรียนส่วนใหญ่มีส่วนร่วม และชอบที่จะแสดงออกสังเกตจากการกระตือรือร้น และบอกเล่าเรื่อง
ที่ตนเองเรียนรู้ได้อย่างน่ารัก

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปลาปักคัเงินหมื่น

นักเรียนมีความตื่นเต้นที่จะบอกเล่าในเรื่องที่ตนเองสนใจ / เรียนรู้ เริ่มต้นโดยการเล่าเรื่อง
การศึกษา เปิดตัวด้วยเพลงปลากัด ประวัติบ้านหนองหว้า กำหนดข้อตกลงการลงพื้นที่ การได้ทำงาน
ร่วมกันก่อให้เกิดการ รักกัน , รู้จักการแบ่งปัน, ไม่คือ . ไม่ทิ้งขยะ , พูดยาไฟเราะ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ละหมาดจิตใจ

นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการสร้างศรัทธาของตนเองผ่านการเรียนรู้ โดยบทบาทหน้าที่ของทีมวิจัย
ฝึกประเด็นการตั้งคำถาม นักเรียนยังไม่รู้จักบทบาทตนเองอีกทั้งในบางครั้งความคิดเห็น ไม่ตรงกัน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไบไบไบบุญคุณค่าอนันต์

นักเรียนนำเสนอ โดยใช้ผังความคิดเป็นหลักสามารถประมวลการทำงานและผลที่เกิดจากการ
ทำวิจัยที่ส่งผลให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะลงพื้นที่ สังเกตพบว่านักเรียนสามารถนำเสนอในสิ่งที่
ตนเองเรียนรู้มาได้อย่างเป็นระบบเข้าใจง่าย น่าสนใจ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ยางสร้างชีวิต

นักเรียนนำเสนอ โดยใช้ผังความคิด มีการสร้างข้อตกลง เกมส์ 20 คำถาม และลงพื้นที่สำรวจ
แปลงยาง

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คิดตาก่อนเคิบโต

นักเรียนนำเสนอ โดยใช้ผังความคิด บอกเล่าสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้ที่น่าสนใจ ชวนติดตาม

ข้อสังเกตจากการนำเสนอ

การนำเสนอครั้งนี้เป็นครั้งแรกนักเรียนยังไม่รู้จักบทบาท หน้าที่ของตนเอง เช่น มีการเกยกันพูด หรือในบางครั้งเมื่อนำเสนอได้คัมภีร์จะแย่งกันพูด ในทุกชั้นมีจุดเด่นในการสร้างข้อตกลงแล้วนักเรียนสามารถปฏิบัติได้ อาจเนื่องมาจากเป็นกติกาที่ตนได้เป็นผู้สร้างขึ้น เมื่อมีการลงพื้นที่ก็จะเตือนเพื่อนของตนเมื่อเห็นว่าจะมีการผิดกติกา

การนำเสนอเป็นการเน้นความรู้ที่ได้จากการลงพื้นที่ส่วนใหญ่ในเชิงวิชาการ จึงขาดความเป็นธรรมชาติและข้อมูลย้อนกลับของชั้นตอน / กระบวนการ ยังขาดการนำเสนอปัญหา และอุปสรรค

ประชุมแลกเปลี่ยนกับผู้บริหารเครือข่ายวิจัย

วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2556

เวลา 17.00 น.

.....

พูดคุยแลกเปลี่ยนในโรงเรียนที่ปิดโครงการ สรุปได้ว่าในแต่ละโรงเรียนมีรูปแบบในการนำเสนอที่แตกต่างกันเพื่อตอบโจทย์ทางความคิดของตนและตอบโจทย์การวิจัยนั้นๆ ในส่วนของโรงเรียนบ้านหนองหว้า ครูพานักเรียนเรียนรู้ในพื้นที่ มีการพูดคุยชี้แจงกับผู้ปกครองถึงวิธีการเรียนการสอนแบบการวิจัย จากการทำการวิจัยส่งผลให้ครูมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม นักเรียนมีความพึงพอใจ ผู้ปกครองพอใจ

ครูเจียบ : นำเสนอการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของครู ผู้ครู การจัดบรรยากาศ การเตรียมความพร้อม

- วิธีเรียน
- ให้เด็กรู้ระหว่างเรียน
- สรุปความรู้ระหว่างเรียน
- การฝึกทักษะเด็ก
- ครูไม่ทิ้งเด็ก
- ครูไฟรั้ว
- ถอยออกมาจากความเป็นครู

อยากให้เดิม

- จัดศึกษา
- PBL
- บูรณาการ

ครูนิค : สรุป จุดคิด ความคิดรวบยอดค่อยเติมเต็ม ตอนทบทวน ต้องลงมือกระทำ แล้วจดบันทึกทุกอย่าง การบันทึกของเด็ก ถ้าจดไม่ได้ หรือไม่ทัน ให้ครูจดแล้วค่อยมาเติมเต็มต้องเติมเต็มนักเรียน

*การพาเรียนอย่างมีกระบวนการ

*วิจัยกับการเรียนเป็นเรื่องเดียวกัน

**ประชุมถอดบทเรียน ศึกษาฐานโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา จังหวัดบุรีรัมย์
แลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการจัดการเรียนการสอนสู่ศตวรรษที่ 21
โรงเรียนในเครือข่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น จังหวัดตรัง
(สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น)
ระหว่างวันที่ 3-7 กุมภาพันธ์ 2556**

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21
2. เพื่อศึกษาการพัฒนา รูปแบบการประเมิน และการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ
3. เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้โครงการประเด็นการศึกษาพื้นที่อื่น
4. เพื่อได้แนวคิด วิธีการ การจัดกระบวนการเรียนการสอน การวิจัย มาปรับใช้ให้เหมาะสม

กรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ที่ 21 ขึ้น สามารถสรุปทักษะสำคัญอย่างย่อๆที่เด็กและเยาวชนควรมีได้ว่า ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม หรือ 3R และ 4C ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้ 3R ได้แก่ Reading -การอ่าน , Writing -การเขียน, Arithmetic - คณิตศาสตร์ และ 4C ได้แก่ Critical Thinking -การคิดวิเคราะห์ , Communication -การสื่อสาร, Collaboration -การร่วมมือ และ Creativity -ความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงทักษะชีวิตและอาชีพ และทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี และการบริหารจัดการด้านการศึกษาแบบใหม่

โจทย์ ความคาดหวังในการไปลำปลายมาศพัฒนา สรุปจากคณะร่วมเดินทาง

-วิธีจัดการเรียนการสอน

-วิธีสร้างครู การเปลี่ยนทัศนคติ บุคลากร

-วิธีคิด คิดอย่างไรไม่ติดกรอบ

-วิธีทำ ทำอย่างไรให้หลุดจากกรอบเดิม

-วิธีการบูรณาการสาระกับกิจกรรมการเรียนรู้

-วิธีสอนให้นักเรียนคิดเป็น

-วิธีการจัดการกับความขัดแย้งภายใน และภายนอก การละความเคยชินเก่าๆ

-การสอนแบบใหม่ ผลสัมฤทธิ์

-บทบาทครู ผอ. เด็ก ผู้ปกครอง ในการจัดการเรียนการสอนที่ลำปลายมาศ

-ไม่มีเวลา ไม่มีระฆัง ทำอย่างไร

-ไม่มีหนังสือเรียน เรียนอย่างไร

ข้อสังเกตจากการพบเห็น

- เวลาชวนคุณนักเรียนมักคิดก่อนตอบ
- ครูอยู่กับนักเรียนตลอดเวลา บางครั้งอาจนำนักเรียนมาเรียนรวมกันก็เท่ากับมีครูเพิ่ม
- ไม่มีครูหยิบโทรศัพท์มาคุย แม้ว่าให้เด็กทำงาน
- บางอย่างครูก็เรียนรู้ไปพร้อมกับเด็ก
- ครูเพียงตั้งคำถาม สั้น กระชับ ตรงประเด็น ให้เด็กไปคิด ไปทำงาน หาคำตอบเอง
- เวลาครูพูด เด็กจะเงยบ รอฟังครู
- เด็กเล่น คุย แต่ทำงานและเสร็จทันเวลา
- ครูไม่แต่งหน้ากันเรียนนะ แต่งกายสบายๆ ใส่เสื้อผ้าที่ดูเรียบง่ายทุกคนเด็กอิสระแต่ไม่ได้ออก

นอกบรรทัดฐานที่วางไว้

- เด็กไม่ได้เป็นเด็กเรียบร้อย เล่น ชน พูจาเสียงดัง เหมือนปกติ แต่งตัวก็ไม่เรียบร้อย บางคนผมยาว บางคนใส่รองเท้าแตะ แต่เมื่อถึงเวลาเรียนเขามีความตั้งใจ
- เมื่อนักเรียนชน ครูแค่ใจเย็นแล้วกระตุ้นว่า “ดูแลเพื่อน ดูผลงานในกลุ่มด้วย ” “ดูจะมีอะไรที่ยังไม่ได้ทำ” “เวลาหมดแล้วนะ” “ยังมีอะไรที่ลืมไปหรือเปล่า” “ลองคิดถึงตอนที่เรากินไปป่า ระหว่างทางเราเจออะไรบ้าง เราพบปัญหาอะไรบ้าง เราเจอสิ่งดีๆอะไรบ้าง ” “ขอบคุณที่ตั้งใจ” “ขอบคุณที่ไม่ชน” “ขอบคุณที่ช่วยดูแลเพื่อนในกลุ่ม”
- เด็กต่างชั้นเอามาเรียนด้วยกัน ใช้โจทย์เดียวกัน
- เสียงของเด็กจะดังกว่าเสียงของครู
- งานเสร็จ เวลาหมด ทุกอย่างสู่ความสงบ
- ครูไม่เคี่ยวเข็ญ เอาเป็นเอาตาย หรือจับผิดเด็ก
- การนำเสนอมีหลายแบบ บางกลุ่ม บรรยาย ได้ตอบ ชวนคุย ตั้งคำถาม
- บนพื้น กำแพง ในห้อง หน้าห้อง นอกห้อง ห้องน้ำ ต้นไม้ เด็กไม่พลาดการเรียนรู้
- ครูเน้นการใช้คำถาม
- สอนให้เด็กมีเป้าหมายในการเรียน ในการทำงานและในชีวิตประจำวัน เด็กที่นี้จะรู้ว่าตัวเองถนัดอะไร ตอบตัวเองได้ว่าชอบแล้วจะไปไหน ไปให้ถึงเป้าหมายของตัวเองไม่ได้มุ่งหวังสอบเข้าโรงเรียนดัง
- เปิดเทอม เด็กจะส่งโครงการว่าตัวเองอยากไปเรียนรู้อาชีพอะไร หน่วยงานใด เพราะอะไร หรือจะเป็นโครงการจิตอาสาก็ได้ เปิดเทอมต้องนำกลับมาเสนอ
- ผู้ปกครองจะเป็นกันชนให้ครู ถ้าครูทำให้ผู้ปกครองเข้าใจ
- ครูไม่มีการด่าเด็ก ไม่เปรียบเทียบเด็ก
- ประเมินเด็กทั้งปี ผ่านการสังเกต พฤติกรรม ชิ้นงาน วิธีการคิด วิธีนำเสนอ วิธีการทำงาน วิธีการแก้ปัญหา วิธีการให้เหตุผล ความตั้งใจ

-ครูให้เรียนรู้กระบวนการ ให้เครื่องมือในการเรียนรู้ ครูต้องเข้าใจการเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ เช่น คนตรี หรือ ศิลปะ จะมีผลต่อคลื่นสมอง มีผลต่อการเรียนรู้ กระตุ้นพัฒนาการสมอง เพราะคนตรีมีความซับซ้อน ครูเสียงดัง เด็กอาจได้ยินแต่ไม่ฟัง ที่สุดก็ไม่จำไม่เข้าใจ

-ให้เด็กตอบพร้อมกับให้เหตุผลทุกครั้ง เหตุผลที่เด็กให้อาจไม่ถูกใจครู แต่ครูต้องอย่าเอาเหตุผลของตัวเองไปตัดสิน แต่ให้ถามเด็กไปเรื่อยๆถึงเหตุผล ของการตอบคิดแต่ละอย่าง โดยไม่ต้องตัดสินให้ถูกหรือผิด แต่เขาตัวเอง จะถึงวิธีคิดและการตัดสินใจ

-เด็กทุกคนมีโอกาสในการเรียนรู้ ได้ไม่เท่ากันและซึมซับสิ่งรอบตัว
ข้อคิด

-มนุษย์ต้องสอนด้วยความเป็นมนุษย์

-ไม่มีเด็กที่ไม่มีอาชีพครู

-ครูอยู่กับเด็กตลอดเวลา

-แต่ละชั้นเรียนสามารถเรียนและทำกิจกรรมร่วมกันได้

-ถ้าครูไม่ใ้รู้จะสอนเด็กให้ใ้รู้ได้อย่างไร

-คนต้องสอนด้วยคน ไม่ได้พัฒนากันที่เทคโนโลยีที่ทันสมัย

-อุปกรณ์ที่ถ้าพยายามใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน ไม่ได้มีราคาแพง เป็นของที่ถูกรอบตัวหรือ วัตถุดิบในท้องถิ่น เช่น ของเล่นที่ชาวบ้านทำ เมล็ดต้นไม้หลายๆ ชนิด ดอกไม้ ฯลฯ

-อย่าคิดหรือรู้สึกเขาทำดีจังเลย เราคงทำไม่ได้หรอก เด็กเรากับเด็กเขาต่างกัน อยากให้คิดว่าเขาทำได้ เราก็ทำได้ เด็กเขาเด็กเราก็เด็กเหมือนกัน แต่จะเริ่มอย่างไร ก็ต้องอยู่ที่ใจ ครูอยู่กับเด็กทุกวันเริ่มได้ทุกวัน มีโอกาสเริ่มใหม่ทุกวัน

-ถามตัวเองว่า เราเคยตั้งใจตั้งคำถามกับเด็กบ้างหรือไม่ เคยปล่อยเวลาให้เด็กคิดหาคำตอบเองบ้าง หรือเปล่า เมื่อเด็กทำผิดเราถามเหตุผลเขาด้วยวิธีใด เราตัดสินเขาเร็วไปไหม

-รอบตัวรอบรั้วโรงเรียน พานักเรียน พาคิด พาสอน พารู้ได้หมดไม่จำเป็นของมีราคาแพง เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพราะคนต้องสอนด้วยความเป็นคน ความรู้สึกสัมพันธ์ การสัมพันธ์ถึงจะอ่อนโยน -มีการทบทวนตัวเองอยู่เสมอว่า แต่ละวัน แต่ละเดือนแต่ละปี ฉันได้พัฒนาการเรียนการสอนของตัวเองอย่างไรบ้าง

- 1 วันมีค่าสำหรับพัฒนานักเรียน

-1 วิธีการใหม่ๆก็มีค่าสำหรับความเป็นครู

-อะไรก็ตามที่ทำแล้วเด็กได้ประโยชน์

-ครูประชุมทุกวันหลังเลิกเรียน

-ถ้าอยากให้เด็กมาเช้า ครูมาเช้า ถ้าอยากให้ครูมาเช้า ผอ.ต้องมาเช้า

-ถ้าอยากให้เด็กปฏิบัติต่อเราอย่างไร เราก็ต้องปฏิบัติต่อเด็กอย่างนั้น

-เราไม่เชื่อว่าการเลียนจากข้างบนจะทำให้ข้างล่างเปลี่ยน แต่เราเปลี่ยนที่ตัวเองก่อน

- การศึกษาต้องปลดปล่อยคนให้เป็นอิสระจากสิ่งที่ไม่รู้และครอบงำอยู่
- การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น สูงขึ้น ต้องสร้างให้เด็กเกิด

ความฉลาดภายใน SQ , EQ และความฉลาดภายนอก IQ, PQ

- อย่าคิดว่าเรารู้หมดแล้ว กับสิ่งที่เขากำลังพูด กำลังทำ แต่ให้ถามตัวเองว่า แล้วเราทำมันหรือยัง เราทำหน้าที่เต็มที่กับความเป็นครูแล้วหรือยัง ผลผลิตของเราเป็นอย่างไร เราได้ให้ความเป็นคนที่สมบูรณ์กับทุกคนที่เราหล่อหลอมเขาหรือยัง

พิง คุรุวิเชียร ไชยบัง ครูใหญ่โรงเรียนลำปลายมาศ

คนออกมาตัดสินว่าเด็กไทยคุณภาพต่ำ เพราะเราใช้เกณฑ์วัดเด็กแบบเดียวกันหมด การศึกษาในปัจจุบัน ได้จัด Level ของมนุษย์ โรงเรียนลำปลายมาศยินดีให้ประเมิน แต่เราเน้นในแบบที่เป็นของเรา เมื่อมีการประเมินคนก็แข่งกันทำ ประเมินอะไร คนก็แข่งกันทำแบบนั้นเพื่อสนองการประเมิน นี่คือการเสียหาย เป็นการสร้างกรอบความคิดที่ผิดกับสังคม ปีนี้มี 20 กว่าโรงเรียน ที่จะทำแบบนี้ เพราะโรงเรียนเราไม่มีการสอบแข่งขัน วิชาการใดทั้งสิ้น century skill 21 เปลี่ยนการสอนจาก 8 สาระ เป็น PBL (Problem Based Learning) เพราะอีก 20 ปีข้างหน้า ทุกอย่างจะยุ่งยากมากขึ้น ซับซ้อนมากขึ้น มนุษย์ต้องมีทักษะอย่างน้อย 3 ตัว คือ ทักษะชีวิต ทักษะความรู้ และทักษะด้าน ICT ทะทำให้เด็กสามารถต่อสู้ความกับยุ่งเหยิงในอนาคตได้ เพราะฉะนั้นต้องฝึกให้เด็กรู้จักเรียนรู้ที่แก้ปัญหา การบ้านเป็นเพียงแค่การฝึกให้เด็กรับผิดชอบ เด็กที่เรียนที่อื่นได้เป็นปกติ เราไม่อยากเปิดรับ ม. 1 เพราะครูเราน้อยแต่ผู้ปกครองไม่ยอม เด็กที่นี่ทุกคนต้องถูกดูแล อุ้มชูยกกระดับ ครูที่นี่เหนื่อย แต่ภูมิใจที่ทำให้ตัวเองมีค่า บางคนทำงานตลอดชีวิต ไม่เคยปิติ เราใช้กระบวนการพัฒนากันและกัน สุนทรียะสนทนา เพื่อนช่วยเพื่อน รับฟังอย่างลึกซึ้ง (PLC) เพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน

การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ร่วมกันจึงไม่ได้หมายถึงเฉพาะวงครูเท่านั้น แต่ต้องรวมถึงนักเรียนและผู้ปกครองด้วย สร้างองค์ความรู้ชุดใหม่ทีมาจาก “ปัญญาปฏิบัติ” องค์ความรู้ชุมชน ช่วงปีแรกของโรงเรียนลำปลายมาศก็ไม่ได้ประสบความสำเร็จ เราทดลองสอนแบบ Story line เด็กมาก ล้มเหลว เพราะบูรณาการวิชาไม่ได้ ปีที่สองเริ่มสอนแบบโครงงานมาใช้ ปีที่สามเริ่มเพิ่มเครื่องมือการคิดให้เด็กทุกชั่วโมง ปีที่สี่ ทดลองใช้ black word design teaching for understanding สร้างกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ reason study ออกแบบการเรียนรู้ร่วมกัน เราใช้วิธี train the trainer เพื่อให้เข้าใจ อธิบายเป็นแผนงาน ทำได้ ซาบซึ้ง เปลี่ยนแปลงตัวเอง “เราสอนให้เด็กคิดเป็น เข้าใจ ไม่ให้จำ” เด็กทุกคนผ่านตัวชีวิต

การออกแบบกิจกรรมที่นี้แบบยล วิชาหลักการครูต้องนั่งคุยกันทุกวันพฤหัสบดี วิชาลูกเสือที่นี้ไม่เรียนแต่ครูพาเดินแบบถูกเสือ เช่น เดินป่า เพื่อเรียนรู้ ฝึกความอดทน ฝึกการแก้ปัญหา ฝึกการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทุกสัปดาห์จะมีการประชุม ประเมินผลการเรียนการสอน ผู้ปกครองจะมาช่วยอะไรตอนไหน ต้องวางแผนร่วมกันตอนปิดเทอม เปิดเทอมต้องพร้อมสอนทันที

การพัฒนาครูต้องให้เป็นเป้าหมายร่วมกันก่อน ให้เห็นเป้าหมายใกล้เคียงก่อน แล้วค่อยพามาใกล้ๆ เพื่อสามารถทำได้ สำหรับงบประมาณก็ support เพราะเราไม่สนว่าจะซื้ออะไร แต่สนว่าจะเอาไปใช้อะไร ซึ่งในการพูดคุยกันแต่ละครั้งจะไม่เริ่มต้นด้วยปัญหา แต่จะชวนคุยถึงความสำเร็จ สิ่งดีๆ เพื่อสร้างความภาคภูมิใจ เพิ่มคุณค่าความรู้สึกแก่กัน ดังนั้นยังใช้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันแบบ PLC จะยิ่งทำให้เราออกจากกรอบคิดเดิมๆ ร้องรอยความเคยชินเก่า ร้องความเชื่อที่ฝังรากมานาน เหล่านี้เป็นอุปสรรคก้อนใหญ่ที่ทำให้เราไม่รู้ไม่เท่าทันความเปลี่ยนแปลง ปรับตัวไม่ได้ ยึดติดกับความคิดและการกระทำเดิมๆ ไม่พัฒนา

ตั้งวงคุยเฉพาะผู้บริหารกับครูใหญ่โรงเรียนลำปลายมาศ

จากการสังเกตครูที่มาศึกษาดูงาน โรงเรียนลำปลายมาศในครั้งนี้

- มองเห็นความกระตือรือร้นที่จะสัมผัสกับครูและนักเรียน
- ครูทุกคนมีความพึงพอใจที่ได้มีโอกาสมาดูโรงเรียนที่พัฒนาเด็กอย่างแท้จริง
- ครูคงได้แนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล
- ครูมีความสุข ส่วนใหญ่อยากทราบว่าสอนอย่างไรให้เด็กมีความสุข ดี และเก่ง
- ได้เห็นวิธีการที่เกิดจากการปฏิบัติจริง มองเห็นเป็นรูปธรรม มีทิศทางชัดเจนขึ้น น่าจะลงสู่ตัว

เด็กที่ซัดกว่าเดิม

-การมองและการคิดบวก เป็นคุณกับทุกคนไม่ว่าผู้มองหรือผู้ถูกมอง คิดแล้วสบายใจ เด็กก็คงเหมือนกัน ถ้าเขามีความสุข พฤติกรรมก็เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี

- ครูมองเห็นค่าของนักเรียนทุกคนไม่มีเด็กหลังห้อง
- ต้องให้กำลังใจครู ให้ทำหน้าที่ในการพัฒนาคนให้ดีที่สุด

ครูใหญ่อธิบายเพิ่มเติมว่ากระบวนการทัศนจิตศึกษา คืออะไร การสร้างบรรยากาศในโรงเรียน ใช้จิตวิทยาเชิงบวก ใช้กิจกรรมจิตศึกษา

ลด : การเปรียบเทียบตีค่า ลดการแข่งขัน ลดการตัดสิน ลดคำพูด ลดการแสดงออกด้านลบ ลดความกลัว เปลี่ยนเป็นความกล้า ลดการใช้คำรุนแรงคำพูด การแสดงออก ลดการยึดยึด ความรู้ให้เด็ก

เพิ่ม: คุณค่าความเป็นมนุษย์ เพิ่มภาวะทางอารมณ์ด้านบวก เพิ่มความรัก เดิมพลัง เน้นปรับพฤติกรรม ให้รู้ตัว ให้การเรียนรู้ ให้การฝึกฝนกับเด็ก “คนทุกคนขอมออ่อนแอ แต่ไม่หายใจก็ตายแล้ว” หัวใจสำคัญของการเรียนรู้แบบจิตศึกษาก็คือ ให้เห็นว่า ตัวเราเด็กนิดเดียว เราจึงต้องรู้จักขอบคุณสรรพสิ่งที่อยู่รอบตัว และที่สำคัญ ครูต้องรู้จัก ชง เชื่อม ใช้ ให้เป็น การสอนที่นี้ใช้หลากหลายรูปแบบ หลายกิจกรรม สอนผ่านวรรณกรรม สอนผ่านการใช้ชีวิต เพื่อให้เขาเอาไปใช้เป็น

ความรู้มีมากขึ้นทุกวัน ตามไม่มีวันทัน สมองของเราก็เต็มไปด้วยสิ่งต่างๆ เพราะฉะนั้นจะเอาความรู้เหล่านั้นยึดใส่สมองคงไม่ได้ แต่ถ้าเรามีวิธีหาความรู้ มีวิธีแก้ปัญหา เราก็จะเลือกใช้มันได้ถูกที่ถูกเวลา แต่ละ Quarter ที่นี่จึงสลับวิชาแกน เอาหลักสูตรมาวัด การทำโครงการจึงเป็นการให้เด็กทำสิ่งที่

อยากทำ อะไรที่รู้แล้วอะไรที่ยังไม่รู้ อะไรที่อยากรู้ ทำอย่างไรให้รู้ ปลดปล่อยออกแบบปฏิทินการเรียนรู้เอง ลงมือหาความรู้ ลงมือทำ สรุปความรู้ ครูใช้ Key Question เป็นคำถามในการกระตุ้นเด็ก ซึ่งครูก็ต้องมีการเตรียมแผนล่วงหน้า ถ้าทำโครงการดีๆ เด็กก็จะโคจรทั้งกระบวนการ ทักษะ ความรู้ และคุณลักษณะ โครงการของนักเรียนชั้นประถมศึกษา เช่น body word , สื่อข่าวทะลุมิติ , กระดาษสุดไฮเทค ตระกูลดวงดาว ฯลฯ เวลาประเมินก็จะประเมินทักษะความรู้ และคุณลักษณะ ถ้าเด็กตระหนักต่อปัญหา ต่อสิ่งที่เขาอยากรู้ เขาก็จะมีแรงจูงใจในการอยากรู้ ในการอยากเอาชนะ ถ้าไม่ตระหนักก็ไม่เห็นความสำคัญ ไม่อยากทำ

ต้องให้เครื่องมือเด็กในการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กมีความรู้ เป็นปัญญาที่แข็งแกร่งจากการลงมือทำ ส่วนครูก็ต้องศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ศึกษาหลักสูตร การเรียนการสอนต้องปรับทุกวัน คิดใหม่ อยู่เสมอ ถัดมาตัวเอง สร้างเครื่องมือเพื่อสร้างการเรียนรู้ให้เด็ก ไม่ใช่วิธีการบอก ไม่สั่งให้ทำ ใช้การมีส่วนร่วมให้มาก พยายามเข้าใจถึงใจเด็ก ใช้ใจเกื้อหนุน เพราะแต่ละคนก็มีปัญหาของตนเอง โรงเรียนน่าจะเป็นทางออกที่เด็กมีความสุข สบายใจ

คำถาม : ครูไม่เรียนรู้ หรือเรียนรู้ยาก ขอบสอนเด็กเล็กๆ ในฐานะผู้บริหารจะอย่างไร

ผู้บริหารมีส่วนสำคัญในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น แม้จะเพียงเล็กน้อยก็ตาม ครูอาจต้องเรียนรู้เพื่อปรับเปลี่ยนตัวเอง เรียนรู้ภายในกันบ้าง ลดความรุนแรงในองค์กร คำนึงถึงเป้าหมายเป็นหลัก ผู้บริหารคิดอย่างไรก็ต้องให้ครูรู้ คิดตาม ทำได้ด้วย เป้าหมายระยะใกล้ ไกล ต้องชัดเจน ถ้าทำเหมือนเดิมทุกวัน ก็ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง อยากเปลี่ยนแปลงก็ต้องกล้าคิด กล้าทำ ที่นี้ที่ปรับเยอะ เราเองก็เปลี่ยนครูบ่อย เพราะเราไม่ต้องการตายแบบเดิม การรู้จัก เข้าใจ ใส่ใจ ใช้คำถามกระตุ้นครูที่สำคัญ ถ้าครูสุขเด็กก็สุข ยั่งยืนก็ยังไม่กล้าเปลี่ยน กลัว ก็มีความรู้อยู่แค่นั้น ไม่ได้พัฒนาตัวเอง บางคนคิดห้องเดิมไม่ไปสอนห้องอื่น ผู้บริหารต้องมองให้ออก และให้ลองดูความสามารถของครูใหม่ ประชุมกันบ่อยๆ รับฟังกันอย่างลึกซึ้ง มองหาวิธีการใหม่ๆ จากสิ่งเล็กๆ ทำได้ ค่อยไปสู่สิ่งที่ยากกว่า

สรุป: สิ่งที่คุณะทีมงานศึกษาดูงาน คิดว่าได้ความรู้เพิ่ม เต็มเต็ม ที่โรงเรียนตนเอง

- ได้รู้วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ผ่านทักษะกระบวนการกลุ่ม
- ทักษะในการเข้าใจปัญหา
- ความรู้สึกอ่อนโยนผ่านการพูด สายตา การกระทำ
- เห็นวิธีการเรียนรู้ ร่วมกับผู้ปกครอง เด็ก และครู
- ได้รู้เกี่ยวกับการปรับพฤติกรรมผู้เรียนเพื่อพัฒนาสมองด้วยจิตศึกษาก่อนเรียน
- ได้รู้ว่าครูทุกคนมีความตั้งใจและวางแผนร่วมกันและแก้ปัญหาในการจัดการเรียนรู้กับผู้เรียน

ไม่จำกัดชั้นเรียน

- การเรียนการสอนจากผู้เรียนเป็นสำคัญ
- การจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยเน้นนักเรียน ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการจัด

กิจกรรม

- หัวใจครูที่เต็ม 100 ร่วมคิดร่วมทำแล้วทุกอย่างจะไปได้ด้วยดี
- เมื่อคุยอย่าเริ่มที่ปัญหา แต่ให้เริ่มด้วยสิ่งดีๆ ความสำเร็จ ความภาคภูมิใจ
- คู่มือมีระเบียบ ง่ายๆแต่มีสาระ แผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นตัวฉัน
- การพูดเสียงดัง และบังคับให้เรียนหนังสือ จะกลับทำให้นักเรียนไม่อยากเรียนและเกลียดครูไป

ด้วย

- การสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสภาพจริงและลงมือปฏิบัติด้วยตัวเองจะทำให้นักเรียนมีความรู้

ที่ยั่งยืน

- เกิดข้อคิดที่ว่า คนเก่งไม่จำเป็นต้องเรียนรู้นาน คนที่มีทักษะการใช้ชีวิต นั่นคือ คนเก่ง จะสามารถ

ใช้ชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

- ได้คลายข้อข้องใจกับคำถามที่ว่า การเตรียมตัว การพัฒนาตัวครู โรงเรียนมีวิธีอย่างไร
- หากครูเปิดหู เปิดตา เปิดใจ พร้อมกับทุ่มเท เสียสละบ้าง โรงเรียนของเราก็คงก้าวไปได้

เช่นเดียวกับลำปลายมาศพัฒนา

- วิธีการเตรียมตัวของครู การปฏิบัติกับนักเรียน
 - การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียน การวางกฎ กติกา การแก้ปัญหา
 - รู้วิธีการเรียนการสอนการจัดกิจกรรม
 - การวัด ประเมินผลตามสภาพจริง การรวบรวมข้อมูลแบบ mind mapping
 - ครู นักเรียน อยู่ในโรงเรียนด้วยความสุข
 - ทักษะไม่จำเป็นต้องเรียนในชั้น แต่ได้จากสภาพแวดล้อม
 - ธรรมะ การสร้างสมาธิเพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียน
 - สื่อไม่จำเป็นต้องมาราคาแพง
 - ได้รู้เทคนิคเรียนโดยไม่ใช้หนังสือเรียน
 - ประทับใจผลงานของนักเรียน ซึ่งมีอยู่มากมาย การเรียนเป็นการให้นักเรียนได้สรุปจากสิ่งที่เรียน
- เป็นผังความคิด ซึ่งเป็นใบงาน ชิ้นงาน ที่มีความชัดเจน

-ประทับใจบรรยากาศ ทางด้านกายภาพ และบริบททั่วไป ที่นี้อยู่ด้วยความสงบเงียบ คุณนักเรียนมีสมาธิสูง ไม่เกียจคร้าน มีความสุข

- ไม่เห็นการควบคุมพฤติกรรมเหมือน โรงเรียนอื่น
- ใช้ความเงียบ พูดเบา เพื่อให้นักเรียนเงียบมีสมาธิ
- การจัดตั้งคณะกรรมการห้อง
- การพัฒนาผู้เรียนทั้งภายในและภายนอก
- แหล่งเรียนรู้เป็นไปได้ทุกที่
- การอบอุ่นระหว่างครูกับเด็ก เช่น การกอด การโหว่ แสดงความขอบคุณ
- ไม่มีระฆังในการปฏิบัติของเด็กแต่ละเวลา

-กิจกรรมตอนเช้าของอนุบาล

- การเล่นไหวร่างกาย
- การรอคอยเมื่อเพื่อทำกิจกรรมไม่เสร็จ
- การทำงานของจิตอาสา
- การร้องเพลง
- การน้อมไหว้
- การสัมผัสที่ให้ความอบอุ่น การกอด
- กระบวนการทำงานของครู โดยใช้กระบวนการ PDCA
- ทักษะการเรียนรู้ที่ควรฝึกให้เด็ก และปลูกฝังให้เด็กทุกคน คือ ทักษะการเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหา
- สร้างทัศนคติใหม่สำหรับตัวเองในฐานะครู แค่เห็นศิษย์ตัวน้อย “อยู่รอด อยู่ได้ อยู่ดี”
- การรับเด็กเข้าห้องตอนเช้า
- การปฏิบัติกิจกรรมหน้าเสาธงตอนเช้า
- ครูและเด็กต้องรู้เวลาและต้องตรงเวลา
- ครูไม่เน้นการบ้านให้นักเรียน
- การตรวจงานนักเรียน (ไม่แก้คำผิดให้)
- การให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วม ไม่มีผู้นำ และผู้ตาม ทุกคนเท่าเทียมกัน
- การเรียนรู้ทักษะชีวิตการมีมารยาททางสังคม
- เรียนรู้จากปลายเหตุ ไปหาต้นเหตุ
- องค์ความรู้ที่สามารถให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงเชิงประจักษ์
- วิธีการสอน 3 ขั้น ชง เชื่อม ใจ และอยากขอเพิ่มอีกข้อคือ ชม
- กระบวนการประชุมครู ผู้ปกครอง ใช้ระบบสุนทรียะ พูดคุยแต่เรื่องดี ๆ เรื่องที่ประสบ

ความสำเร็จ

- เพลงความเกรงใจ มีท่าทาง 3 เวอร์ชัน
 - การสร้างข้อตกลงทุกครั้งก่อนทำกิจกรรมการเรียนการสอน
 - อาจยากสำหรับการนำไปเปลี่ยนองค์กร แต่ไม่ยากสำหรับที่จำนำไปปรับเปลี่ยนตัวเอง มีอะไรดี ๆ
- หลายอย่างที่น่าไปเป็นแบบอย่างให้ตนเองได้
- จุดเด่น ใช้ปัญหาเป็นฐานให้เด็กเรียนรู้
 - การแก้ปัญหาด้วยกระบวนการเรียนรู้ เป็นรายบุคคล เป็นกลุ่ม ขั้นตอนคือ
- ขั้นชง เป็นการกระตุ้นให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการเรียนรู้ โดยครูตั้งคำถามให้เด็กคิด เมื่อเด็กอยากรู้ เด็กก็จะสืบค้น ทดลอง ปฏิบัติ ลงมือกระทำเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ (รายคน)

ประเด็นสำคัญอยู่ที่คำถามของครูจะเป็นตัวกระตุ้นให้เด็กอยากเรียน

ขั้นเชื่อม เน้นการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างตัวเรากับเพื่อน ๆ ร่วมกันตรวจสอบ ข้อเท็จจริง ความถูกต้อง ความเข้าใจ เป็นการรื้อความรู้ ความเข้าใจตนเองและของเพื่อนมาผสมผสาน เกิดความมั่นใจ ความรู้ความเข้าใจก็ก่อขึ้นในสมอง เด็กจะพบคำถามด้วยตนเอง

ประเด็นสำคัญ ให้เด็กสรุปเอง ครูไม่รีบสรุป

ขั้นใช้ ความเข้าใจจะเกิดในสมอง สามารถทำงานชิ้นใหม่ได้และนำไปปรับใช้ในชีวิตจริงได้

ประเด็นสำคัญ ครูสังเกตความก้าวหน้าของเด็ก

-แนวคิดใหม่ๆที่ครูเข้าใจเด็กมากขึ้น การดึงความเป็นเด็กในตัวเขามาใช้ในการเรียนรู้ สิ่งไหนที่เราชอบไม่ชอบในวัยเด็ก สิ่งนั้นคือสิ่งที่ลูกศิษย์เราไม่ชอบ อีกอย่าง พฤติกรรมของครูนั้น สำคัญ ถ้าสอนนักเรียนด้วยความรุนแรง นักเรียนก็จะซึมซับความรุนแรง และคิดว่านั้นเป็นสิ่งที่ดี แต่ถ้าเราวางกฎ กติกาที่รับได้ทั้งสองฝ่าย ทั้งยังเป็นสิ่งที่เหมาะกับการเป็นแบบอย่าง เช่น การพูดจาไพเราะ ไม่มีพฤติกรรมเปรียบเทียบ เป็นต้น

จากการศึกษาครูงานมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ / มุมมองที่ตนเองรับล้วนแต่เป็นประสบการณ์ที่ดีงามมีความประทับใจมากกับการจัดกิจกรรม ครูเป็นผู้ที่มีความอดทน เป็นผู้ชม ผู้ฟังที่ดียอมรับในความแตกต่างของนักเรียน โรงเรียนสามารถนำมาปรับใช้ในเรื่อง ดังนี้

1. การกอดในชั้นอนุบาล 1, 2 เพื่อให้นักเรียนรู้สึกอบอุ่น บ่งบอกถึงความรักและความห่วงใย
2. การไหว้ ก่อนเข้าห้องเรียน / ไหว้ทักทาย สอดคล้องกับคำขวัญของโรงเรียน
3. การกำกับสติ โดยการใช้รอยเท้า บนถนนคอนกรีต , สนามตะกร้อ , สนามวอลเลย์บอล
4. การทำบอดี สแกน ให้เป็นความสะดวกของแต่ละชั้นเรียน
5. การเล่นนิทาน

ในที่ประชุมได้มีการนำเสนอในหัวข้อ “ถ้าฉันเป็นเด็ก อยากมีครู ?” ครูแต่ละคนได้เสนอความคิดอย่างหลากหลาย สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. เข้าใจเด็ก
2. ชื่นและตั้งใจสอน
3. รักศิษย์เท่าเทียมกัน
4. แต่งกายสุภาพ เรียบร้อย
5. มีเหตุผล
6. อารมณ์ดี ใจดี พุดเพราะ
7. รับฟังทุกปัญหา และให้คำแนะนำที่ดี

จากผลการศึกษาในงานในครั้งนี้สามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนบ้านหนองหว้า
ในประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ด้านการบริหาร

ผู้บริหารต้องมีความชัดเจนในเป้าหมายที่ต้องการไปให้ถึง พร้อมทั้งมีการวางแผนร่วมกัน
โดยใช้กระบวนการ PDCA อีกทั้งต้องมีจิตวิทยาในการบอกคน ดังเช่นคำพูดที่ว่า “ดูคนออก บอกคนได้
ใช้คนเป็น ” เข้าใจ เสริมแรงกระตุ้น และให้กำลังใจ มีการพูดคุยติดตามผลการดำเนินงานสม่ำเสมอ

2. ด้านครู

ครูต้องปรับกระบวนการทางความคิด อย่าคิดกรอบเดิมๆ มิเช่นนั้นจะไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง ต้อง
เป็นเพียงผู้ดู และ เป็นผู้กำกับ ปลอ่ยให้นักเรียนเป็นผู้แสดง อีกทั้งต้องมองเชิงบวก คิดบวก นำพาสิ่งที่ดี
ความเสมอ

3. ด้านนักเรียน ใช้คำถามเพื่อเร้าความสนใจ ให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามปฏิทินที่วางไว้ กระตุ้นให้มี
การเปลี่ยนพฤติกรรมให้เกิดการเรียนรู้

4. ด้านผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ พร้อมทั้งเป็นอาสาสมัครมาสอน
นักเรียนในเรื่องที่ตัวเองถนัด รับทราบพฤติกรรมของบุตรหลานของตนเอง เพื่อนำสู่การปรับพฤติกรรมเชิงบวก

นำเสนอเวทีวิจัยครั้งที่ 2

วันที่ 29 มีนาคม 2556

เวลา 09.00 น.

นักเรียนได้ใช้วิธีการจับฉลากลำดับชั้นที่นำเสนอ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปลากัดเงินเงินหมื่น

นักเรียนมาเล่าประสบการณ์การเลี้ยงปลากัด การหาปลากัดตามแหล่งที่อาศัยของปลา นักเรียนชั้นนี้
มีการเปลี่ยนครูประจำชั้น จึงขาดความต่อเนื่องในการทำกิจกรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ลูกอมตัวร้ายทำลายพันหนุ

นำเสนอในรูปแบบของการสัมภาษณ์ร้านค้า นำสังเกตว่านักเรียนมีพฤติกรรมการนำเสนอ
พัฒนาขึ้นจากการนำเสนอครั้งที่ 1 มีการแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจน แต่ละคนก็ทำหน้าที่ของตนเองได้อย่าง
สมบูรณ์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ใบไม้ใบหญ้าคุณค่าอนันต์

นำเสนอในรูปแบบของการแสดงละครบทบาทสมมติ นักเรียนล้อมวงสนทนา กำหนดกติกา ใน
การออกไปเรียนรู้ การไปหาภูมิปัญญาท้องถิ่น

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ยางสร้างชีวิต

นำเสนอในรูปแบบละครแสดงบทบาทสมมติ ใช้คำขวัญของจังหวัดตรังเป็นการเปิดเวที นำเข้าสู่
เนื้อหา นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ เป็นลำดับอย่างมีขั้นตอน อีกทั้งสามารถแสดงเป็นตัวละครที่ตนไปหา

ความรู้ได้อย่างน่าประทับใจ เห็นถึงความตั้งใจ มีกระบวนการ การรับผิดชอบในบทบาทของตนเอง มีความสามัคคีกันอย่างเห็นได้ชัด เป็นที่พึงพอใจมาก
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สะท้อนชัดใจ

นำเสนอในรูปแบบของการแสดงละครบทบาทสมมติ การเดินทางไปมัสยิด การศึกษาขั้นตอน / กระบวนการ ของการทำละหมาด สร้างความสนใจให้กับนักเรียนทุกคน เนื้อหาในการนำเสนอเข้าใจง่าย การแต่งกายเป็น โต๊ะอิหม่ามของนักเรียนทำให้เนื้อหาการนำเสนอเข้มข้นขึ้น

เนื่องจากการนำเสนอเป็นช่วงเวลาที่ได้อนุมัติผลการสอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้ว จึงไม่ได้นำเสนอในงานในครั้งนี้ สำหรับชั้นอนุบาลก็ไม่ได้นำเสนอเนื่องจากนักเรียนไม่ได้มาโรงเรียนจึงขาดความต่อเนื่อง

ปัญหา / อุปสรรคของการทําวิจัย

การบริหาร

- ระบบราชการตามสายงานบังคับบัญชา
- นโยบายที่ไม่แน่นอน
- การทำความเข้าใจกับครู ผู้ปกครอง

นักเรียน

- ขาดความรับผิดชอบ
- ขาดวินัย
- ไม่รู้จักกาลเทศะ
- พูดไม่เพราะ
- ความคิดเห็นไม่ตรงกัน / ทะเลาะ

ครู

- เพิ่มภาระ
- ไม่มีประสบการณ์
- ไม่ถนัด
- ต่อต้าน / ไม่เห็นด้วย
- เปิดใจรับ
- ไม่ยอมเปลี่ยนแปลง
- ยึดติดกับความรู้สึกลึกเค็ม

ผู้บริหาร

- ขาดการนิเทศ / ติดตาม
- ไม่สามารถวางแผนการดำเนินการไม่ต่อเนื่อง
- ขาดการประเมินผล

ผู้ปกครอง / ชุมชน

- มีอคติต่อโรงเรียน
- ยกภาระให้ครู
- ไม่ให้ความร่วมมือ
- ขาดการสื่อสาร

การเรียนนอกห้องเรียน

- ฝนตก
- จักรยานไม่เพียงพอ
- การจดบันทึกไม่สมบูรณ์

ประชุมครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านหนองหว้า

วันที่ 13 พฤษภาคม 2556

เวลา 09.00 -16.00 น.

การเตรียมการสำหรับปีการศึกษา 2556

คุยอะไรกันบ้าง

1. ทบทวนการทำรายงาน

บทที่ 1 โครงการทำทำ

บทที่ 2 บริบท ประกอบด้วย คำนิยามศัพท์ บริบทที่ทำวิจัย การสอนของครู บริบทนักเรียนในชั้น
นวัตกรรมการที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 รายงานกิจกรรม มีหัวข้อการเขียนรายงานดังนี้ ชื่อกิจกรรม วันที่ทำ วัตถุประสงค์ สถานที่ วิธีการ
ผลการดำเนินการ อาจจะสรุปเป็นกิจกรรม ผลที่ได้รับ (ครู เด็ก ชุมชน โรงเรียน) ปัญหาอุปสรรค วิธีแก้
/ข้อเสนอแนะ ข้อสังเกต (ครู) สิ่งที่ครูพบเจอ อะไรที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 4 บทวิเคราะห์ สิ่งที่ต้องวัดดูประสงค์

สิ่งที่ได้

-เด็ก ทักษะ,พฤติกรรม

-ครู การบูรณาการ

-ชุมชน เสียงสะท้อนจากผู้ปกครอง

-โรงเรียน เสียงสะท้อนในการจัดการเรียนการสอน

ประเด็นคำถาม ? ในการพาเด็กเรียนแบบนี้ อะไร ตรงไหน ที่ยากสุด ที่หนักใจ ?

ครูระดมความคิดเห็นจากประสบการณ์ ที่พบเจอ

-ตัวเองไม่เข้าใจ ไม่รู้พาเด็กเรียนอย่างไร

-ไม่รู้จะไปอย่างไร

-ไม่รู้ถูกไหม

-เวลาทำกิจกรรมตรงกับเวลานอนของอนุบาล

-ประณมเวลาลงพื้นที่ไม่พอ กลับมาสรุปไม่ทัน

-เด็กขาดทักษะ

- การตั้งคำถาม ไม่สงสัย

-ไม่รู้จักพูดเล่า นำเสนอ ครูต้องคอยกระตุ้น

-คำถามมักเป็นคำถามซ้ำไม่หลากหลาย

ครู

-ใจร้อน

-อยากให้เด็กเปลี่ยนแปลงกล้าแสดงออกให้ได้

-กดดัน / เครียด อยู่ต่อหน้าผู้ปกครอง

-หนักใจเรื่องบูรณาการ

ครูหมู- การเลือกเรื่องไม่น่าสนใจ พืชบางช่วงบางตอนมีไม่ทุกฤดู

ครูเหม่ม- ต้องเริ่มต้นใหม่ มีความตั้งใจในการพัฒนาเด็ก

ครูญา- มีความตั้งใจพัฒนาเด็ก

ครูพัท- พานอกสถานที่ –คำถามเดิม –ความสนใจสั้น – กว่าจะสรุปได้

ประชุมผู้ปกครอง และภูมิปัญญา

วันที่ 30 พฤษภาคม 2556

เวลา 13.00 น.

ชี้แจงผู้ปกครอง ครูพานักเรียนนอกห้องเรียน เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ จากภูมิปัญญาที่มีความรู้ในเรื่องนั้นๆอย่างดี โดยนักเรียนจะชี้จักรยานตามทางถนนไปยังสถานที่ที่จะเรียนรู้ / บ้านภูมิปัญญาในครั้งนี้ ได้ให้ภูมิปัญญาสะท้อนความคิด ความรู้สึกที่เด็กไปเรียนรู้ ดังนี้

ยิ่ววน ปรงจะ สะท้อนความรู้สึกที่นักเรียน เรื่อง "ละหมาดจิตใจ" ไปมัสยิด และได้มีโอกาสสอนนักเรียนว่า เป็นความรู้สึกที่ดีที่นักเรียนได้ไปเรียน ได้เรียนรู้ในลักษณะเช่นนี้นักเรียนได้ปฏิบัติ เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา

น้ำเพชร ยงค์หนู สะท้อนความรู้สึกที่เด็กๆ ไปเรียนรู้เรื่อง "การคิดตายาย" มีความภาคภูมิใจที่นักเรียนได้เห็นความสำคัญของตนเอง โดยตนเองได้ให้ความรู้อย่างเต็มที่ และยินดีกับวิธีการเรียนลักษณะอย่างนี้ อีกทั้งเป็นความรู้สึกที่ดี

ผู้ใหญบุญเลิศ จิตรหลัง สะท้อนความรู้สึกที่เด็กๆ ไปเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติของชุมชน บ้านหนองหว้า ว่า การเรียนในลักษณะนี้ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสพูดคุยกับผู้นำชุมชน ทำให้เห็นความสำคัญของการอยู่ร่วมกัน เด็กได้รักถิ่นเกิดและรู้ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านตนเอง

จากการสะท้อนความคิดของภูมิปัญญาเพียงบางท่าน พบ ว่าการได้เรียนรู้ด้วยกระบวนการทางวิจัย ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบุคคลในชุมชนได้เป็นอย่างดี อีกทั้งเกิดความภาคภูมิใจทั้งตัวภูมิปัญญาที่ได้ให้ความรู้กับเรียนซึ่งเป็นบุตรหลาน ในชุมชนตัวเองและนักเรียนเนื่องด้วยได้รู้คุณค่าของผู้นำชุมชน อีกทั้งยังเป็นการเรียนรู้ด้วยอาศัยกระบวนการที่จะฝังแน่นอยู่ในตัวเด็กที่จะนำไปใช้ในการค้นหาความรู้ที่ตัวเองสนใจในอนาคต

ศึกษาดูงาน จังหวัดสตูล

6 มิถุนายน 2556

การศึกษาดูงานที่จังหวัดสตูล ได้พาครูหม่อมเพื่อศึกษาวิธีการดำเนินงานของ สกว. จังหวัดสตูล ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ประสบการณ์ทำงานที่อาจเกิดประโยชน์ต่อการดำเนินการของโรงเรียนสรุปประเด็นที่ได้รับองค์ความรู้

ด้านนักเรียน : นักเรียนที่เรียนด้วยกระบวนการทางวิจัยกับ สกว. นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับเพื่อร่วมงานได้อย่างเป็นระบบมีกระบวนการคิด การทำงาน และสามารถเข้ากับเพื่อนได้ดี อีกทั้งยังมีความกล้าที่จะแสดงออก อย่างเหมาะสม สรุปว่า การเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยกับ สกว. ทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเอง และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ได้อย่างเป็นระบบ

ด้านครูผู้สอน : ครูมีนวัตกรรมที่พัฒนาผู้เรียนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการวิธีการหาความรู้เปรียบเสมือนการหาปลาที่มีเครื่องมือหาปลาเอง โดยครูไม่ได้ให้ปลาแก่นักเรียน นั้นหมายความว่า นักเรียนสามารถ จะมีปลากินไปตลอด เพราะได้เรียนรู้วิธีการหาปลานั้นเอง เปรียบเสมือนความรู้ที่มีมากมายในโลกนี้ ถ้าจะเรียนรู้ทั้งหมด อาจใช้เวลาทั้งชีวิตที่จะเรียนรู้ก็อาจจะยังไม่หมด แต่ถ้าเรียนรู้ที่จะเรียนรู้สิ่งเหล่านั้นก็สามารถแยกประเด็นการเรียนรู้และสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ สิ่งที่เราเรียนรู้ได้อย่างมีเหตุผล ดังนั้น จึงเป็นความรู้ที่คงทนที่ติดตัวผู้เรียน ไป เพื่อดำเนินชีวิตอย่างไม่ตกเป็นทาสของสิ่งชั่วร้าย หรือสิ่งเร้าทั้งปวง

ผู้บริหาร : องค์ประกอบของการบริหารจัดการเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องเรียนรู้อย่างเป็นระบบ การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งตามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลง ยุคสังคมของการแปรเปลี่ยนชุมชนต้องการให้บุตรหลานของตนเองเป็นแบบไหน อย่างไร สิ่งเหล่านี้ คือสิ่งที่ต้องทำร่วมกัน โดยมีใช้เป็นเพียงภาระของโรงเรียนเท่านั้น นอกจากนี้การได้มีส่วนร่วมยังก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง บุตรหลาน ญาติพี่น้อง เป็นการเสริมแรงให้คนทุกคนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นออกมา

ชุมชน : การมีส่วนร่วมกับโรงเรียนนั้น ถือเป็น โอกาสที่ได้ใกล้ชิดกับบุตรหลานและเด็กในชุมชน สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเยาวชนในหมู่บ้านของตนเอง อีกทั้งรับทราบการดำเนินงานของโรงเรียน อีกทั้งยังเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการดูแลโรงเรียน

ประชุมครู “ถอดรหัสนักวิจัย”

18 กรกฎาคม 2556

ร้านบ้านสามพันซ์ เวลา 90.3.00 – 15.00 น.

วัตถุประสงค์

1.แลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงาน / ความประทับใจ / ภาพความสำเร็จ

ผอ. เกรินทร์นำ : การพูดคุยวันนี้ เริ่มจากการให้ครูวิดิโอเกี่ยวกับการพลังในการดำเนินชีวิต ต้องมีกำลังใจที่เข้มแข็ง บวกกับความมุ่งมั่น ครูช่วยกันแสดงความคิดเห็น

ครูจอย : เป็นกำลังใจให้ตนเองสามารถผ่านอุปสรรคได้

บังแปว : ผู้ทุกสิ่งทุกอย่าง ดูแล้วเป็นแรงบันดาลใจให้สู้

ครูก๊วย : คนเราเลือกเกิดไม่ได้ ขอให้กำลังใจ

ครูหม่อม : สู้ต่อไป

ครูพัท : อยากรู้ภูมิหลังของเขา กำลังใจเป็นสิ่งสำคัญ

ครูเหริยม : ร่างกายไม่สมบูรณ์ ต่อสู้ชีวิต เป็นตัวอย่างที่คนกำลังท้อ คนที่ปกติน่าจะดูเป็นตัวอย่าง

ปัจจุบันเราทำสำเร็จแล้วหรือยัง

ครูลักษณะ : คิดว่า 70% เนื่องด้วยเวลาในบางครั้งไม่อำนวย

ครูเหี่ยม : 50% เพราะคิดว่าเรื่องเวลาไม่อำนวย

ครูเอี่ยม : ละหมาดจิตใจ วิทยาการตอบไม่ตรงประเด็น ซึ่งได้บันทึกไว้แล้ว

ครูลักษณะเสนอ อาจหาวิทยาการใหม่

ครูเอี่ยม : ครูไม่มีข้อมูลเรื่องวิทยาการ ต้องสืบถามหรือหาภูมิปัญญาเพิ่มเติม จำลองสำรวจภูมิปัญญาใหม่อีกที

สรุปจากการประชุม

จุดอ่อน : ใจครู ยังไม่ยอมปรับ ไม่ค่อยพยายาม ใจร้อนรีบสรุป สำหรับอนุบาลคิดต่อเนื่องนิคและเขียนให้
ช่วยทำกิจกรรมกับอนุบาลเพื่อเป็นการเรียนรู้ ขาดการนิเทศ การเขียนรายงานไม่เข้าใจ นักเรียนขาด

ทักษะการถาม

จุดแข็ง : นักเรียนมีการพัฒนาการเขียน มีการกระบวนการในการทำงาน มีการคิดวิเคราะห์มากขึ้น

ชุมชน : ครูภูมิปัญญามีความภูมิใจ มีความสุขกับการเป็นครู เตรียมน้ำ และขนมไว้ให้นักเรียนใน
บางครั้ง

ประชุมครู “คุยกันตามประสา หากดูยืนนำเสนอ”

7 มีนาคม 2557 เวลา 15.30 - 18.00 น.

วัตถุประสงค์

- 1.เพื่อให้ครูได้แลกเปลี่ยนความสำเร็จ
2. ทบทวนการปฏิบัติงานของตนเอง มุมมอง เป้าหมาย

ตั้งวงสนทนา

ผอ: เกรินทร์นา ชวน “ คุยกันตามประสา เพื่อปรึกษาหารือ ยึดถือความจริงใจ ใส่ใจการพัฒนา ”

เป้าหมายในการพัฒนา คือ นักเรียน ให้มีทักษะการคิด เกิดพัฒนาการทางการดำรงชีวิตอย่างมีระบบ
เนื่องจากโรงเรียนมีการเปลี่ยนครูบ่อย และก่อนหน้านี้นักวิทยากรอิสลามที่รับผิดชอบละหมาดจิตใจได้
ลาออกไป ดังนั้น จึงขอแต่งตั้งให้ครูอัสราจ่าง คนใหม่ คือ ครูนพรัตน์ กอหลัง รับผิดชอบโครงการ
ละหมาดจิตใจ หากคิดขัด ก็คุยกับทุกคนได้และคุยกับผอ. เนื่องจากว่าทุกคนทำงานเป็นทีม รักและ
ช่วยเหลือกันมาตลอด

ครูนพรัตน์: ยินดีค่ะ แต่ยังไม่รู้ว่าจำทำอะไร อยู่อย่างไร

ผอ: ให้กำลังใจ และพร้อมที่จะให้คำปรึกษา

ครูทุกคนเห็นด้วย

ประเด็นวันนี้? ครูช่วยแลกเปลี่ยนความสำเร็จและความประทับใจ

ครูญา: การพาเด็กเรียนบางครั้งก็หนักใจเนื่องจากเด็กเล็กเป็นห่วงในการเดินของเด็กหรือระหว่างทาง มดกัด หนูคัน เป็นความกังวลว่าผู้ปกครองไม่เข้าใจ ในภาพความสำเร็จรู้สึกถึงกับความสามารถที่นักเรียนได้สื่อออกมาให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกัน ความร่วมมือในการทำกิจกรรม การสนใจสิ่งที่กำลังเรียนรู้เหล่านี้ล้วนเป็นความชื่นใจทุกครั้งที่ได้สัมผัส

ครูเหริยม: เป็นความรู้สึกดีที่ได้เห็นนักเรียนแต่ละคนได้แสดงออก ในสิ่งที่ควรเป็นจะเริ่มต้นในการพัฒนานักเรียนให้รู้จักกระบวนการทำงาน และการรับผิดชอบร่วมกัน ได้รับบทบาทและหน้าที่ของตนเอง อีกทั้งยังฝึกให้นักเรียนเคารพผู้ใหญ่ รู้จักการเป็นผู้นำผู้ตาม

ครูพัท : การได้ทำงานวิจัย เป็นการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ในขณะเดียวกันได้พัฒนานักเรียนในอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งตอบสนองการเรียนรู้อย่างแท้จริง อีกทั้งมีการประเมินผลที่หลากหลายเน้นการพัฒนาของนักเรียนอย่างแท้จริง

ครูลักษณะ: การได้พานักเรียนเรียนรู้จากการกระทำครั้งนี้ นับว่ามีประโยชน์มากทั้งนักเรียนและครู นักเรียนรู้สึกสนุกกับการเรียนรู้ กับประสบการณ์ที่เกิดขึ้น ได้มิตรภาพระหว่างเพื่อน มีการดูแลซึ่งกันและกัน

ครูจอย : เป็นความประทับใจที่ได้สัมผัสกับนักเรียนและผู้ปกครอง รวมถึงภูมิปัญญา ไม่คิดว่าจะได้รับการดูแลจากภูมิปัญญาทุกท่านที่ตั้งใจให้ความรู้ และมีน้ำใจกับนักเรียน

จากการประชุมตั้งวงสนทนา ครูมีความประทับใจในการจัดการเรียนรู้ที่พานักเรียนออกนอกห้องสี่เหลี่ยม พบเจอสิ่งที่เป็นของจริง เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ปัญหาจริง แก้ปัญหาจริง มีการประเมินที่หลากหลาย ภูมิปัญญามีความสุขที่ได้ให้ความรู้ที่เป็นประสบการณ์ของตนเองและมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

ประชุมครู “บอกเล่าเก้าสิบ หยิบยกมานำเสนอ”

10 มีนาคม 2557 เวลา 13.00 – 17.00 น.

วัตถุประสงค์

1.เพื่อเตรียมการนำเสนอการปฐกฐิ

ผอ: เกริ่นนำการนำเสนอการปฐกฐิ ให้นำเสนอห้องละประมาณ 10 นาที ใช้เวลา ประมาณ 2 ชั่วโมง

ให้ครูช่วยนำเสนองาน มุมมองที่ตัวเองตั้งใจ และจินตนาการ ไว้

ครูเหริยม: เปิดประเด็นโดยการให้นักเรียนเดินแฟชันโชว์ และสมมติตัวเองว่าเป็นดอกไม้อะไร พร้อมเล่าในสิ่งที่ตัวเองได้เรียนรู้มา และความประทับใจต่อกิจกรรม

ครูญา : นักเรียนร้องเพลง ประกอบท่าทาง เล่าประสบการณ์การเรียนรู้ ฝึกการเล่าก่อนครูอาจต้องดูแล
เพิ่มเติมประสบการณ์ หลังจากนั้นท่องคำคล้องจองสั้นๆ เกี่ยวกับต้นไม้

ครูพัท : แสดงบทบาทสมมติ ร้านค้า ถามตอบ ปิดท้ายด้วยการร้องเพลง โดยนักเรียนแต่งเอง

ครูจ๊ะ : ปลายักเงินหมื่น สร้างสถานการณ์จำลองแสดงละคร บอกลักษณะของปลายัก ศึกษาอะไร
เกี่ยวกับปลายัก และสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับปลายัก

ครูนา : บทบาทสมมติ สถานการณ์ในหมู่บ้าน การใช้ชีวิตประจำวันพูดคุย ซักถาม เมื่อได้ยินเสียงจากผู้นำ
ทางศาสนาที่มีสยัคก็ปฏิบัติการละหมาด ถ้าท่านใดพร้อมก็ไปมัสยิด หรือปฏิบัติอยู่ที่บ้าน หลังจากนั้นเป็น
การสรุปสิ่งที่ตนเองเรียน และประโยชน์ของการเรียนวิจัย

ครูเก้ : ใบไม้ใบหญ้าคุณค่าอนันต์ มีพิธีกรนำเข้าสู่การแสดงบทบาทสมมติ เกี่ยวกับตลาด ขายสมุนไพร มี
นักท่องเที่ยวนำไปเที่ยวตลาด แล้วสอบถามเกี่ยวกับสรรพคุณของสมุนไพร สรุปด้วยองค์ความรู้ที่ได้รับลง
ในกระดานดำ

ครูลักษณ์ : เริ่มต้นการนำเสนอด้วยคำขวัญจังหวัดตรัง บทบาทสมมตินักเรียนตัวละครเป็นภูมิปัญญาที่
นักเรียนไปเรียนรู้ด้วย ต่อด้วยการสอนให้นักเรียนลับมือกรีดยาง พร้อมทั้งสาธิตการลับมือ การกรีดยาง
สรุปด้วยความสำคัญของอาชีพกรีดยางและการทำอาชีพที่สุจริตนำพาความภาคภูมิใจสู่ครอบครัว

ครูจอย : แสดงบทบาทสมมติ เล่าประวัติการคิดเตาในหมู่บ้าน พร้อมทั้งแนะนำอุปกรณ์การติดตามและ
สาธิตการคิดเตา พร้อมบอกในเชิงสถิติเกี่ยวกับรายได้การคิดเตาและมีนักเรียนบางคนมีรายได้เสริม
ในวันหยุด สามารถช่วยเหลือผู้ปกครองได้ มีความภูมิใจในตนเองและครอบครัว

ผอ : ขอบใจคุณครูที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้และพานักเรียนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและจริงจังตลอดมาแม้ว่า
โรงเรียนจะมีปัญหาในเรื่องของการย้ายครู และคัดค้านครูทำให้ครูเหนื่อยน้อย แต่กระนั้นก็ได้ทำให้
จิตวิญญาณแห่งความเป็นครูลดน้อยลงเลย แต่ในทางตรงกันข้าม มีครูทุกคนต่างช่วยเหลืออุ้มชูศิษย์อัน
เป็นที่รักของตนเพื่อให้เขามีทักษะชีวิตก้าวเดินไปข้างหน้าอย่างถูกต้องเป็นคนดี เก่ง มีทักษะ มีเครื่องมือ
ในการพัฒนาตนเอง มีทักษะการเรียนรู้ พบเจอปัญหาในชีวิตมีสติรู้เท่าทันสามารถแก้ปัญหาได้อย่าง
ถูกต้อง เหมาะสม

ผอ : มีเวทีเสวนา ระหว่างภูมิปัญญา นักเรียน ครู ละผู้บริหารมาแลกเปลี่ยนพูดคุยความรู้สึกร่วมกิจกรรม
การเรียนรู้ในลักษณะเช่นนี้

การทำวิจัยในครั้งนี้สามารถตอบประเด็นการศึกษา ดังนี้

การตอบโจทย์

โจทย์

“แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน โดยชุมชนมีส่วนร่วมของโรงเรียน
บ้านหนองหว้า หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ”

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยชุมชนมีส่วนร่วม
- 2) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น
- 3) เพื่อศึกษาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน
- 4) เพื่อศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนหนองหว้า ที่มีผลต่อการดำรงชีวิตการศึกษาของผู้เรียน

โดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินการ 6 ขั้นตอนคือ

- 1) ประชุมทีมวิจัยความพร้อมและวิเคราะห์แนวทางการปฏิบัติตามการปฏิรูปการศึกษา
- 2) ประชุมชี้แจงผู้ปกครองและชุมชน
- 3) ศึกษาบริบทในและนอกโรงเรียนเพื่อจัดทำแผนที่แหล่งเรียนรู้
- 4) ปรับตารางเวลาเรียนและจัดการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนตามจุดเน้น
- 5) ดำเนิน รายงานการประชุม การถอดประสบการณ์การเรียนรู้แบบวิจัย
- 6) ดำเนินงานตามแผนงานหรือขั้นตอนของ โครงการย่อยของแต่ละ โครงการ

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพความเป็นอยู่ของชุมชนบ้านหนองหว้า เป็นชุมชนชนบทที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา หรือ ไม่จบประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ จึงขาดการสนับสนุนให้บุตร/หลาน ตั้งใจเรียนส่งผลให้นักเรียนขาดแรงจูงใจและไม่กระตือรือร้นในการเรียน

2) จากการสำรวจแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นพบว่า ในชุมชนมีภูมิปัญญาที่หลากหลายใน ครั้งนี้ใช้วิทยากรท้องถิ่น 16 ท่าน

3) ครูสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยใช้กระบวนการวิจัยที่มีระบบและขั้นตอน ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้

4) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครอง ปรากฏชุมชนและผู้นำชุมชน มีส่วนร่วม ในการพัฒนาโรงเรียนให้มีมาตรฐานตามหลักสูตร และมีความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมของตนเองในการ ร่วมพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

ความสอดคล้องในการดำเนินงานวิจัย

การทำวิจัยโดยคณะทีมวิจัยมีนักเรียนเป็นตัวดำเนินเรื่องนั้นนักเรียนมีการพัฒนาตนเองทั้งใน ส่วนตนเอง กล่าวคือ นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการเขียน โดยเขียนเล่าเรื่องในสิ่งที่ตนเองได้ไปเรียนรู้โดย ผ่านกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล กล่าวได้ว่าเป็นความสอดคล้องกับเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาใน ทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ใน 1) คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย เพื่อ พัฒนาผู้เรียน สถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 การ จัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษา และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- (1) จัดเนื้อหาสาระ และ กิจกรรม ให้สอดคล้องกับ ความสนใจ และ ความถนัด ของ ผู้เรียน โดยคำนึงถึง ความแตกต่าง ระหว่างบุคคล
 - (2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และ การประยุกต์ความรู้ มาใช้เพื่อ ป้องกัน และ แก้ไขปัญหา
 - (3) จัดกิจกรรมให้ ผู้เรียน ได้เรียนรู้ จาก ประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น และ ทำเป็น รักการอ่าน และ เกิดการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง
 - (4) จัดการเรียนการสอน โดยผสมผสาน สาระความรู้ด้านต่างๆ อย่าง ได้สัดส่วนสมดุล กัน รวมทั้ง ปลูกฝัง คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และ คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ ไว้ในทุกวิชา
 - (5) ส่งเสริมสนับสนุน ให้ผู้สอน สามารถจัด บรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และ อำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ และ มีความรอบรู้ รวมทั้ง สามารถ ใช้การวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอน และ ผู้เรียน อาจเรียนรู้ ไปพร้อมกัน จาก สื่อการเรียนการสอน และ แหล่งวิทยาการ ประเภทต่างๆ
 - (6) จัดการเรียนรู้ ให้เกิดขึ้นได้ ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือ กับ บิดา มารดา ผู้ปกครอง และ บุคคล ในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อ ร่วมกันพัฒนาผู้เรียน ตามศักยภาพ
- ผลจากการวิจัยเข้ามาสู่สถานศึกษานั้นเป็นที่พึงพอใจของผู้นำชุมชน โดยการยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมเป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวชนบทรู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักนำเอาปัจจัยข่าวสารข้อมูลต่างๆมาใช้ในการวางแผน (โกวิท พวงงาม ,2545 หน้า 8.) จากผลการสะท้อนกลับของยี่อวน ซึ่งเป็นตัวแทนของโต๊ะอิหม่ามสะอาด ว่า มีความภาคภูมิใจมีบุตรหลานใส่ใจในการปฏิบัติตนตามหลักศาสนา ซึ่งควรแก่การกระทำจะส่งผลต่ออนาคตนักเรียนไปในทางที่ดี ในส่วนของนายเพชร ยงค์หนู สะท้อนแนวคิดถึงวิธีการดำเนินชีวิตถ้า นักเรียนเข้าใจหลักการที่ถูกต้องจะทำให้ชีวิตในทางที่ถูก รู้สึกว่าตนเองภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในภูมิปัญญาที่ให้ความรู้กับนักเรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อความสำเร็จและทิศทางการทำงานในอนาคต

จากการดำเนินงานวิจัย โครงการ “แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน โดยชุมชนมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนองหว้า หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ” โดยเริ่มดำเนินโครงการภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 คือ ตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2555 นั้น พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 มาตรา 8 (3) การพัฒนา สาระและกระบวนการเรียนรู้ ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนองตอบเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติและ ด้วยความที่มีเจตนาในการปรับการเรียน เปลี่ยนการสอน เพื่อนำพาการศึกษาเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 สู่การเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนเพื่อมุ่งสู่การเปลี่ยนนักเรียนในทุกมิติ ทางคณะผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการตั้งแต่ต้นเดือนมิถุนายน ทั้งนี้ด้วยความที่ตัว

หัวหน้าทีมวิจัยได้มีโอกาสดูแนวทางการทำงานและการนำเสนอของนักเรียนในจังหวัดสตูล และให้คณะครูระดับชั้นปฐมวัย 2 ท่านไปดูการนำเสนองานที่จังหวัดสตูล กับทีมงานที่เลี้ยงของจังหวัดตรัง แล้วนำประสบการณ์ที่ได้มาเล่าสู่เพื่อนครู คณะทีมวิจัยลงความเห็นพ้องกันว่าโรงเรียนควรดำเนินการโครงการวิจัยเพื่อเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยมีเพียงความตั้งใจแต่ขาดประสบการณ์การเรียนรู้แบบมีกระบวนการ ดังนั้น เมื่อดำเนินการไปจึงก่อให้เกิดความกังวลใจว่า สิ่งที่ทำนั้นมันคืออะไร แล้วจะเกิดผลดังเป้าหมายหรือไม่ โดยทั้งนี้คณะพี่เลี้ยงได้พยายามให้คณะวิจัยได้พัฒนางานของตนเองโดยผ่านการศึกษาและแลกเปลี่ยนความสำเร็จซึ่งกันและกัน เมื่อดำเนินการในระยะหนึ่งแล้วให้นักเรียนมีโอกาสนำเสนอสิ่งที่ตนเองได้ไปเรียนรู้กับภูมิปัญญาในชุมชน แล้วพบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ รูปแบบใหม่ ชุมชน / ภูมิปัญญาเกิดความภาคภูมิใจที่ตนเองให้ความรู้กับลูกหลานในชุมชน และดีใจที่โรงเรียนได้เล็งเห็นถึงความมั่นคงในชุมชน โดยการปลูกฝังให้นักเรียนเรียนรู้ในวิถีชีวิตชุมชนตนเอง สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกันยึดหลัก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 8 (2) ให้ สังคมมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา

ภาพอนาคตมองเห็นการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดของนักเรียนผ่านกระบวนการการเรียนรู้ โดยการใช้วงจรคุณภาพของ เดมมิง นักเรียนจะเข้าใจพัฒนาการของสังคม และสามารถดำเนินชีวิตได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และไม่ตกเป็นเครื่องมือของทางเศรษฐกิจของกลุ่มนายทุนผู้หวังผลประโยชน์จากเยาวชน

การทำงานในอนาคต ความอยากเห็นเยาวชนไทยและคนไทย มีคุณภาพที่ดี มีสังคมที่เอื้อเฟื้อซึ่งกันและกันมีเอกลักษณ์ของความเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ เป็นไปตาม เจตนารมณ์ มาตรา 6 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

การจัดการศึกษา ต้องเป็นไป เพื่อ พัฒนา คนไทย ให้เป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้ง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และ คุณธรรม มี จริยธรรม และ วัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับ ผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข

ปฏิทินการปฏิบัติงานกิจกรรม โครงการวิจัย “ต้นไม้ใกล้ตัว” ชั้นอนุบาล 1

ครั้งที่	วัน / เดือน / ปี	เรื่อง	สถานที่	หมายเหตุ
1	14 พฤษภาคม 2556	ประชุมทีมวิจัยเตรียมความพร้อม	ห้องอนุบาล 1	
2	17 พฤษภาคม 2556	ประชุมผู้ปกครอง	โรงเรียนบ้าน หนองหว้า	
3	22 มิถุนายน 2556	กำหนดเรื่องสร้างข้อตกลง	ห้องเรียนชั้น อนุบาล 1	
4	10 สิงหาคม 2556	กิจกรรมชวนคิดในชั้นเรียน	ห้องเรียนชั้น อนุบาล 1	
5	21 กันยายน 2556	ฝึกสังเกต ฝึกคิด ฝึกถาม	ห้องเรียนชั้น อนุบาลปีที่ 1	
6	9 พฤศจิกายน 2556	สังเกตเป็นบอกเล่าได้	ห้องเรียนชั้น อนุบาลปีที่ 1	
7	16 พฤศจิกายน 2556	ที่บ้านหนูมีต้นไม้	แหล่งเรียนรู้ที่บ้าน	
8	23 พฤศจิกายน 2556	เดินเท้าเข้าป่าตามลำต้นไม้	แหล่งเรียนรู้ บริเวณ โรงเรียน	
9	30 พฤศจิกายน 2556	รู้เรื่องอะไรมาเล่ากันหน่อย	ชั้นอนุบาลปีที่ 1	
10	14 ธันวาคม 2556	ความประทับใจจากต้นไม้	ห้องเรียนชั้น อนุบาลปีที่ 1	
11	4 มกราคม 2557	นิทานต้นไม้	ห้องเรียนชั้น อนุบาลปีที่ 1	
12	18 มกราคม 2557	ลองปลูกกันหน่อยไหมใครโตไว กว่ากัน	บริเวณ โรงเรียน	
13	25 มกราคม 2557	บทบาทสมมติ	ชั้นอนุบาลปีที่ 1	
14	22 กุมภาพันธ์ 2557	ทบทวนความจำ	ชั้นอนุบาลปีที่ 1	
15	2 มีนาคม 2557	สร้างชิ้นงานจากการเรียนเรื่องต้นไม้	ชั้นอนุบาลปีที่ 1	
16	27 มีนาคม 2557	สรุปองค์ความรู้	ชั้นอนุบาลปีที่ 1	
17	28 มีนาคม 2557	เวทีนำเสนอ	อาคารเรียน	

หมายเหตุ ตารางนี้อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

ปฏิทินการปฏิบัติงานกิจกรรม โครงการวิจัย “ดอกไม้บ้านฉัน” ชั้นอนุบาล 2

ครั้งที่	วัน / เดือน / ปี	เรื่อง	สถานที่	หมายเหตุ
1	9 พฤษภาคม 2556	ประชุมทีมวิจัยเตรียมความพร้อม	ห้องอนุบาล 2	
2	16 พฤษภาคม 2556	ประชุมผู้ปกครอง	โรงเรียนบ้าน หนองหว้า	
3	23 มิถุนายน 2556	หนูจะเป็นนักวิจัยน้อยแล้วนะ “หัด ถามกันดีกว่า” ครั้งที่ 1	ห้องเรียนชั้น อนุบาล 2	
4	30 กรกฎาคม 2556	หนูจะเป็นนักวิจัยน้อยแล้วนะ “หัด ถามกันดีกว่า” ครั้งที่ 2	ห้องเรียนชั้น อนุบาล 2	
5	14 สิงหาคม 2556	กลับบ้านวันนี้มีอะไรมาเล่า	ห้องเรียนชั้น อนุบาลปีที่ 2	
6	4 กันยายน 2556	ชื่อดอกไม้ต่างๆ ครั้งที่ 1	ห้องเรียนชั้น อนุบาลปีที่ 2	
7	18 มกราคม 2557	ชื่อดอกไม้ต่างๆ ครั้งที่ 2	ห้องเรียนชั้น อนุบาลปีที่ 2	
8	25 กุมภาพันธ์ 2557	บ้านฉันมีดอกไม้ ครั้งที่ 1	ห้องเรียนชั้น อนุบาลปีที่ 2	
9	22 มีนาคม 2557	บ้านฉันมีดอกไม้ ครั้งที่ 2	ห้องเรียนชั้น อนุบาลปีที่ 2	

หมายเหตุ ตารางนี้อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

ปฏิทินการปฏิบัติงาน โครงการวิจัย “ ลูกอมตัวร้ายทำลายฟันหนู ” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ครั้งที่	วัน / เดือน / ปี	เรื่อง	สถานที่	หมายเหตุ
1	22 พฤศจิกายน 2556	ประชุมผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง	ร.ร.บ้านหนองหว้า	
2	30 พฤศจิกายน 2556	ร่วมกันตั้งกติกาในการทำงานร่วมกัน	ร.ร.บ้านหนองหว้า	
3	14 ธันวาคม 2556	วางแผนลงพื้นที่ สืบค้นข้อมูล	ร.ร.บ้านหนองหว้า	
4	21 ธันวาคม 2556	ลงพื้นที่ค้นหาความรู้จากคนในชุมชน (ครั้งที่ 1)	บ้านครุคม	
5	21 ธันวาคม 2556	สรุปสิ่งที่ได้จากการลงพื้นที่ สืบค้นข้อมูล (ครั้งที่ 1)	ร.ร.บ้านหนองหว้า	
6	28 ธันวาคม 2556	ลงพื้นที่ค้นหาความรู้จากคนในชุมชน (ครั้งที่ 2)	ร้านชาวนิด	
7	28 ธันวาคม 2556	สรุปสิ่งที่ได้จากการลงพื้นที่ สืบค้นข้อมูล (ครั้งที่ 2)	ร.ร.บ้านหนองหว้า	
8	25 มกราคม 2557	ลงพื้นที่ค้นหาความรู้จากคนในชุมชน (ครั้งที่ 3)	ร้านชาวยวัน	
9	25 มกราคม 2557	สรุปสิ่งที่ได้จากการลงพื้นที่ สืบค้นข้อมูล (ครั้งที่ 3)	ร.ร.บ้านหนองหว้า	
10	28 มีนาคม 2557	เวทีตรวจสอบข้อมูล	ร.ร.บ้านหนองหว้า	

หมายเหตุ ตารางนี้อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

ปฏิทินการปฏิบัติงาน โครงการวิจัย “ปลากัดเงินหมื่น” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ครั้งที่	วัน / เดือน / ปี	เรื่อง	สถานที่	หมายเหตุ
1	9 พฤษภาคม 2556	สอบถามความต้องการ	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	
2	16 พฤษภาคม 2556	ลงสำรวจสิ่งแวดล้อมของชุมชนและประวัติศาสตร์กันหน่อย	สำรวจข้อมูลในหมู่บ้านหนองหว้า	
3	23 มิถุนายน 2556	ประวัติบ้านหนองหว้า	นักเรียนหาข้อมูลจากผู้ใหญ่บ้าน	
4	30 กรกฎาคม 2556	ให้นักเรียนวาดภาพสัตว์ที่ชอบ	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	
5	14 สิงหาคม 2556	วาดภาพปลากัดจากภาพในคอมพิวเตอร์ ... แล้วกลับไปวาดภาพปลากัดของจริงที่บ้าน หรือบ้านใกล้เคียง	บ้านนายอมร เสียมไหม , นายสมพร ชายห่วย	
6	4 กันยายน 2556	ให้นักเรียนฝึกตั้งคำถาม	ห้องสมุด โรงเรียน	
7	18 พฤศจิกายน 2556	กตีกาการอยู่ร่วมกัน	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	
8	25 ธันวาคม 2556	หาคำตอบจากคำใบ้	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	
9	8 มกราคม 2557	สำรวจปลากัดแหล่งน้ำบริเวณ โรงเรียนและรอบๆ รั้วโรงเรียน	แหล่งน้ำบริเวณโรงเรียน	
10	15 กุมภาพันธ์ 2557	ปลากัดมีส่วนประกอบอะไรบ้าง	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	
11	1 มีนาคม 2557	ปลากัดเรขาคณิต	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	

หมายเหตุ ตารางนี้อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

ปฏิทินการปฏิบัติงาน โครงการวิจัย “ ละครภาคจิตใจ ” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ครั้งที่	วัน /เดือน / ปี	เรื่อง	สถานที่	หมายเหตุ
1	14 พฤษภาคม 2556	ประชุมทีมวิจัย	ห้องเรียน ป.3	
2	17 พฤษภาคม 2556	ประชุมผู้ปกครอง	ห้องประชุม	
3	25 พฤษภาคม 2556	วางแผนร่วมกันทำงาน	ห้องเรียน ป.3	
4	8 มิถุนายน 2556	ศึกษาการละคร	ห้องเรียน ป.3	
5	22 มิถุนายน 2556	กำหนดแหล่งเรียนรู้ทำแผนผัง	ห้องเรียน ป.3	
6	10 สิงหาคม 2556	วางแผนลงพื้นที่	ห้องเรียน ป.3	
7	21 กันยายน 2556	ลงพื้นที่	มัสยิด	
8	27 พฤศจิกายน 2556	สรุปองค์ความรู้	ห้องเรียน ป.3	
9	30 พฤศจิกายน 2556	วางแผนเวทีตรวจสอบ	ห้องเรียน ป.3	
10	7 ธันวาคม 2556	เก็บข้อมูลเพิ่มเติม	มัสยิด	
11	28 ธันวาคม 2556	รณรงค์เรื่องการละคร	ชุมชน	
12	2 มีนาคม 2557	กิจกรรม การปฏิบัติศาสนกิจ	มัสยิด	
13	27 มีนาคม 2557	วางแผนเวทีนำเสนอ	ห้องเรียน ป.3	
14	28 มีนาคม 2557	เวทีนำเสนอ	อาคารเรียน	

หมายเหตุ ตารางนี้อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

ปฏิทินการปฏิบัติงาน โครงการวิจัย “ใบไม้ใบหญ้าคุณค่าอนันต์” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ครั้งที่	วัน /เดือน /ปี	เรื่อง	สถานที่	หมายเหตุ
1	9 พฤษภาคม 2556	ประชุมทีมวิจัยเตรียมความพร้อม	ห้องเรียน	
2	16พฤษภาคม2556	ประชุมผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง	ห้องเรียน	
3	23มิถุนายน2556	ฝึก สมุนไพรในท้องถิ่นที่ฉันรู้จัก	แหล่งเรียนรู้ ภายใน โรงเรียน	
4	14 กรกฎาคม 2556	ตั้งกติกาการทำงาน	ห้องเรียน	
5	21สิงหาคม 2556	กำหนดรายชื่อแหล่งเรียนรู้ “ผัก สมุนไพร”	แหล่งเรียนรู้ ภายในห้องเรียน	
6	28 กันยายน 2556	วางแผนลงพื้นที่สืบค้นหา “ผัก สมุนไพร”	แหล่งเรียนรู้ ภายในห้องเรียน	
7	18 พฤศจิกายน 2556	ลงพื้นที่ศึกษา ผัก สมุนไพร	แหล่งเรียนรู้ ภายนอกห้องเรียน	
8	1 ธันวาคม 2556	สรุปข้อมูลที่ได้ วางแผนเวที ตรวจสอบข้อมูล	ห้องเรียน	
9	8 มกราคม 2557	ปลูกฝังสุขนิสัยการรับประทานผัก	แหล่งเรียนรู้ ภายในห้องเรียน	
10	15กุมภาพันธ์ 2557	กิจกรรมประกวดอาหารจานผัก	แหล่งเรียนรู้ ภายในห้องเรียน	
11	1มีนาคม 2557	เวทีนำเสนอผลงานวิจัย	ห้องเรียน	
12	28มีนาคม 2557	เวทีนำเสนอวิจัย	อาคารเรียน	

หมายเหตุ ตารางนี้อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

ปฏิทินการปฏิบัติงาน โครงการวิจัย “ ยางสร้างชีวิต ” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ครั้งที่	วัน /เดือน /ปี	เรื่อง	สถานที่	หมายเหตุ
1	14 พฤษภาคม 2556	ประชุมทีมวิจัยเตรียมความพร้อม	ห้องเรียนชั้น ป. 5	
2	17 พฤษภาคม 2556	ประชุมผู้ปกครอง วิทยากรในห้องดิน นักเรียน (ทีมวิจัย)	ห้องประชุมโรงเรียน	
3	25 พฤษภาคม 2556	วางแผนการทำงานร่วมกัน	ห้องเรียนชั้น ป.5	
4	8 มิถุนายน 2556	ศึกษาประวัติความเป็นมาและยางต้นแรกของจังหวัดศรีสะเกษ	อ.กันตัง , บ้านผู้รู้และภูมิปัญญาในหมู่บ้านข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต	
5	22 มิถุนายน 2556	วางแผนลงพื้นที่ เตรียมคำถามทำแผนที่บ้านคนกรีดยาง	ห้องเรียน ชั้น ป.5 หมู่ 4 บ้านหนองหว้า	
6	10 สิงหาคม 2556	ลงพื้นที่บ้านคนกรีดยางครั้งที่ 1	หมู่ที่ 4 บ้านหนองหว้า	
7	21 กันยายน 2556	ลงพื้นที่บ้านคนกรีดยางครั้งที่ 2	หมู่ที่ 4 บ้านหนองหว้า	
8	27 พฤศจิกายน 2556	ไปดูแปลงยาง ครั้งที่ 1	หมู่ที่ 4 บ้านหนองหว้า	
9	30 พฤศจิกายน 2556	ไปดูแปลงยางครั้งที่ 2	หมู่ที่ 4 บ้านหนองหว้า	
10	7 ธันวาคม 2556	ลองภูมิกันหน้อย(ทดลองนำเสนอความรู้ที่ได้)	ห้องประชุม โรงเรียน	
11	28 ธันวาคม 2556	ลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพิ่มเติมส่วนที่ยังขาด พร้อมสรุป	หมู่ที่ 4 บ้านหนองหว้า	
12	2 มีนาคม 2557	นำยางไปโหน (สักรวจจุดรับซื้อน้ำยาง)	จุดรับซื้อน้ำยางหมู่ที่ 4 บ้านหนองหว้า	
13	27 มีนาคม 2557	วางแผนเวทีนำเสนอโครงการ	ห้องเรียนชั้น ป.5	
14	28 มีนาคม 2557	เวทีนำเสนอโครงการ	หน้าอาคารเรียนชั้น ป.5	

หมายเหตุ ตารางนี้อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

ปฏิทินการปฏิบัติงาน โครงการวิจัย “ คัดตาก่อนเติบโต ” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ครั้งที่	วัน / เดือน / ปี	เรื่อง	สถานที่	หมายเหตุ
1	14 พฤษภาคม 2556	ประชุมทีมวิจัย	ห้องเรียน ป.6	
2	17 พฤษภาคม 2556	ประชุมผู้ปกครอง	ห้องประชุม	
3	25 พฤษภาคม 2556	ร่วมกันกำหนดหัวเรื่อง	ห้องเรียน ป. 6	
4	8 มิถุนายน 2556	กำหนดรายชื่อแหล่งเรียนรู้	ห้องเรียน ป. 6	
5	22 มิถุนายน 2556	วางแผนลงพื้นที่เก็บข้อมูล	ห้องเรียน ป. 6	
6	25 มิถุนายน 2556	ลงพื้นที่	แปลงยาง	
7	10 สิงหาคม 2556	สรุปข้อมูลเบื้องต้น	ห้องเรียน ป. 6	
8	17 สิงหาคม 2556	วางแผนทำโครงการ	ห้องเรียน ป. 6	
9	14 กันยายน 2556	วางแผนลงพื้นที่	ห้องเรียน ป. 6	
10	21 กันยายน 2556	ลงพื้นที่สำรวจ	แปลงยาง	
11	27 พฤศจิกายน 2556	เวทีตรวจสอบข้อมูล	แปลงยาง	
12	30 พฤศจิกายน 2556	ทดลองติดตามให้ยาง	แปลงยาง	
13	7 ธันวาคม 2556	สรุปองค์ความรู้/สิ่งที่ได้	ห้องเรียน ป. 6	
14	28 ธันวาคม 2556	ลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพิ่มเติม	แปลงยาง	
15	2 มีนาคม 2557	สรุปข้อมูลรวบรวมความรู้	ห้องเรียน ป. 6	
16	27 มีนาคม 2557	วางแผนเวทีนำเสนอ	แปลงยาง	
17	28 มีนาคม 2557	เวทีเสนองานวิจัย	อาคารเรียน	

หมายเหตุ ตารางนี้อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

บทที่ 5

บทวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ

บทวิเคราะห์

บทวิเคราะห์จากผลที่เกิดตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังต่อไปนี้

จากการวิจัย โครงการแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน โดยชุมชนมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนองหว้า หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง บทวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีดังนี้

1.แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน โดยชุมชนมีส่วนร่วม นั้น

พบว่า ควรยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม (School-Base Management : SBM) ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 8 (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (6)” การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น” ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยให้สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (ฉลาด จันทรมบัติ, 2553) เขียนไว้ในหนังสือ “ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ” ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามาร่วมดำเนินกิจกรรมตั้งแต่การศึกษา ปัญหา การวางแผน ดำเนินการ การตัดสินใจ การแก้ปัญหาและการประเมิน ร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนให้กิจกรรมนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม คือหลักร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบ และยังเขียนไว้ว่า การพัฒนาการศึกษา มีความจำเป็นยิ่งที่หลายภาคส่วนต้องมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานรัฐและชุมชนควรมีบทบาทช่วยเหลือครอบครัวและส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สนับสนุนให้สถานศึกษาทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียน การประสานหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียน ครูและโรงเรียน รวมทั้งโรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและแนวทางจัดกิจกรรม บทบาทของโรงเรียนควรร่วมมือกับชุมชนและสังคมเพื่อพัฒนาครูให้สามารถสนองความต้องการในการเรียนของเด็กและผู้ปกครอง การสร้างสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีความปลอดภัยถูกสุขลักษณะความเป็นระเบียบสวยงาม ให้ความรู้และสร้างความเข้าใจกัน ปลุกฝังและสร้างคุณภาพของครูและบุคลากรให้มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ นักเรียน รับผิดชอบต่อครูใช้วิธีการสอนและวิธีการประเมินที่ผ่านการทดสอบและวิจัยมาแล้วว่า ได้ผลดีต่อการพัฒนาผู้เรียน จัดเนื้อหาที่ครอบคลุมความสนใจที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระ อีกทั้งสามารถสอดแทรกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ข้อคิดทางคุณธรรม จริยธรรม ในบทเรียนอย่างเหมาะสม มีบรรยากาศของการเรียนรู้ที่มีความสุข ครูมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เป็นตัวอย่างในการ

เรียนรู้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 8 การจัดการศึกษา (1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ดังนั้น บทบาทของชุมชนและสถานศึกษาที่จะผลักดันให้เกิดจุดเริ่มต้นของการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน สอดคล้องกับ (อุทัย บุญประเสริฐ, 2542) ได้สรุป แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในประเทศไทย ไว้ว่า การบริหารสถานศึกษาแบบโรงเรียนเป็นฐาน นั้นเป็นรูปแบบการบริหารในสถานศึกษาที่มีหลักการที่มาและแบบแผนของตนเองที่เด่นชัดอยู่ในเรื่องของการกระจายอำนาจ (Decentralization of Power) การบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษาและชุมชน เรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยตรง และรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เหมาะสมของโรงเรียนบ้านหนองหว้า ได้แก่ รูปแบบที่ชุมชนมีบทบาทหลัก (community Control) จุดประสงค์ของการบริหารที่ควบคุมโดยชุมชน คือการเพิ่มความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่ชุมชน และปกครอง เพื่อให้ผู้รับบริการศึกษาความพึงพอใจในการศึกษาที่จัดให้มากที่สุด แนวคิดสำคัญก็คือก็คือหลักสูตรของโรงเรียน ควรตอบสนองความต้องการ ค่านิยม ของผู้ปกครองและชุมชนท้องถิ่นมากที่สุด คณะกรรมการโรงเรียนจึงมีสัดส่วนจำนวนตัวแทนผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด

กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการใช้กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น โรงเรียนได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีในการดำเนินการบริหารจัดการเรียนการสอน ชุมชน ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รู้ถึงบทบาทหน้าที่และมีความภาคภูมิใจในการมีส่วนร่วม วิทยากร เชียงกูล (2540) ได้กล่าวว่า ชุมชนเปรียบเสมือนรากฐานที่สำคัญของสังคมเมื่อรากฐานผุกร่อนก็อาจเป็นสาเหตุให้สังคมล่มสลายไปในที่สุด ดังนั้น การที่จะสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในชุมชนได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำให้ชุมชนนั้นสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นทั้งภายในและนอกชุมชนเพราะชุมชนเกิดขึ้นได้จากการรวมตัวของบุคคล ซึ่งไม่สามารถอยู่คนเดียวได้ตลอดไปจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกัน การใช้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นเรื่องที่ดี เพราะคนในพื้นที่จะรู้ว่ามีปัญหาที่ประสบนั้นสามารถแก้ไขได้ ทุกฝ่ายในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในลักษณะที่เป็นการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมตรวจสอบ ร่วมประเมินและร่วมพัฒนา จากประสบการณ์ของคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง กระทรวงศึกษาธิการ ได้เสนอแนวทางการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

(ธนสาร บัลลังก์ปัทมา.(2551) (ออนไลน์)เข้าถึง ได้จาก :<http://www.gotoknow.org/posts/200818>)

1. การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยสถานศึกษาสามารถเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนจัดสร้างหลักสูตรสถานศึกษา และกำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

2. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชนเป็นยุทธศาสตร์ที่จำเป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาควรระลึกถึง ซึ่งมีหลัก 10 ประการ คือ 1) สร้างความศรัทธาและความเชื่อมั่นต่อชุมชน, 2) ฝึกให้เป็นคนใจกว้างและมีจิตสาธารณะ, 3) ตระหนักในสิ่งที่จำเป็นและขาดแคลน ไม่ว่างเฉย ทุกอย่างทำได้หากตั้งใจทำ, 4) ต้องหมั่นสร้างและ

ปรุงแต่งตนเองให้เป็นบุคคลที่มีเสน่ห์เป็นที่ชื่นชมศรัทธาของชุมชนและเพื่อร่วมงาน, 5) อ่อนน้อมถ่อมตน วางตัวเรียบง่าย อยู่กับชุมชนและเพื่อนร่วมงานได้ตลอดเวลา, 6) หลีกเลี่ยงการโต้แย้งที่ไร้เหตุผล พัฒนาทักษะการประนีประนอม, 7) ให้การต้อนรับชุมชนด้วยบรรยากาศสมิทธิภาพ, 8) พัฒนาเทคนิคการวิเคราะห์ชุมชนให้ลึกซึ้ง เพื่อสำรวจจุดเด่น จุดด้อย เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนา, 9) หมั่นแสวงหาแหล่งงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ จากหน่วยงาน บริษัท ห้าง ร้านค้า โดยใช้โครงการที่มีประสิทธิภาพ 10) สร้างและพัฒนาค่านิยมการสร้างสัมพันธภาพกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

3. บทบาทของชุมชนในการที่ส่วนร่วมจัดการศึกษา มีดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการจัดและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งที่บ้านและที่สถานศึกษา, 2) การกำหนดนโยบาย เป้าหมายการจัดการศึกษาแก่สถานศึกษา, 3) การประชาสัมพันธ์ สนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา, 4) การเป็นผู้สนับสนุนทรัพยากรและบุคลากรในการจัดการศึกษา, และ 5) การตรวจสอบการจัดการศึกษา

4. กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ควรดำเนินการ ดังนี้ 1) สำรวจความต้องการ การสำรวจข้อมูลพื้นฐาน, 2) การกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา, 3) การวางแผนพัฒนาสถานศึกษาตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ, 4) กิจกรรมการปฏิบัติ คือ แนวทางปฏิบัติที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ, 5) การประเมินผล คือ การประเมินแนวทางปฏิบัติ, และ 6) การสรุปผลการมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนากระบวนการทำงานร่วมกัน

การมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในการจัดการศึกษา นับเป็นกระบวนการที่สำคัญ ที่จะช่วยพัฒนาการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น หากชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรการศึกษารวมถึงการเชิญผู้ปกครองที่มีความรู้และมีเวลาว่างมาเป็นครูพ่อแม่ให้ความรู้ด้านวิชาการด้านภูมิปัญญากับบุตรหลาน ย่อมเกิดผลดีต่อโรงเรียนที่ได้บุคลากรเพิ่ม ส่วนผู้ปกครองย่อมภาคภูมิใจที่ได้สอนบุตรหลานในโรงเรียนรวมถึงนักเรียนที่มีความเคารพ นับถือในตัวผู้ปกครองมากขึ้น ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดขึ้นระหว่างชุมชนกับสถาบันการศึกษา ย่อมเกิดผลดีแก่การพัฒนาสังคม เพราะทำให้ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นประชาชน ครู ผู้บริหาร บุคลากร มีความสัมพันธ์ที่ดีก่อให้เกิดความร่วมมือคิด ร่วมทำ เข้าใจ ได้รับความรู้ที่หลากหลายสามารถพึ่งพาอาศัยกัน แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และทรัพยากรที่ต่างมีอยู่ต่อกันได้อย่างสมานฉันท์นั้นเป็นความสำคัญแห่งเป้าหมายที่จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติ

2. การจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ทำให้ครูเปลี่ยนแปลงการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยครูสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม (Participation) เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ทั้งครู ผู้ปกครอง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตัวแทนชุมชน ที่สอดคล้องกับบริบท สถาน้อง ความต้องการของนักเรียนและพัฒนาศักยภาพของนักเรียน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 6 “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และ

คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ” นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะครูได้ปรับกระบวนการทัศน์ ศึกษาและพัฒนาแนวคิด เทคนิควิธีการสอน โดยเน้นกระบวนการคิด การวิจัย เพราะกระบวนการเหล่านี้ เป็นกระบวนการทางปัญญา ที่ครูผู้สอนสามารถฝึกทักษะเหล่านี้ให้กับนักเรียนได้ คือ ฝึกการสังเกต ฝึกการบันทึก ฝึกการนำเสนอ ฝึกการฟัง ฝึกตั้งสมมติฐานและตั้งคำถาม ฝึกการค้นหาคำตอบ การวิจัยง่ายเชื่อมโยงกับการบูรณาการ และการฝึกเขียนเรียบเรียงทางวิชาการ (ประเวศ วะสี,2540) นอกจากนี้นักเรียนจะได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพแล้ว นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งการสอนโคเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ จะช่วยพัฒนานักเรียนในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ทั้งด้านความรู้และเจตคติ ส่งผลให้นักเรียนเป็นผู้ที่พัฒนาการครอบคลุมทุกด้านทั้ง IQ (Intelligence Quotient) คือความฉลาดทางสติปัญญา EQ

(Emotional Quotient) คือความฉลาดทางอารมณ์ AQ (Adversity Quotient) คือความสามารถในการแก้ปัญหาและการเผชิญกับวิกฤติ MQ (Moral Quotient) คือ จริยธรรม คุณธรรม SQ (Social Quotient) คือทักษะทางสังคม การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น จะนำพานักเรียนไปสู่ความเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข

ที่มา : <http://www.impressionconsult.com/web/index.php/articles/211-iq-eq-aq-mq-sq.html>

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่มีการเน้นครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher Center) ที่ทำการสอนแบบ Chalk and talk คือ การยั้งสอนครูยั้งเก่ง (คนเดียวในห้อง) ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Center) อย่างแน่นอน ด้วยทุกวันนี้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนมากขึ้น สนับสนุนให้ผู้เรียนทุกคนได้พัฒนาตามศักยภาพและความสนใจของตนเอง โดยคำนึงถึงพื้นฐานความแตกต่างของผู้เรียน ผู้เรียนจะได้ค้นพบและแก้ปัญหาด้วยตนเอง มีอิสระในการเรียนมากขึ้น ได้เรียนรู้จากหลายๆ สถานการณ์ ทั้งในและนอกห้องเรียน และที่สำคัญ ได้เรียนในสิ่งที่ "เขา" อยากเรียนรู้ อยากได้ อยากเป็น โดยเรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วย "สมองและสองมือ" ในลักษณะของการบูรณาการ การให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ใกล้ตัวกับชีวิตประจำวัน ย่อมทำให้ผู้เรียนมีความสุข และนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้กับชีวิตประจำวัน ได้ ไม่ใช่เรียนด้วยวิธีการท่อง จด หรือจำ แล้วนำความรู้ที่ครูบอกไปคายออกในกระดาดคำตอบ ผู้เรียนสามารถท่องจำได้ แต่คิดเอง ทำเอง แก้ปัญหาเองไม่ได้ เพราะมีความรู้ในวงจำกัดกับสิ่งที่ครูบอกหรือเรียกว่าสอนเท่านั้น สิ่งเหล่านี้คือภาพสะท้อนให้เห็นถึงการศึกษาในอดีตที่ส่งผลให้ประชากรของ ประเทศมีความรู้แต่ในตำราไม่สามารถที่จะคิดเอง ทำเอง และตัดสินใจแก้ปัญหาเองได้ เพราะไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แต่จะเก่งในทางลอกเลียนแบบ ด้วยความตระหนักในปัญหาเหล่านี้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาของไทยจึงร่วมกันคิดว่าทำอย่างไร? ผลผลิตทางการศึกษาถึงจะมีคุณภาพ มีศักยภาพ และมีประสิทธิภาพสูงในตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการคิด เขียน ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตัวหลักสูตร แนะนำแนวทางเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนให้เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ของนักเรียนเพื่อที่จะเป็น "ทรัพยากร

มนุษย์" ที่มีคุณค่าและสมบูรณ์แบบ คือสามารถเรียนรู้โดยพึ่งตนเองได้ ด้วยการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต ไม่เป็นแค้นตัว ไม่เอาเปรียบผู้อื่น จากหลักการและแนวคิดดังกล่าว จึงได้เกิดมีแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่คาดว่าจะเอื้อประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนสูงสุด นั่นคือ "การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Center) ขึ้น เพื่อเป็นการตอบสนองแนวคิดดังกล่าว โดยมีครู - นักเรียนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกัน โดยอาศัยสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น หลักสูตรที่ปรับเปลี่ยนโดยเน้นหลักสูตรท้องถิ่น สื่อการเรียนการสอน ตัวครู ตัวผู้เรียน รวมไปถึงเทคนิควิธีการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆ ที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา และสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไป เพื่อที่จะพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และเพื่อการเรียนรู้ที่แท้จริงของผู้เรียน ให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เมื่อระบบและวิธีการจัดการเรียนการสอนเริ่มมีการปรับเปลี่ยนเพื่อการแสวงหา วิธีการที่น่าจะดีที่สุดกว่าที่เป็นอยู่ จำเป็นอย่างยิ่งที่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกๆ ฝ่าย จะต้องปรับเปลี่ยน เพื่อให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอนเอง จะต้องปรับบทบาทและวิธีการสอนของตน เพื่อเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการแสวงหาความรู้มากกว่าการเรียนรู้แบบท่องจำ เมื่อเหตุการณ์เป็นเช่นนี้ ครูจึงพิจารณาบทบาท และปรับเปลี่ยนบทบาทในการจัดการศึกษาโดยเฉพาะห้องเรียน และอุปกรณ์เสริมต่างๆ

1. จัดสภาพการณ์หรือสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอนด้วยการใช้สื่อหรือเครื่องมือเพื่อเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งนี้ ก็เพื่ออำนวยความสะดวกทางการศึกษาโดยเฉพาะห้องเรียนและอุปกรณ์
2. วางแผนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนแต่ละคน โดยเน้นที่ความสนใจอยากรู้ อยากเรียนของผู้เรียน และควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ
3. พัฒนาดตนเอง (Self Development) เพื่อให้มีวิสัยทัศน์ (Vision) ทางการศึกษาที่กว้างไกล ไม่ว่าจะเป็นด้วยการอ่านเพื่อการศึกษา เข้ารับการประชุมอบรมสัมมนา หรือพูดคุยสนทนา เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมงาน แล้วนำมาปรับประยุกต์ใช้ในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีบทบาทต่อการเรียน การสอนยุคใหม่ เช่น Computer ทั้งที่เป็น Hardware และ Software, CD-ROM, การเรียนการสอนทางไกล (Telecommunication), สถานการณ์จำลอง (Simulation), การสาธิตและการทดลอง (Demonstration and Laboratory) และอื่นๆ อีกมากมาย ซึ่งครูจะต้องเป็นทั้งผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีวิจรรย์ญาณในการใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนโดยตรง
4. การเปลี่ยนจากผู้สอนมาเป็นผู้จัดประสบการณ์ในการเรียนรู้โดยการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักการเรียนรู้วิธีที่จะเรียน (Learn How To Learn) โดยเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากเรียนรู้ เป็นผู้ชี้แนะแหล่งข้อมูล และประสานแหล่งวิทยาการในการเรียนรู้ (Learning Resources) และเป็นผู้คอยให้คำปรึกษาเมื่อผู้เรียนพบกับปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขเองได้ ในเวลาและโอกาสที่เหมาะสม

5. ให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนรู้ ทั้งด้านความคิด จิตใจ การแสดงออกในกรอบของความถูกต้อง และให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม รู้จักการเก็บรวบรวมข้อมูล สำรวจ สัมภาษณ์ และนำเสนอด้วยการรายงานอภิปราย อีกทั้งการฝึกปฏิบัติจริงด้วยตนเอง โดยคำนึงถึงเนื้อหาสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นเกณฑ์ นอกจากนั้นควรส่งเสริมกระบวนการคิด กระบวนการแก้ไขปัญหา และกระบวนการแสวงหาความรู้ให้กับผู้เรียนในรูปแบบต่างๆ
6. ใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายไม่ ยึดติดอยู่กับวิธีใดวิธีหนึ่ง เพราะไม่มีวิธีสอนวิธีเดียววิธีใดที่ดีที่สุดในโลก ดังนั้นควรพิจารณารูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเรื่องราว เนื้อหาสาระการเรียนรู้ และสถานการณ์ที่เหมาะสม
7. เป็นผู้ประเมิน(Evaluator) โดยครูและผู้เรียนเป็นผู้รับผิดชอบในการสร้างกฎเกณฑ์การประเมิน ในรูปแบบต่างๆ ร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อความก้าวหน้าของผู้เรียน (Formation Evaluation) และให้ผู้เรียนได้ทราบผลการเรียนรู้ตนเองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ที่มา: <http://www.sahavicha.com/?name=article&file=readarticle&id=1063X>

ครูควรปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเอง จากการเป็นผู้บอกความรู้ให้จบไปในแต่ละครั้งที่เข้าสอน มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก ในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เป็นผู้กระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุนจัดสิ่งเร้าและ กิจกรรมให้นักเรียนเกิดการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ความสามารถ ความถนัด และความสนใจของแต่ละบุคคล ซึ่งการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้วิเคราะห์ วิจัย วิจารณ์ สร้างสรรค์ ศึกษาและค้นคว้า ได้ลงมือปฏิบัติจริง จนเกิดการเรียนรู้และค้นพบความรู้ด้วยตนเองเป็นสารความรู้ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้ามีใช้ความรู้ที่ได้รับจากครูผู้สอนแต่แหล่งเดียว

3. แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

แหล่งเรียนรู้ หมายถึง "แหล่ง" หรือ "ที่รวม" ซึ่งอาจเป็นสภาพ สถานที่ หรือศูนย์รวมที่ประกอบด้วย ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และกิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้ หรือกระบวนการเรียนการสอน ที่มีรูปแบบแตกต่างจากกระบวนการเรียนการสอนที่มีครูเป็นผู้สอน หรือศูนย์กลางการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่มีกำหนดเวลาเรียนยืดหยุ่น สอดคล้องกับความต้องการและความพร้อมของผู้เรียน การประเมิน และการวัดผลการเรียนมีลักษณะเฉพาะที่สร้างขึ้นให้เหมาะสมกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นรูปแบบเดียวกันกับการประเมินผลในชั้นหรือห้องเรียน แหล่งเรียนรู้ตามมาตรา 25 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่น

ลักษณะของแหล่งเรียนรู้

ลักษณะของแหล่งเรียนรู้ จัดได้ 3 ประเภท คือ

1. แหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติ สวนพฤกษชาติ ภูเขา แม่น้ำ ทะเล น้ำพุ รอน ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น ฝนตก แดดออก น้ำท่วม ความแห้งแล้ง
2. แหล่งเรียนรู้ที่จัดขึ้นหรือสร้างขึ้น ซึ่งมีในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ได้สะดวกและรวดเร็ว
3. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรบุคคล ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง พ่อแม่ พระภิกษุสงฆ์ ตลอดจนผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ ในอาชีพแขนงต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน รวมทั้งสถานที่ประกอบการ ร้านค้า หน่วยงาน หรือองค์กรต่างๆ ในท้องถิ่น

ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้

1. เป็นแหล่งเสริมสร้างจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. เป็นแหล่งศึกษาตามอัธยาศัย
3. เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต
4. เป็นแหล่งสร้างความรู้ ความคิด วิชาการและประสบการณ์
5. เป็นแหล่งปลูกฝังค่านิยมรักการอ่านและแหล่งศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
6. เป็นแหล่งสร้างความคิดเกิดอาชีพใหม่สู่ความเป็นสากล
7. เป็นแหล่งเสริมประสบการณ์ตรง
8. เป็นแหล่งส่งเสริมมิตรภาพความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนหรือผู้เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น

ความหมายภูมิปัญญา

ภูมิปัญญา (Wisdom) หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ความเชื่อ ความสามารถทางพฤติกรรม และ ความสนใจในการแก้ปัญหาของมนุษย์

ภูมิปัญญาพื้นบ้านหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน(Popular Wisdom) หมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่สั่งสมและสืบทอดกันมา อันเป็นความสามารถและศักยภาพในเชิงแก้ปัญหา การปรับตัวเรียนรู้และสืบทอดไปสู่คนรุ่นใหม่ เพื่อการดำรงอยู่รอดของเผ่าพันธุ์จึงตกทอดเป็นมรดก ทางวัฒนธรรมของธรรมชาติ เผ่าพันธุ์ หรือเป็นวิธีของชาวบ้าน (ยิงยง เทาประเสริฐ)

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง กระบวนการของบุคคลที่มีต่อตนเอง ต่อโลกและสิ่งแวดล้อม ซึ่ง กระบวนการดังกล่าว จะมีรากฐานคำสอนทางศาสนา คติ จารีต ประเพณี ที่ได้รับการถ่ายทอดสั่งสอนและ ปฏิบัติสืบเนื่องกันมา ปรับปรุงเข้ากับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปแต่ละสมัย นอกจากนี้ยังมีการจัด กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นออกเป็น 4 กลุ่ม (กระทรวงศึกษาธิการ,กรมวิชาการ,กองวิจัยทางการศึกษา,2540:4-5)ดังนี้

1. ภูมิปัญญาด้านคติ ความคิด และความเชื่อ
2. ภูมิปัญญาด้านศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี
3. ภูมิปัญญาด้านการประกอบอาชีพในท้องถิ่น
4. ภูมิปัญญาด้านแนวคิด หลักปฏิบัติ หรือเทคโนโลยีที่ชาวบ้านนำมาใช้ในชุมชน

ภูมิปัญญาไทย หมายถึง องค์ความรู้ในด้านต่างๆ ของการดำรงชีวิตของคนไทยที่เกิดจากการ สะสมประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ประกอบกับแนวความคิดวิเคราะห์ในการแก้ปัญหาต่างๆ ของ ตนเอง จนเกิดหลอมตัวเป็นแนวคิดในการแก้ไขปัญหาที่เป็นลักษณะของตนเอง ที่สามารถพัฒนาความรู้ คึงกล่าวมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับกาลสมัย ในการแก้ปัญหของการดำรงชีวิต

การจัดกระบวนการเรียนรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้

การเรียนการสอนเป็นกระบวนการสื่อสารความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ ความคิดเห็น ตลอดจนเจตคติ ซึ่งอาจทำได้หลายวิธี และอาจใช้เครื่องมือประกอบการสอนต่างๆ อีกมากมาย โดยมีการจัดการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีทั้งความรู้ คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์และสามารถดำเนิน ชีวิตอยู่ในสังคม ได้โดยปกติสุข จึงจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพ ความสามารถของ ผู้เรียนอย่างเต็มที่ เพื่อให้ มีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน แสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง การนำแหล่งเรียนรู้ใน ชุมชน ท้องถิ่น ตลอดจนวิทยากร ท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ประ โยชน์ในการจัดกระบวนการ เรียนการสอน จึงเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะ ช่วยให้การะบวนการเรียน การสอนบรรลุจุดมุ่งหมายได้ตามที่ต้องการ การนำภูมิปัญญาชาวบ้าน แหล่ง เรียนรู้ มาใช้ในหลักสูตรการเรียน เป็นกิจกรรมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า ภูมิปัญญาชาวบ้าน ภูมิ ปัญญาท้องถิ่น และแหล่งเรียนรู้ เป็นชุดความรู้ในชุมชนที่มีการใช้เพื่อการดำเนินวิถีชีวิตที่ได้ผลมาในอดีต สามารถดำรงความสันติสุขแก่บุคคล ครอบครัว และชุมชน ตลอดจนความมีดุลยภาพอยู่ร่วมกับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมได้อย่างผสมกลมกลืน เป็นกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่ได้เน้นการมีส่วนร่วมของ ชุมชน โดยเฉพาะปราชญ์ชาวบ้านที่เป็นผู้เชื่อมโยงชุดความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมกับสถานศึกษา เข้าสู่หลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนของสถานศึกษา ในแต่ละท้องถิ่น

บทบาทของแหล่งเรียนรู้

บทบาทของแหล่งเรียนรู้ในการให้การศึกษา ให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้เรียน ทั้งในระบบ นอกระบบ และ ตามอัธยาศัย คือ

1. แหล่งเรียนรู้ต้องสามารถตอบสนองการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการ (Process of Learning) การเรียนรู้โดย ปฏิบัติจริง (Learning by doing) ทั้งการเรียนรู้ของคนในชุมชนที่มีแหล่งเรียนรู้ของตนเองอยู่แล้ว และ การเรียนรู้ของคนอื่น ๆ ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย
2. เป็นแหล่งทำกิจกรรม แหล่งทัศนศึกษา แหล่งฝึกงาน และแหล่งประกอบอาชีพของผู้เรียน
3. เป็นแหล่งสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น โดยตนเอง
4. เป็นห้องเรียนทางธรรมชาติ เป็นแหล่งศึกษา ค้นคว้า วิจัย และฝึกอบรม

5. เป็นองค์กรเปิด ผู้สนใจสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเต็มที่และทั่วถึง
6. สามารถเผยแพร่ข้อมูลแก่ผู้เรียนในเชิงรุก เข้าสู่ทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง ประหยัดและสะดวก
7. มีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน
8. มีสื่อประเภทต่าง ๆ ประกอบด้วย สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน และการพัฒนาอาชีพ

แนวทางการสร้างและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้

1. กำหนดจุดประสงค์จากผลการเรียนที่คาดหวังให้ชัดเจนว่าต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ใดบ้างจากบทเรียนนั้น เพื่อจะได้สร้างสื่อ หรือเลือก แหล่งเรียนรู้ ให้สัมพันธ์กับจุดมุ่งประสงค์และกิจกรรมการเรียนการสอน
2. ศึกษาผู้เรียน โดยพิจารณาถึงวัย ระดับชั้น ความรู้ ประสบการณ์ และความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อเป็นข้อมูลในการเลือกใช้แหล่งเรียนรู้
3. ศึกษาธรรมชาติของเนื้อหาสาระ ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แต่ละเรื่อง อาจมีลักษณะเฉพาะบางเรื่อง ด้วยการปฏิบัติจริง หรือเรียนรู้จริง ดูการสาธิตจาก ภูมิปัญญาท้องถิ่น และบางเรื่องต้องอาศัยจากการสืบค้นข้อมูล การฟัง การดู และการอ่าน
4. พิจารณาประโยชน์และความคุ้มค่าของแหล่งเรียนรู้ว่าสามารถสร้างความสนใจ สื่อความหมายและประสบการณ์การเรียนการสอนแก่ผู้เรียน การจัดประสบการณ์ เรียนรู้แก่ ผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรง
5. หาประสิทธิภาพของสื่อและแหล่งเรียนรู้ โดยการปรับปรุงสื่อที่จัดไว้ เพื่อเป็นการปรับปรุงภาพของสื่อว่าเหมาะสม ในการนำไปใช้

วิธีการใช้แหล่งเรียนรู้

วิธีการใช้แหล่งเรียนรู้ คือ การนำผู้เรียนไปสู่แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทั้งในบริเวณโรงเรียนและนอกบริเวณโรงเรียน เพื่อให้เกิดความรู้และประสบการณ์จริง และสอดคล้อง กับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร การศึกษาระดับพื้นฐาน โดยยึดหลักดังนี้

1. การใช้แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ต้องเริ่มจากแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ใกล้ตัว เช่น ในบ้าน ในห้องเรียน นอกบริเวณโรงเรียน เช่น ไร่ นา แปลงเกษตรสาธิต ไร่นาสวนผสม โบราณสถาน โบราณวัตถุ สถานที่ราชการ สถานที่ประกอบการ เป็นต้น
2. การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อฝึกปฏิบัติ ทดลอง ศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง เช่น การปฏิบัติการเกี่ยวข้าว การทำนา การทำไร่ งานเชื่อมโลหะ งานปูน งานไม้ และการฝึกงานในสถานที่ราชการ สถานที่ประกอบการ เป็นต้น

การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนรู้

การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสู่การเรียนรู้ การเรียนการสอน เป็นการนำคตินิยม ความเชื่อหรือหลักการพื้นฐานที่เกิดจากการสั่งสมหรือสืบทอดกันมา หรือขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและจริยธรรม ที่แสดงออกถึงความเจริญงอกงามและความเป็นระเบียบแบบแผนที่เคยยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมา ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระมาให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามขั้นตอนกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ถือเป็นรากเหง้าที่บ่งบอกถึงความเป็นมาของท้องถิ่นหรือสังคมนั้น ๆ มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในการส่งเสริมหรือพัฒนาภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นให้ดำรงอยู่และเกิดความภาคภูมิใจในผลผลิตของบรรพบุรุษ เมื่อกล่าวถึงภูมิปัญญาชาวบ้าน คนส่วนใหญ่มักจะมองว่าการศึกษาในระบบเท่านั้นที่ดีที่สุด เพราะหลักสูตรการเรียนการสอนถูกจัดไว้อย่างเป็นระบบ ไม่ว่าจะเป็นระดับอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษา แต่ข้อเท็จจริงกลับตรงกันข้าม การศึกษาของชาติกำลังประสบกับภาวะวิกฤต เช่น เด็กจบประถมศึกษาแล้วไม่สามารถอ่านเขียนได้คล่อง เด็กมัธยมศึกษาบางคนหุนหันไม่เป็น ไม่สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นจึงไม่สามารถหาวิธีการที่จะปรับปรุงอาชีพและความเป็นผู้ของคนที่ดีขึ้น หากมีการนำเอาความรู้ จากภูมิปัญญาชาวบ้านมาหล่อหลอมรวมกับวิทยาการของสถานศึกษาก็จะสามารถสร้างชุมชนให้เข้มแข็งได้ ดังนั้นการศึกษาจึงมี 2 วิถีทาง (Two – Way Communication) คือการถ่ายทอดความรู้จากสถานศึกษาไปสู่ชุมชนและการนำความรู้จากชุมชนมาสู่สถานศึกษา จึงจะเป็นการบูรณาการการศึกษาแผนใหม่ ดังนั้นหลักสูตรจึงควรมีเนื้อหา 3 ลักษณะเป็นองค์ประกอบ

1. วิชาที่เป็นสากล (Universal Content) เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์
2. วิชาที่เป็นความรู้เกี่ยวกับชาติของตนเอง (National Content) เช่น ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม
3. วิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับท้องถิ่น(Local Content)

กล่าวโดยสรุป ภูมิปัญญาดังกล่าว เกิดจากการสั่งสมการเรียนรู้เป็นระยะเวลานาน โดยการเชื่อมโยงวิทยาการต่างๆ เข้าด้วยกัน การเรียนรู้ของชาวบ้านนี้ไม่เหมือนกับการศึกษาในระบบที่แยกวิชาต่างๆ ออกเป็นหมวดหมู่ แต่ชาวบ้านเรียนรู้หลายเรื่องในเวลาเดียวกันโดยไม่ได้ออกเป็นเรื่องราวเหมือนการศึกษาในโรงเรียน

ลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาไทย

ภูมิปัญญานั้นเกิดขึ้นจากการหล่อหลอมความรู้ ประสบการณ์ ความเชื่อ ปฏิกิริยา สิ่งแวดล้อม สิ่งที่เป็นอิทธิพลมาด้วยความสามารถของคน ดังนี้

สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่างที่อยู่รอบๆตัวเรา เช่นดิน ฟ้า อากาศ แม่น้ำ สัตว์ พืช เป็นต้นซึ่งก่อให้เกิดความคิดในการประกอบอาชีพ สิ่งทีเหนือธรรมชาติ เช่น ความเชื่อ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ สิ่งสมมติต่างๆ ซึ่งก่อให้เกิดศาสนา

สังคม หมายถึง กลุ่มคนที่ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันและก่อให้เกิดเรื่องจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรม จิตกรรม ประติมากรรม นาฏศิลป์ วรรณกรรม

ผู้ทรงภูมิปัญญา เป็นผู้ใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ต่างๆ ตลอดจนความชาญฉลาดในการเชื่อมโยงประสบการณ์จากอดีตให้เป็นผลงานชิ้นมาใช้ในการแก้ปัญหาและการดำรงชีวิตประจำวัน

คุณค่าและความสำคัญของภูมิปัญญาไทย

- สร้างชื่อเสียง เกียรติยศ และศักดิ์ศรีให้แก่ชาติไทย
- สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เมื่อได้มีการพัฒนามีนักประดิษฐ์นำไปสร้างเป็นเครื่องมือเครื่องใช้และนำช่วยในการอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวันได้
- ช่วยสร้างประเทศชาติให้มั่นคง เป็นการใช้ความเชื่อและกลยุทธ์ต่างๆที่เกิดจากภูมิปัญญาที่มีมาตั้งแต่ในสมัยโบราณ ซึ่งถือได้ว่ามีส่วนช่วยให้ประเทศชาติของเราดำรงอยู่มาจนถึงทุกวันนี้
- ช่วยสร้างรายได้ให้แก่ประเทศชาติ ได้แก่ผลงานจากหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ถิ่นนับว่าเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศได้เป็นจำนวนมาก ทำรายได้ให้แก่ประเทศอย่างมหาศาล
- ชุมชนเข้มแข็งได้ด้วยภูมิปัญญา ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนและกฎหมายการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยการจัดกระบวนการการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อบริหารการให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชน

4. สภาพความเป็นอยู่ของชุมชนหนองหว้า ที่มีผลต่อการดำรงชีวิต การศึกษาของนักเรียน

ความเป็นอยู่ของชาวชุมชนบ้านหนองหว้า ที่มีผลต่อการดำรงชีวิตการศึกษาของผู้เรียน ชุมชนหนองหว้าเป็นชุมชนที่ค่อนข้างห่างไกลจากวิถีชีวิตของชุมชนเมือง มีระยะห่างจากตัวเมืองตรง ประมาณ 70 กิโลเมตร มีบรรยากาศที่โอบล้อมด้วยภูเขาเล็กๆ จึง ทำให้อากาศสดชื่น บริสุทธิ์ บรรยากาศแบบชนบท ผู้ปกครองส่วนใหญ่ ร้อยละ 90 ประกอบอาชีพรับจ้างกรีดยางพารา และติดต้ายาง จำต้องทำงานหนักเพื่อนำเงินมาใช้จ่ายในครอบครัวในสภาวะที่เศรษฐกิจบีบรัดตัว ราคาของใช้จำเป็นปรับราคาสูงขึ้น เวลาส่วนใหญ่หมดไปกับการทำงาน จึงมีเวลาน้อยที่จะอยู่ร่วมกับบุตรหลาน จึงทำให้ผู้เรียนบางคนมีโอกาสนในการบ่นบ่นเรื่องการเรียน เช่น การไม่ส่งการบ้าน การไม่อ่านหนังสือ จึงส่งผลให้นักเรียนขาดการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง อีกทั้ง มีนักเรียนบางกลุ่มที่อาศัยอยู่กับปู่ ย่า ตา ยาย ป้า อา นักเรียนกลุ่มนี้ได้รับการตามใจ ส่งผลให้พฤติกรรมของนักเรียนบางคน ไม่เหมาะสม ผู้ปกครอง ร้อยละ 95 ไม่จบการศึกษาภาคบังคับ จึงมีพฤติกรรมค่อนข้างแข็งกระด้าง การพูดจา การดำเนินชีวิต อยู่บนความพึงพอใจส่วนตัว ไม่มี

ผู้นำที่เจ้านับถือจึงเสมือนอยู่ตัวคนเดียวทั้งที่เป็นหมู่บ้านที่ส่วนใหญ่แล้วมาจากรากฐานของตระกูลเริ่มต้นเพียงไม่กี่ตระกูลเท่านั้น แต่ทั้งนี้อาจเกิดจากความยากลำบากในสมัยก่อน จึงศึกษาน้อย จึงมีผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครอง จึงส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของลูก คณะครูได้ดำเนินการแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม จึงสามารถลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน สังคม

จากการนำกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นเข้ามาพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สามารถปรับพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของนักเรียนโดยมีครูภูมิปัญญา หรือแม่กระทั่งครูพ่อ แม่ เหล่านี้เป็นการเพิ่มความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลสร้างแรงศรัทธา ความภาคภูมิใจ เริ่มกันส่งผลให้การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนอยู่ในระดับดีและดีมาก

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัย โครงการ แนวทางการพัฒนาบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน โดยชุมชนมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนองหว้า มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอน สามารถนำกระบวนการเรียนการสอนไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี เพราะกระบวนการวิจัยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการรวบรวมข้อมูลอย่างถูกต้องเป็นขั้นตอน สามารถใช้ผลการวิจัยซึ่งเป็นการค้นคว้าและรายงานวิจัยอย่างง่ายที่เป็นผลงานนักเรียน ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พร้อมทั้งเขียนบทความเชิงวิชาการ

1.2 สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปจัดกระทำข้อมูลให้เป็นสารสนเทศ เพื่อข้อมูลในการกำหนดนโยบายวางแผนการจัดการศึกษา กระบวนการบริหาร กิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้มีการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย รวมทั้งขอรับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

1.3 สถานศึกษาควรนำผลการวิจัย ไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมความร่วมมือ ของชุมชนในรูปแบบต่างๆ เช่น เปิดโอกาสให้คณะกรรมการฝ่ายต่างๆ หรือเครือข่ายผู้ปกครอง อาสาสมัคร เข้ามาช่วยกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน ควรมีการประชุมปรึกษาร่วมกันเป็นประจำ และประชาสัมพันธ์ผลงานของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง จะทำให้บรรลุเป้าหมายได้รวดเร็วขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยเพื่อพัฒนาต่อไป

2.1 ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการพัฒนานักเรียนต้องกระทำอย่างเป็นระบบและอาศัยเวลาในการดำเนินงาน เพื่อการปลูกฝังกระบวนการที่เกิดขึ้นกับนักเรียนและจะเป็นความรู้ที่คงทน

2.2 ควรมีการส่งเสริมจากหน่วยงานต้นสังกัดอย่างเป็นรูปธรรม เห็นความสำคัญในการพัฒนาที่ตัวนักเรียน โดยพัฒนาครูในแนวทางที่ถูกเหมาะสม

ภาคผนวก

ภาพความประทับใจ"ศึกษาดูงานโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา จังหวัดบุรีรัมย์"

ความภูมิใจที่เกิดจากตัวนักวิจัยน้อย

หลากหลายวิธีการ ประจักษ์พยานแห่งความสำเร็จ

ปิดเวทีด้วยกิจกรรมแสนประทับใจในตัวนักวิจัย ผู้กำกับ และผู้ชม
ผลงานที่ปรากฏเกิดจากความตั้งใจของคณะครูทุกท่าน

วิถีอาชีพ ของคนกรีดยาง

ขอบคุณผู้ใหญ่ใจดี ที่ให้หนูเรียนรู้ กับงานวิจัย

